

การคุ้มครองชายในประเทศไทย

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไก ในการแก้ไข

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

“การค้ำมนุษย์ในประเทศไทย :

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไก ในการแก้ไข”

-- พิมพ์ครั้งที่ 1 -- จำนวน -- เล่ม -- กรุงเทพฯ ISSN 0858-8791

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ , 2556

-- หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.2537

ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ	:	พลตรี ดร.ไชยอนันต์ จันทคณานุรักษ์
บรรณาธิการ	:	พันเอก ศิริชัย ศศิวรรณพงษ์
	:	พันเอก อภิศักดิ์ สมบัติเจริญนนท์
	:	พันเอก ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ
	:	พันเอกหญิง อารยา จุลานนท์
	:	พันเอกหญิง ชณัญญา กมลปลื้ม
ผู้เขียน	:	พันเอกหญิง เจษฎา มีบุญลือ
ประจำกองบรรณาธิการ	:	พันโทบุรฉัตร มิ่งมี
	:	พันตรีหญิง ดร.ปิยะนุช ปิ๋ว
	:	ร้อยโทสุดใจ มาประเสริฐ
	:	จำสิบเอกปณิธิ ศรีหิน
	:	จำสิบเอกกฤษณะ คำเป็ก
	:	นางสาวนันทิยา ทองคณารักษ์
	:	นางสาวจิตรภรณ์ จิตรธร
	:	นางสาวมณฑิ ถกลรัช
	:	นางสาวสุนทรภรณ์ มะโน
	:	นางสาวหัสยา ไทยานนท์
	:	นางสาวชุตินธร พรวุฒิกุล
	:	นางสาวชลปกร รัตนะกุลเชษฐ์
ศิลปกรรม	:	นางสาวฐิตาพร สิงห์ฤกษ์
พิสูจน์อักษร	:	นางสาวฐิตาพร สิงห์ฤกษ์
จัดพิมพ์โดย	:	

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

62 ถนนวิภาวดี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

คำนำ

การค้ามนุษย์ เป็นหนึ่งในปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งมีความเจริญกว่ากลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง อันได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ต่างหลั่งไหลเข้ามาหางานทำในประเทศไทย ทำให้ขบวนการค้ามนุษย์ซึ่งแฝงตัวมากับแรงงานต่างด้าวดังกล่าวกระทำการกดขี่ บังคับ ล่อลวงโดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวที่เป็นหญิงและเด็ก ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง

ปัจจุบันการค้ามนุษย์ ได้ถูกยกระดับให้เป็นปัญหาระหว่างประเทศและกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ทุกประเทศให้ความสนใจและรณรงค์เพื่อแก้ปัญหานี้มากขึ้น ประเทศไทยหนึ่งในสมาชิกอาเซียนและกลุ่มประเทศระดับนำในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับผลกระทบจากขบวนการค้ามนุษย์ เมื่อองค์การอาชญากรรมข้ามชาติได้ใช้ประเทศไทยเป็นที่แสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์โดยประเทศไทยถูกใช้ใน 3 สถานะ กล่าวคือเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และประเทศปลายทางของเหยื่อการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ด้วยการถูกบังคับใช้แรงงานและบังคับแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ทั้งนี้จากการประเมินของสหรัฐฯ ในรายงานประจำปี พ.ศ.2555 ว่าด้วยการค้ามนุษย์ สหรัฐฯ ได้กำหนดไว้ว่า หากประเทศใดถูกจัดให้อยู่ในระดับ Tier 2 Watch List (ระดับกลาง) เป็นเวลา 2 ปีติดต่อกัน จะมีความเสี่ยงที่จะถูกลดระดับเป็น Tier 3 Watch List (ระดับเลวร้าย) เทียบเท่า ซิบบับเว พม่า ลิเบีย ซึ่งจะไม่เป็นผลดีต่อประเทศไทย โดยสหรัฐฯ ยังคงจัดระดับประเทศไทยให้อยู่ใน Tier 2 Watch List ต่อเนื่องจากปีพ.ศ.2553 ซึ่งอาจสรุปได้ว่า จนถึงปัจจุบัน (ปี2556) ประเทศไทยในสายตาของสหรัฐฯ ยังไม่มีความคืบหน้า และยังไม่มีความพยายาม

เพิ่มเติมในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศ ทั้งๆที่มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 มีนโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ.2554 – พ.ศ.2559) อีกทั้งยังมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ตลอดจนกฎหมายของประเทศและพันธกรณีระหว่างประเทศแล้วก็ตาม ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าประเทศไทยอาจถูกตัดความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ หากสหรัฐฯพบว่าประเทศไทยยังไม่สามารถปราบปรามขบวนการค้ามนุษย์ได้ในระดับที่น่าพอใจซึ่งนอกจากขบวนการค้ามนุษย์จะมีการพัฒนารูปแบบที่ซับซ้อนแล้ว ยังมีแนวโน้มว่าสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยน่าจะมีการรุนแรงมากขึ้น

ในฐานะที่ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศมีหน้าที่วางแผน ดำเนินการเพื่อการศึกษา วิจัย และประเมินสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ในฐานะที่กองบัญชาการกองทัพไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมหนึ่งในคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) ซึ่งมีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งคือ สั่งการและกำกับดูแลให้มีการศึกษา วิจัย และจัดทำข้อมูลแบบบูรณาการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และท้ายที่สุด เพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ (ข้อ 2) ตามแผนปฏิบัติราชการของกองบัญชาการกองทัพไทย (พ.ศ.2555 – พ.ศ.2558) ในการเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์รวมทั้งแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ความรับผิดชอบดังกล่าวแล้วนั้น การจัดทำเอกสารทางวิชาการ (Working Paper) เรื่อง **“การค้ามนุษย์ในประเทศไทย ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไกในการแก้ไข”** จึงต้องการทำการศึกษา เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมทั่วไปของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย บริบทต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ประมวลผลปรากฏการณ์สำคัญของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตลอดจนศึกษาเครื่องมือและกลไกในการแก้ไข อันจะนำไปสู่คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวไว้ของหนังสือ

เล่มนี้ ด้วยจิตสำนึกว่า การค้ามนุษย์ในประเทศไทยเป็นปัญหาสำคัญระดับชาติ
เนื่องจากกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรง ดังนั้นแนวทางแก้ไขเพื่อให้เป็น
รูปธรรม จึงจำเป็นต้องร่วมมือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและดำเนินการให้สอดคล้อง
กับกฎหมายของประเทศและพันธกรณีระหว่างประเทศ มิใช่เป็นการแก้ปัญหาของ
หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	9
● กล่าวนำ ความเป็นมา	10
● วัตถุประสงค์ของการศึกษา	16
● ขอบเขตการศึกษา	17
● วิธีการในการศึกษา	17
● ประโยชน์ที่ได้รับ	17
บทที่ 2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์	18
● นิยามของการค้ามนุษย์	19
● หลักสิทธิมนุษยชนกับการค้ามนุษย์	24
● การค้ามนุษย์กับอาชญากรรมข้ามชาติ	33
● พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น ทางบก ทางทะเล และทางอากาศ	37
● ลักษณะของการค้ามนุษย์	40
● โครงสร้างของขบวนการค้ามนุษย์	44
● วิธีการดำเนินงานของการค้ามนุษย์	46
● รูปแบบของการค้ามนุษย์	47
● เทคนิคที่ใช้ในการค้ามนุษย์	49
● บทสรุป	51

บทที่ 3	ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	52
	● สถานการณ์ในภาพรวม	53
	● ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	55
	● กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ต้นทางของการค้ามนุษย์	72
	● บทสรุป	94
บทที่ 4	เครื่องมือและกลไกในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทย	96
	● จุดเริ่มต้นของพันธะสัญญา	97
	● นโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ.2554 – พ.ศ.2559) และการประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ	97
	● การประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ พ.ศ.2551	99
	● การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกม.) และการจัดตั้งคณะกรรมการ ประสานและกำกับ การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.)	100
	● บทบาททหารกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์	103
	● กรอบความร่วมมือระดับต่างๆ	105
	● บทสรุป	107

เอกสารอ้างอิง	109
ภาคผนวก ก	113
● Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children , Supplementing The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime	114
ภาคผนวก ข	134
● คำแปล พิธีสารเพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษ การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กเพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร	135
ภาคผนวก ค	152
● พระราชบัญญัติป้องกันและปรามปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.๒๕๕๑	153
ภาคผนวก ง	180
● Universal Declaration of Human Rights	181
ภาคผนวก จ	191
● นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกัน และปรามปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ.2554 – พ.ศ.2559)	192
ภาคผนวก ฉ	200
● รายชื่อคณะกรรมการป้องกัน และปรามปรามการค้ามนุษย์ (ปกม.)	201
ภาคผนวก ช	202
● GMS Economic Corridors Map	203
ภาคผนวก ซ	204
● เส้นทางค้ามนุษย์	205

บทที่ 1

บทนำ

- กล่าวนำ ความเป็นมา
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา
- ขอบเขตการศึกษา
- วิธีการในการศึกษา
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กล่าวนำ ความเป็นมา

ตั้งแต่หลังสิ้นสุดสงครามเย็นเป็นต้นมา ภายใต้การดำเนินนโยบายเปลี่ยน สนามรบให้เป็นสนาการค้า ของอดีตนายกรัฐมนตรี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ ส่งผลให้ความเข้มข้นในการควบคุมพื้นที่ชายแดนลดลงในขณะที่พื้นที่ชายแดนรอบ ด้านของประเทศไทย กลายเป็นพื้นที่เปิดมากขึ้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง เศรษฐกิจได้ถูกผลักดันมากขึ้นเช่นกัน สิ่งเหล่านี้นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กิจกรรม และการเคลื่อนไหวข้ามพรมแดนเป็นไปอย่างสะดวก การกระทำที่ผิดกฎหมายต่างๆที่ เคยเกิดขึ้นตามแนวชายแดนไทย ย่อมมีช่องทางหลายช่องทางในการขยายกิจกรรมได้ กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม ผลที่เกิดตามมาจากการเคลื่อนไหวข้ามพรมแดนที่เปิด กว้างมากขึ้นเช่นนี้ ได้กลายเป็นสิ่งท้าทายต่อการจัดการกับปัญหาข้ามแดน โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนไทย ซึ่งติดต่อกับ ประเทศเพื่อนบ้าน ตัวอย่างเช่นปัญหาการค้ายาเสพติด ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธ ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการฟอกเงิน โดยเฉพาะปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งส่งผล กระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยตรง เนื่องจากการแก้ปัญหา โดยเฉพาะการ สกัดกั้น กระทำได้ยาก

ปัญหาการค้ามนุษย์ ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีสาเหตุเกี่ยวพันกับ เศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างจากสาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากความเจริญ ทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะการจ้างงาน ทำให้มีแรงงานจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งพม่า สปป.ลาว กัมพูชา ต่างหลั่งไหลเข้ามาหางานทำ และพยายามแสวงหาโอกาส ที่ดีกว่าในประเทศไทย รูปแบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน จึงแฝงตัวมากับแรงงาน อพยพ สภาพการจ้างงานในแรงงานประเภทต่างๆ เช่น แรงงานจากภาคเกษตร แรงงานจากภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมงและอาหารทะเล งานบริการต่าง ๆ งาน รับใช้ภายในบ้าน ซึ่งมักถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง แรงงานบางกลุ่มยอมเสียค่าใช้จ่าย เพื่อเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย บางกลุ่มถูกกดขี่

ชุดรีด หลอกหลวง โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี จนถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งกลายเป็นปัญหาสังคมตามมา

สำหรับประเทศไทย การค้ามนุษย์ได้เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ในระยะหลายปีที่ผ่านมา สถานการณ์การค้ามนุษย์ ได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการเช่น จากความไม่เท่าเทียมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากการย้ายถิ่นในประเทศและการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ การอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน จากความต้องการจ้างแรงงานที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และยังมีสาเหตุจากความเกี่ยวพันกับเศรษฐกิจนอกกฎหมาย รวมทั้งกลุ่มอิทธิพลที่มีผลประโยชน์ ทั้งในประเทศและนอกประเทศ ตลอดจนการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน ตะวันออก – ตะวันตก (East West Economic Corridor - EWEC) และการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจ เหนือ – ใต้ (North South Economic Corridor - NSEC) ทำให้เกิดปัจจัยผลักดันด้านเศรษฐกิจที่เกิดจากการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน พม่า สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม ที่ต้องการหนีความยากจน ลักลอบเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแบบผิดกฎหมาย ซึ่งแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ทำให้ถูกเอาเปรียบ ถูกชักจูงข่มขู่ได้โดยง่าย เปิดโอกาสให้ขบวนการค้ามนุษย์ บังคับหรือหลอกหลวงแรงงานต่างด้าวเหล่านี้มาขายแรงงานหรือแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าธุรกิจทางเพศโดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เช่นเดียวกับชาวเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย ที่ไม่ได้รับสถานภาพให้พำนักอาศัยอยู่อย่างถูกกฎหมายหรือไม่มีสัญชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ทั้งภายในประเทศและนอกประเทศเช่นกัน

ประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการค้ามนุษย์ เมื่อองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ได้ใช้ประเทศไทยเป็นที่แสวงหาผลประโยชน์จากการค้ามนุษย์ ทั้งนี้จากรายงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศประจำภูมิภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่

กรุงเทพฯ ได้ระบุว่า การค้ามนุษย์ทั่วโลก ได้ทำเงินสูงกว่า 7,000 – 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยประเทศไทยถูกใช้ใน 3 สถานะ กล่าวคือ เป็นทั้งประเทศต้นทาง (Source) ทางผ่าน (Transit) และประเทศปลายทาง (Destination) ของเหยื่อการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เพื่อการแสวงประโยชน์ทางเพศและการบังคับใช้แรงงาน

สำหรับในเวทีระหว่างประเทศ สหรัฐฯ เป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสนใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และต้องการให้หลายประเทศในโลกปฏิบัติตามกฎหมายการคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act of 2000) ซึ่งประกาศใช้เมื่อ 19 ต.ค.2543 กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดเกณฑ์ชี้วัดความพยายามของแต่ละประเทศ เพื่อขจัดการค้ามนุษย์ ซึ่งสหรัฐฯ จะจัดลำดับประเทศต่างๆ ไว้ในรายงานประจำปีว่าด้วยการค้ามนุษย์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ลำดับ (Tier) ได้แก่ Tier 1 (ลำดับดี) คือประเทศที่ได้ดำเนินการตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายและประสบความสำเร็จในการลงโทษผู้กระทำความผิด Tier 2 (ลำดับกลาง) คือประเทศที่ได้ดำเนินการไปแล้วแต่ยังไม่บรรลุตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายการค้ามนุษย์ แต่มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาให้เป็นไปตามมาตรฐาน Tier 3 (ลำดับเลวร้าย) คือประเทศที่ไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำ และไม่มีความพยายามอย่างเห็นได้ชัดที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้รายงานการค้ามนุษย์ดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือทางการทูต สำหรับรัฐบาลสหรัฐฯ ในการเจรจา การติดตาม การกำหนดนโยบายกับแต่ละประเทศ เพื่อกระตุ้นให้รัฐบาลและองค์กรเอกชนในแต่ละประเทศเพิ่มความพยายามมากขึ้นในการต่อต้านการค้ามนุษย์และเพิ่มความร่วมมือในการขจัดการค้ามนุษย์ในปีต่อไป

ในส่วนของประเทศไทย ปัจจุบัน(ปีพ.ศ.2556)สหรัฐฯ ยังจัดลำดับประเทศไทยอยู่ใน Tier 2 เช่นเดียวกับปีพ.ศ.2548 – พ.ศ.2550 โดยระบุว่า ประเทศไทยไม่สามารถแก้ปัญหการค้ามนุษย์ด้านแรงงานได้ อีกทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังขาด

บทลงโทษการค้ามนุษย์ในรูปแบบการใช้แรงงาน และไม่ครอบคลุมถึงผู้ชาย ทั้งนี้จากสถานการณ์เมื่อ 28 มิ.ย.2554 สหรัฐฯได้ยกเลิก ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ สปป.ลาว ออกจากบัญชีเฝ้าจับตาการค้ามนุษย์ แต่ยังคงขึ้นบัญชีประเทศไทย มาเลเซีย บรูไน เวียดนามเอาไว้ โดยกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ ได้ออกรายงานประจำปีว่าด้วยการค้ามนุษย์ ซึ่งเป็นประเด็นที่สร้างความอ่อนไหวต่อรัฐบาลของหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอาเซียน เนื่องจากมีโอกาสถูกตัดความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ที่พบว่า ประเทศเหล่านี้ยังไม่สามารถปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับที่น่าพอใจ

ในขณะที่องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration - IOM) ได้ระบุสถานการณ์ในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ.2554 เกี่ยวกับสภาพการบังคับใช้แรงงาน รวมถึงการเป็นแรงงานขี้นี้จะพบอยู่ทั่วไปในกลุ่มแรงงานชาวกัมพูชาและพม่า ซึ่งถูกบังคับหรือล่อลวงให้มาทำงานในอุตสาหกรรมประมงของไทย ซึ่งคนเหล่านี้ ต้องอาศัยอยู่บนเรือกลางทะเลเป็นเวลานานหลายปี โดยไม่ได้รับค่าแรง ถูกบังคับให้ทำงานวันละ 18 – 20 ชั่วโมง เป็นเวลา 7 วันต่อสัปดาห์ รวมทั้งถูกข่มขู่และถูกทุบตี

นอกจากนี้ผลการสำรวจของโครงการความร่วมมือสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (The United Nations Inter Agency Project on Human Trafficking in the Greater Mekong Sub Region - UNIAP) ยังได้พบว่า จากจำนวนคนต่างด้าวที่ถูกค้าแรงงานบนเรือประมงไทยที่ได้รับการสำรวจ จำนวน 49 คน ในจำนวนนี้มี 29 คน ที่เคยเห็นเพื่อนคนงานถูกฆ่าโดยได้แก๊งเรือ เมื่อเห็นว่าอ่อนแอ ป่วยทำงานไม่ได้ ซึ่งโดยทั่วไป แรงงานบนเรือประมงไม่ได้ทำสัญญาว่าจ้างเป็นลายลักษณ์อักษรกับนายจ้าง (รวมทั้งนายหน้าจัดหาแรงงาน) ซึ่งนำคนต่างด้าวเข้ามาในประเทศไทย มักทำงานคนเดียว หรือทำงานแบบกลุ่มที่ไม่ได้จัดตั้งเป็นทางการ นอกจากนี้ นายหน้าจัดหาแรงงานบางคน ที่ช่วยอำนวยความสะดวก

ความสะดวก หรือเกี่ยวข้องกับขบวนการคุ้มครองจะมีทั้งนายหน้าที่เป็นคนไทยและคนต่างชาติซึ่งทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย โดยร่วมมือกับนายจ้างและบางครั้งก็ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายด้วย

นอกจากผลการสำรวจของ UNIAP แล้วยังมีผลการวิจัยโดยองค์กรเอกชน ระบุว่าประชากรที่เป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ประมาณร้อยละ 23 ของชาวกัมพูชา ที่ถูกทางการไทยส่งตัวกลับประเทศชายแดนที่ปอยเปต เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ส่วน สปป.ลาว มีชาวลาวมากกว่า 1,000 คน ที่ถูกทางการไทยส่งตัวกลับประเทศ มีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อค้ามนุษย์ชาวลาวประมาณ 50 – 100 คน รวมอยู่ด้วยสำหรับพม่า จากการประเมินความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ เพื่อใช้แรงงานในกลุ่มแรงงานต่างด้าวชาวพม่าในโรงงานแปรรูปอาหารทะเลที่จังหวัดสมุทรสาครพบว่าร้อยละ 57 ของคนงานกลุ่มนี้ผ่านประสบการณ์ ที่เป็นสภาพของการถูกบังคับใช้แรงงานมาแล้ว

จากสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ประเทศไทยได้ตระหนักดีว่าการค้ามนุษย์ เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ภาครัฐจึงมีความพยายามในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การปรับปรุงและการบังคับใช้กฎหมาย การจัดทำบันทึกข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ การจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติ จนกระทั่งรัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์ให้การป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ เมื่อ 6 ส.ค.2547 และได้มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์แห่งชาติ พ.ศ.2551 ขึ้น โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 5 มิ.ย.2551 เป็นต้นมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการรณรงค์ในระดับนโยบายที่ประสบผลสำเร็จโดยการผลักดันให้ประเด็นการค้ามนุษย์ เป็นประเด็นสาธารณะที่อยู่ในความสนใจของส่วนราชการต่าง ๆ และสาธารณชน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องการได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจริงจัง

อนึ่ง อย่างไรก็ตาม ทศวรรษที่ผ่านมา ถือเป็นทศวรรษแห่งความร่วมมือในการ
ขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ เนื่องจากหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
และอาเซียน ต่างก็มีการลงนาม ภายใต้สัตยาบัน ในอนุสัญญาาระดับทวิภาคี พหุภาคี
ระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาค เพื่อให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น บันทึกข้อตกลงเรื่องการประสานการดำเนินงาน
ต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Memorandum of Understanding
on Cooperation Against Trafficking in Persons in the Mekong Sub
Region) ซึ่งได้มีการลงนามที่ย่างกุ้งเมื่อ 29 ต.ค.2547 ประเทศที่ร่วมลงนามได้แก่
ไทย กัมพูชา สปป.ลาว พม่าและ เวียดนาม การต่อต้านการค้ามนุษย์ในระดับอนุ
ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Coordinated Mekong Ministerial Initiatives against
Trafficking – COMMIT) ซึ่งเป็นกระบวนการความร่วมมือกันระหว่างประเทศได้แก่
ไทย พม่า สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้ (ยูนนาน) , โครงการความ
ร่วมมือสหประชาชาติเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (The United
Nations Inter Agency Project on Human Trafficking in the Greater
Mekong Sub Region – UNIAP) , ความร่วมมือในกรอบอาเซียนเพื่อต่อต้านการค้า
มนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก (ASEAN Declaration against Trafficking in
Persons Particularly Woman and Children) ความร่วมมือภายใต้กรอบรัฐมนตรี
อาเซียนด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on
Transnational Crime – AMMTC) อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรม
ข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (UN Convention on Transnational
Organized Crime) กระบวนการบาหลี่ (Bali Process) เพื่อแก้ปัญหาการค้ามนุษย์
และอาชญากรรมข้ามชาติทั้งนี้ประเทศไทยและทุกประเทศได้แสดงเจตนารมณ์พร้อม
ที่จะให้ความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ (โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก) อย่าง
บูรณาการร่วมกัน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญก็คือประเทศไทยหนึ่งใน

ประเทศสมาชิกอาเซียนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็น Hub ในเอเชีย ที่มีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และประเทศปลายทาง ในการค้ำมนุษย์นั้น จะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์ที่กำลังเผชิญอยู่ภายในประเทศได้อย่างไร ท่ามกลางการเฝ้าจับตามองขององค์การสหประชาชาติและสหรัฐฯ ซึ่งเป็นประเด็นที่สร้างความอ่อนไหวต่อประเทศไทยและหลายประเทศในอาเซียนเป็นอย่างมาก การจัดทำเอกสารทางวิชาการ (Working Paper) เรื่อง “การค้ำมนุษย์ในประเทศไทย : ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไก ในการแก้ไข” นี้ จึงมุ่งทำการศึกษาถึงปัจจัยสำคัญของสาเหตุการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย ตลอดจนเครื่องมือและกลไกในการแก้ไข รวมทั้งปรากฏการณ์สำคัญของการค้ำมนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง พ.ร.บ. และ อนุสัญญาต่าง ๆ และบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้คำตอบที่มาของปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไก ในการแก้ไขการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดทำเอกสารทางวิชาการดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการค้ำมนุษย์ ความหมาย ขบวนการค้า รูปแบบ วิธีการกระทำผิด สิ่งที่ยังชี้ว่าอาจเป็นการค้ำมนุษย์

2.2 เพื่อศึกษาปรากฏการณ์สำคัญของการค้ำมนุษย์ในประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง อันเป็นที่มาของปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไก ในการแก้ไข

2.3 เพื่อศึกษา เครื่องมือ กลไกในการแก้ไขการค้ำมนุษย์ พ.ร.บ.และ อนุสัญญาต่าง ๆ ภาระผูกพันระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบความร่วมมือในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางแก้ไขร่วมกัน

3. ขอบเขตในการศึกษา

แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ช่วง

- 3.1 ช่วงที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์
- 3.2 ช่วงที่ 2 ศึกษาปรากฏการณ์สำคัญของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง เพื่อค้นหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุ ให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
- 3.3 ช่วงที่ 3 ศึกษา เครื่องมือ และกลไกในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งในประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง เพื่อนำไปสู่แนวทางแก้ไขร่วมกัน

4. วิธีการในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้กรอบการเชื่อมโยงปรากฏการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง จากเอกสาร (Documentary Study) เป็นแนวทางหลัก เพื่อมุ่งแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริงนำมาวิเคราะห์หาปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ตลอดจน เครื่องมือ และกลไก ในการแก้ไข

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

- 5.1 เกิดความรู้และความเข้าใจในปรากฏการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย
- 5.2 สถาบันวิชาการป้องกันประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเครื่องมือ และกลไก ในการแก้ไข ไปประยุกต์ใช้กับประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับความมั่นคงของประเทศ

บทที่ 2

บริบทที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

- นิยามของการค้ามนุษย์
- หลักสิทธิมนุษยชนกับการค้ามนุษย์
- การค้ามนุษย์กับอาชญากรรมข้ามชาติ
- พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นทางบก ทางทะเล และทางอากาศ
- ลักษณะของการค้ามนุษย์
- โครงสร้างของขบวนการค้ามนุษย์
- วิธีการดำเนินงานของการค้ามนุษย์
- รูปแบบของการค้ามนุษย์
- เทคนิคที่ใช้ในการค้ามนุษย์
- บทสรุป

1. นิยามของการค้ามนุษย์

“การค้ามนุษย์” หรือที่สากลใช้คำว่า Trafficking in persons หรือ Trafficking in Human beings ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตาม “พิธีสาร เพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะ หญิงและเด็ก” (Protocol to Prevention Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Woman and Children) ซึ่งประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 ได้นิยามคำว่า “การค้ามนุษย์” ไว้ดังนี้

“การค้ามนุษย์” หมายถึง การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือ รั่ว ซึ่งบุคคล ด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสี่ยงภัยจากการค้ามนุษย์โดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงิน หรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจ ควบคุมบุคคลอื่น เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงประโยชน์อย่างน้อยที่สุด ให้รวมถึงการแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่น เสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย^{1,2} (รายละเอียดตามผนวก ก และ ข)

---

¹ www.caht.ago.go.th

² www.fws.cc/lopburisocial

จากนิยามดังกล่าว จึงสรุปได้ว่าการค้ำมนุษย์มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนได้แก่

1. การกระทำ (Action) ได้แก่ เป็นธุระ จัดหา ล่อไป ชักพาไป ซื้อ ขาย จำหน่าย (Recruitment) นำเข้า พามาจาก ส่งออกไป (Transportation , Transfer) รัปไว้ หน่วงเหนี่ยว กักขัง ซ่อนเร้น (Harboring or Receipt)

2. วิธีการ (Means) ได้แก่ การใช้อุบายหลอกลวง บังคับ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ชูว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำ หรือข่มขืน ใจ (Threat , Use of Force , Coercion , Abduction , Fraud , Deception , Abuse of power or Vulnerability , or Giving payments or Benefits to a person in control of the victim)

3. วัตถุประสงค์ (Purposes) คือเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (Exploitation) จากผู้เสียหาย เช่น การนำตัวไปเพื่อสนองความใคร่ เพื่อการอนาจาร หรือทำการค้าประเวณี เอาตัวลงเป็นทาส หรือมีฐานะคล้ายทาส กดขี่แรงงาน และการตัดอวัยวะ (Exploiting of prostitution , Sexual exploitation , Forced labour , Slavery or Similar practices , and the removal of organs)

นอกจากนี้ทางด้านองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration-IOM) ยังได้กำหนดคำนิยามของคำว่าการค้ำมนุษย์ เมื่อปีพ.ศ.2542 โดยพิจารณาว่า “การค้ำมนุษย์” จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ย้ายถิ่นได้รับการจ้างงานอย่างผิดกฎหมาย เช่น การถูกจัดหา ถูกลักพา หรือ ถูกขาย เป็นต้น และหรือถูกเคลื่อนย้าย ไม่ว่าจะภายในประเทศ หรือ ข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ และในระหว่างส่วนใดของกระบวนการนี้ ตัวกลาง (นักค้ำมนุษย์) ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์อื่น โดยการใช้อุบายหลอกลวง บีบบังคับ และหรือการแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบอื่น ภายใต้เงื่อนไข ซึ่งละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ย้ายถิ่น³

³ คีปตี นพประเสริฐ, 2553 : 10

ส่วน“การค้ามนุษย์” ตามกฎหมายไทยในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ 6 ก.พ. 2551 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 5 มิ.ย.2551 เป็นต้นไป ได้ยกเลิกพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 ประเทศไทย ได้บัญญัติความผิดฐานค้ามนุษย์ขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายของ การค้ามนุษย์ ตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก โดยได้กำหนดไว้ใน มาตรา 6 (หมวด 1 บททั่วไป) ว่า :-

“ผู้ใด เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่ง อย่างใด ดังต่อไปนี้

(1)เป็นธุระ จัดหา ซื่อ ขาย จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วยเหนียว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกหลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น แก่ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล ให้ความยินยอม แก่ ผู้กระทำความผิดใน การหาแสวงหาประโยชน์ จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(2)เป็นธุระ จัดหา ซื่อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วยเหนียว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

ส่วนคำว่า “แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” ได้กำหนดไว้ใน มาตราที่ 4 ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งระบุไว้ว่า “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้า ประเวณี การผลิตหรือ เผยแพร่วัตถุ หรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์มีในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอทาน การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ การบังคับต้อวัยวะ เพื่อการค้าหรือการอื่นใด ที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม⁴ (รายละเอียดตามผนวก ค)

⁴ www.thailandlawyercenter.com

นอกจากคำนิยามข้างต้นแล้ว รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล แห่งสถาบันวิจัยประชากรและสังคมและศูนย์สิทธิมนุษยชน มหาวิทยาลัยมหิดล ยังได้อธิบายความหมายของคำว่า “การค้ามนุษย์” ไว้ดังนี้ :-

“ถ้าพิจารณาจากศัพท์ภาษาอังกฤษที่หมายถึง “การค้ามนุษย์” มีการใช้อยู่ทั่วไป 2 คำ คือ smuggling และ trafficking

- smuggling มีความหมายตามศัพท์ว่า “เป็นการลักลอบนำสิ่งที่มีผิดกฎหมายข้ามจากประเทศหนึ่ง ไปอีกประเทศหนึ่ง
- trafficking มีความหมายว่า “การขนส่งจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง ซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเป็นการค้าข้ามประเทศก็ได้

ปัจจุบันเมื่อกล่าวถึง “การค้ามนุษย์” หรือ “การค้าแรงงานข้ามชาติ” คำทั้ง 2 คำมักถูกนำมาใช้แทนกัน โดย

- people smuggling หมายถึงการค้ามนุษย์เข้าสู่ตลาดแรงงานราคาถูกหรือตลาดแรงงานนอกระบบที่ถูกขูดรีดเอาเปรียบ
- trafficking in persons หมายถึง การค้าผู้หญิงและเด็ก เข้าสู่ตลาดการค้าประเวณี

ทั้งรูปแบบของ people smuggling และ trafficking in persons จะถูกพิจารณาเป็นปฏิบัติการของธุรกิจใต้ดิน ที่มุ่งค้ากำไรอย่างผิดกฎหมาย ก็ต่อเมื่อมีมิติต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบร่วมกันคือ :-

- 1) เป็นการขนคนเดินทางจากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง ซึ่งอาจทำภายในประเทศหรือนำส่งข้ามประเทศก็ได้ ส่วนใหญ่คือการลักลอบส่งคนเข้าอีกประเทศหนึ่ง โดยวิธีการที่ละเมิดกฎหมายของประเทศปลายทาง
- 2) ผู้เดินทางอาจเดินทางไปด้วยความยินยอมพร้อมใจ หรือการถูกขู่บังคับ รวมถึงการลักพาตัว

3) ข้อมูลที่ผู้เดินทางได้รับ มักเป็นข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน หรือเป็นข้อมูลที่เท็จที่ทำให้หลงเชื่อ

4) การเดินทางและการได้งานทำในประเทศปลายทาง มักถูกสร้างเป็นเงื่อนไขที่ล้นทวิคุณจากค่าใช้จ่ายจริง จนยากที่ผู้เดินทางจะปลดเปลื้องออกไปได้ง่ายๆ

5) ผู้เดินทางไม่สามารถปฏิเสธไม่ยอมทำงานในสถานที่ที่ถูกนำส่งได้ และสภาพการทำงานที่ต้องเผชิญมักไม่ปลอดภัย นอกจากจะไร้สวัสดิการทุกรูปแบบแล้วยังมีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุจากการทำงานจำนวนมาก ต้องเผชิญกับความรุนแรงหรือการบังคับใช้แรงงานเยี่ยงทาส^{5,6}

สรุป หากจะพิจารณานิยามของการคุ้มครองผู้บริโภคตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก นิยามการค้ามนุษย์ขององค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน นิยามการค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ตลอดจนการให้คำนิยามการค้ามนุษย์ ของ รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล ซึ่งมีลักษณะการเป็นรัฐะ จัดหาล่องไป ซักพาไป ซื่อขาย จำหน่าย นำเข้า พามาจาก ส่งออกไป รับไว้ หน่วงเหนี่ยว กักขัง ซ่อนเร้น ซึ่งผู้อื่น โดยการใช้อุบายหลอกลวง บังคับ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม ชูเชื้อ ใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือ ช่มชู้ใจ โดย บุคคลหนึ่งบุคคลใด กลุ่มบุคคลหรือองค์กร เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ก็ล้วนแต่เป็นการกระทำการค้ามนุษย์ทั้งสิ้น

⁵ รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล , 2546 : 48 -49

⁶ www.ipsr.mahidol.ac.th

2. หลักสิทธิมนุษยชนกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

การเชื่อมโยงหลักสิทธิมนุษยชน จะเป็นพลังอันสำคัญในการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และรวมไปถึงวิธีที่จะปกป้องและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของคนที่ตกเป็นเหยื่อ โดยเฉพาะการปกป้องสิทธิของผู้หญิงเกือบทุกประเทศในโลกต่างก็เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้หลักการและแนวทางสิทธิมนุษยชน ในการดำเนินการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการคุ้มครองที่ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ดังนั้นแต่ละประเทศจึงมีพันธะผูกพันต่อหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งมีการกำหนดไว้ในกฎบัตรของสหประชาชาติและได้วางแนวปฏิบัติอย่างเป็นทางการในรูปแบบใน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights 1948 – UDHR) ซึ่งได้ถือกำเนิดขึ้น เมื่อ 10 ธ.ค.2491 (ค.ศ.1948) ด้วยการรับรองของที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สำหรับเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติทางใดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ สถานะทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งมีจุดเน้นคือ สิทธิมนุษยชน เพื่อมนุษย์ทั้งปวง (Human Rights for All) และได้กลายเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศในเวลาต่อมา ทั้งนี้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ร่วมรับรองปฏิญญาฉบับนี้ ในปี พ.ศ.2491 เช่นกัน^{7,8,9} (รายละเอียดตามผนวก ง)

---

⁷ www.womenthai.org

⁸ www.wikipedia.org

⁹ www.mfa.go.th/humanrights

ในส่วนของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ต่างก็มีการบัญญัติรองรับสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของปวงชนชาวไทยเป็นอย่างมาก ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในมาตราที่ 4 (ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค) ว่า :-

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง”¹⁰

อย่างไรก็ตาม จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แม้มนุษย์จะได้รับการคุ้มครองตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีมนุษย์ที่ถูกละเมิดสิทธิ ซึ่งเป็นทั้งสาเหตุและผลของการคุ้มครองที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิและศักดิ์ศรีของบุคคล โดยเฉพาะผู้ที่ตกเป็นเหยื่อจากการคุ้มครอง อนึ่ง จากตารางที่ 1-4 จะชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการคุ้มครอง เมื่อเปรียบเทียบกับหลักการสิทธิมนุษยชนได้ดังนี้ :-

---

¹⁰ www.ombudsman.go.th

ตารางที่ 1

การละเมิดสิทธิมนุษยชนในกระบวนการจัดหาและขนส่ง

รูปแบบของการละเมิด	หลักการสิทธิมนุษยชน
<ul style="list-style-type: none"> - การหลอกลวง (โดยสัญญาว่าจะมีงานที่ดีกว่า การจัดทำเอกสารปลอมแปลง ค่านายหน้าที่สูงลิ่ว พันธะด้านหนี้สิน) - การถูกกักขังหน่วงเหนี่ยว - การข่มขู่และการใช้ความรุนแรง (การลักพาตัว การบังคับ การทรมาน) - การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ/ใช้ตำแหน่งทางสังคมที่เหนือกว่า (อาจจะเกี่ยวข้องกับครอบครัว) - การไม่ยอมให้ติดต่อกับญาติหรือ/และการได้รับความช่วยเหลือใดๆ - สิทธิที่จะได้รับข่าวสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - เสรีภาพในการเคลื่อนย้าย - สิทธิที่จะดำรงชีวิต ที่จะได้รับเสรีภาพและความปลอดภัยในร่างกาย - สิทธิที่จะมีอิสรภาพ - สิทธิของเด็ก - สิทธิในการติดต่อสื่อสาร

ตารางที่ 2

การละเมิดสิทธิในถิ่นปลายทาง การเป็นแรงงานบังคับและอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส

รูปแบบของการละเมิด	หลักการสิทธิมนุษยชน
<ul style="list-style-type: none"> - การทารุณ (ทางร่างกาย จิตใจ และทางเพศ) - การกักขังหวงเหนี่ยว - สภาพที่เลวร้ายในการดำรงชีวิต (อาหาร และ ที่พักไร้คุณภาพ ถูกบังคับให้ซื้อสินค้าในราคาแพงจากนักค้ามนุษย์) - หญิงที่ถูกบังคับให้ค้าประเวณี ไม่ได้รับสิทธิที่จะเลือกลูกค้าและสภาพของการขายบริการรวมทั้งวิธีการที่จะป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ - สภาพการทำงานที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์ <ul style="list-style-type: none"> ● การละเมิดสัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิที่จะดำรงชีวิต และมีความปลอดภัยในร่างกาย <ul style="list-style-type: none"> - เสรีภาพที่จะไม่ถูกทรมาน การปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม - เสรีภาพที่จะมีอิสระในการเคลื่อนย้าย - เสรีภาพที่จะกำหนดชีวิตของตนเอง - สิทธิแรงงาน : <ul style="list-style-type: none"> ● สิทธิที่จะได้รับค่าจ้างและค่าตอบแทน ● สิทธิที่จะได้รับค่าชดเชย ● สิทธิที่จะได้รับการบริการสุขภาพ ● สิทธิที่จะมีสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและเหมาะสม

<ul style="list-style-type: none"> ● การเป็นแรงงานที่ไม่ได้รับค่าจ้าง (รวมทั้งการทำงานบ้าน) ● สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย สภาพการทำงานที่เลวร้าย ● การทำงานมากเกินไป ● การได้รับค่าจ้างต่ำเกินไป ● ไม่สามารถจัดตั้งสหภาพ - การไม่สามารถเข้าถึงเรื่องสุขภาพอนามัย ● ไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัย ● การถูกบังคับให้ทำแท้ง ● การถูกบังคับให้ใช้ยาและสารเสพติด ● การถูกบังคับให้รับการตรวจรักษาทางแพทย์ - การถูกยึดเอกสารแสดงตนและเอกสารเดินทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ● สิทธิที่จะได้รับการหยุดพักผ่อน ● สิทธิที่จะก่อตั้งและเข้าร่วมกับสหภาพ - สิทธิด้านสุขภาพอนามัย : <ul style="list-style-type: none"> ● สิทธิในด้านสุขภาพอนามัย ● สิทธิในด้านภาวะการเจริญพันธุ์ ● สิทธิความเป็นส่วนตัว ● อิสรภาพในการเคลื่อนย้ายและการมีถิ่นที่อยู่ ● เสรีภาพที่จะมีหลักฐานเป็นบุคคลตามกฎหมาย ● เสรีภาพที่จะได้รับข่าวสารข้อมูล ● เสรีภาพในเรื่องความคิด ความเชื่อและศาสนา
--	---

<ul style="list-style-type: none"> - การขาดข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย แรงงานย้ายถิ่น ข้อมูลความรู้เรื่องสังคม และวัฒนธรรม - การละเมิดสิทธิด้านวัฒนธรรมและ ศาสนา<ul style="list-style-type: none"> ● ถูกบังคับให้ปฏิบัติในสิ่งที่ ขัดต่อความเชื่อทางศาสนา ● การนับถือศาสนา ● ไม่ได้รับสิทธิที่จะดำเนินพิธี การด้านวัฒนธรรม ● เด็ก ๆ ถูกปฏิเสธที่จะได้รับ สัญชาติ การศึกษา ● ผู้หญิงไม่ได้รับความเสมอ ภาพเท่าเทียมกับสามี และถูกบังคับให้ แต่งงานกับบุคคลที่ตนไม่ปรารถนา	<ul style="list-style-type: none"> ● สิทธิทางวัฒนธรรม ● สิทธิที่จะได้รับสัญชาติ ● สิทธิที่จะได้รับการศึกษา การพัฒนา ● สิทธิในการแต่งงาน
---	--

ตารางที่ 3

การละเมิดระหว่างขั้นตอนการค้ามนุษย์

รูปแบบของการละเมิด	หลักการสิทธิมนุษยชน
<ul style="list-style-type: none"> - การเลือกปฏิบัติ - การสูญเสียการควบคุมชีวิตของตนเอง - การไม่ได้รับความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (อาหาร ที่พักพิง การพักผ่อน ฯลฯ) 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิที่จะได้รับความเสมอภาค - อิสรภาพที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ - สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง - สิทธิในความเป็นส่วนตัว - สิทธิที่จะมีชีวิต

ตารางที่ 4

การละเมิดสิทธิหลังจากได้รับการช่วยเหลือ

รูปแบบของการละเมิด	หลักการสิทธิมนุษยชน
<ul style="list-style-type: none"> - การถูกกักขังและจำคุก การจับกุมอย่างผิดกฎหมาย โดยการตั้งข้อหาเท็จ (ใส่ร้าย) - การถูกข่มขืนและทารุณในที่คุมขัง - การละเมิดในด้านกฎหมาย : <ul style="list-style-type: none"> ● ผู้ถูกค้าได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างอันเนื่องมาจากเพศ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ การขาดสถานภาพทางกฎหมาย หรือสัญชาติเดิม ● ไม่สามารถเข้าถึงการเยียวยาทางกฎหมาย ● การถูกขนส่งด้วยการใช้หนังสือเดินทางที่ปลอมแปลงทำให้เจ้าหน้าที่ทั้งในประเทศส่งและรับละเลยที่จะดำเนินการกับผู้ค้ามนุษย์แต่กลับลงโทษหญิงที่ถูกค้า 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิที่จะได้รับการพิทักษ์คุ้มครอง - อิสรภาพที่จะไม่ถูกกระทำการทารุณ - อิสรภาพที่จะไม่ถูกจับกุมและคุมขังตามอำเภอใจ - สิทธิในร่างกาย - สิทธิที่จะได้รับเสรีภาพและความปลอดภัย - ความเสมอภาคทางกฎหมาย - สิทธิที่จะเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมาย - สิทธิที่จะได้รับการสอบสวนที่ยุติธรรม - สิทธิที่จะเป็นบุคคลตามกฎหมาย

<ul style="list-style-type: none"> ● การเนรเทศส่งกลับโดยไม่มีกระบวนการที่เหมาะสม ● กระบวนการพิจารณาสอบสวนที่ใช้เวลานาน ● ผู้หญิงถูกสอบสวนให้การในที่สาธารณะ <ul style="list-style-type: none"> - การบังคับตรวจร่างกายและรักษา (บังคับตรวจหาเชื้อเอชไอวี) 	<p>ล่าช้า</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิทธิในความเป็นส่วนตัว
---	--

สรุป สิทธิมนุษยชนกับการค้ำมนุษย์ ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนเมื่อเกิดมา ก็มีสิทธิตามหลักสิทธิมนุษยชนติดตัวมาและเป็นเสมือนเกราะคุ้มครองเบื้องต้น เพื่อการดำรงชีวิตที่ดี โดยเฉพาะประเทศที่เป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ต้องถือเป็นพันธะผูกพัน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงปรากฏสภาพของการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะในปัญหาหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ำมนุษย์ แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งหญิงและเด็กที่ถูกละเมิดต่างต้องประสบกับปัญหาการละเมิด ได้รับความทุกข์ทรมานจากการถูกกระทำนั้น ๆ นอกจากเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความมั่นคงในชีวิตแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมของประเทศ¹¹

¹¹ วัลลภ พลอยทับทิม , 2545 , 26-30

3. การค้ามนุษย์กับอาชญากรรมข้ามชาติ

การที่องค์การสหประชาชาติ รับรองพิธีสารเรื่องการป้องกันปราบปรามและ
ลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ อนุสัญญา
สหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่กระทำโดยองค์การ
อาชญากรรม (The United Nations Convention against Transitional
Organized Crime) ถือได้ว่าเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของประชาคมโลก ในอันที่
จะร่วมมือและปราบปรามแก้ปัญหาาร่วมกันของทุกประเทศ^{12,13,14}

การค้ามนุษย์ในปัจจุบันจึง ได้รับการพิจารณาว่า เป็นส่วนหนึ่งของ
อาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากจะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงแล้ว ยังเป็น
ปัญหาที่บั่นทอนความมั่นคงของมนุษย์อีกด้วย และนับวัน การค้ามนุษย์ ได้กลายเป็น
ปัญหาที่แพร่ขยายเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะแทบทุกภาคของประเทศไทย ตลอดถึง
ระดับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศ
ในกลุ่มอาเซียน

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศของไทย^{15,16} ได้สรุปไว้ว่า การค้ามนุษย์
จัดอยู่ในรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีอยู่ 8 รูปแบบด้วยกันได้แก่ การ
ลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก การกระทำอันเป็นโจรสลัด
การลักลอบค้าอาวุธ การฟอกเงิน การก่อการร้ายสากล อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
ระหว่างประเทศและอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งประชาคมโลกได้กำหนดมาตรการ

---

¹² www.gotoknow.org

¹³ www.learners.tn.th

¹⁴ www.ryt9.com

¹⁵ www.mfa.go.th

¹⁶ อ้างถึงใน นภา เศรษฐกร ,2549 -2550 : 2

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผ่านกลไกขององค์การสหประชาชาติ และกฎหมายระหว่างประเทศที่ปรากฏในรูปของสนธิสัญญา อนุสัญญา ปฏิญญา หรือ พิธีสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งรัดให้ทุกประเทศลงนามในการแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้ ธนา ยศตระกูล แห่งโครงการความมั่นคงศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้กล่าวถึงปัญหาอาชญากรรมข้ามชายแดนไทย ไว้ในจุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 48 เรื่อง อาชญากรรมข้ามแดน (Cross Border Crime) จากการศึกษาพบว่าปัญหาอาชญากรรมสำคัญ ๆ 7 ปัญหาด้วยกัน ได้แก่ การลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบนำคนเข้าเมือง และการค้ามนุษย์ การลักลอบค้ารถยนต์โจรกรรม การลักลอบค้าอาวุธสงคราม การลักลอบค้าสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ การลักลอบค้าสินค้าควบคุมและสินค้าอื่น ๆ และการแพร่ระบาดของธนบัตรปลอม ซึ่งการค้ามนุษย์นับเป็นหนึ่งในปัญหาอาชญากรรมทั้ง 7 ปัญหาเช่นกัน โดยธนา ยศตระกูล ยังได้กล่าวย้ำด้วยว่า “โลกเป็นโลกาภิวัตน์ฉับไฉน อาชญากรรมก็เป็นโลกาภิวัตน์ฉับไฉน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อาชญากรรมในโลกร่วมสมัย มีลักษณะข้ามชาติและข้ามเส้นเขตแดนของรัฐ อันถือเป็นปรากฏการณ์ความมั่นคงใหม่ ที่เราต้องเรียนรู้ในสถานการณ์ปัจจุบัน”¹⁷

ในประเด็นดังกล่าว รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล จากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม และศูนย์สิทธิมนุษยชน มหาวิทยาลัยมหิดล ยังได้อธิบายความเกี่ยวพันระหว่างการค้ามนุษย์กับอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจไว้อย่างชัดเจนว่า “...การค้ามนุษย์ข้ามชาตินับเป็นหนึ่งในธุรกิจนอกระบบผิดกฎหมาย มักมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับอาชญากรรมข้ามชาติ ในรูปแบบอื่นได้แก่ การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม การค้าอวัยวะมนุษย์ การค้าสัตว์ป่า โจรกรรมทรัพย์สินและเรียกค่าไถ่

---

¹⁷ ธนา ยศตระกูล 2551 : ข - 2

ซึ่งถูกมองว่าเป็นการค้าทาสสมัยใหม่ที่เป็นผลพวงของกระแสโลกาภิวัตน์ ทักษะในเชิงสังคมศาสตร์มองว่า อาชญากรรมนี้เกิดขึ้นและงอกงามภายใต้ระบบทุนนิยมเสรีที่ปลูกเร้าบริโภคนิยมอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และขยายความแตกต่างทางเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาคของโลก ให้เพิ่มสูงมากขึ้นด้วยสภาพด้อยโอกาสของคนระดับล่างในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งสภาพของผู้หญิงและเด็กที่ถูกเอาเปรียบ ประกอบกับการไร้ทางเลือก หรือ การมีทางเลือกอันจำกัดยิ่งในประเทศต้นทาง ผลักดันให้คนกลุ่มนี้มุ่งแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าในอีกดินแดนหนึ่ง และจำนวนหนึ่ง ตกเข้าไปสู่วงจรของการค้ามนุษย์ เป็นที่ชัดเจนและยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การค้ามนุษย์ข้ามชาติ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม นับเป็นอาชญากรรมที่ผู้ค้า และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พึงต้องได้รับการลงโทษ รัฐพึงต้องปราบปรามอย่างเข้มงวด และสังคมทั่วไปพึงต้องร่วมกันกดดันดูแลมิให้เกิดขึ้น หรือไม่เข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุน โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์...”¹⁸

ในทำนองเดียวกัน พ.ต.อ.อภิชาติ สุริบุญญา รองผู้บังคับการกองการต่างประเทศ (ตำรวจสากล) ได้ให้ข้อคิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภาพของการค้ามนุษย์ในเชิงอาชญากรรมข้ามชาติอีกแง่มุมหนึ่ง แม้ว่าจะไม่ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ร่วมกันโดยตรงไว้ดังนี้ “อาชญากรรมข้ามชาติ ปัจจุบันไม่แตกต่างจากโรคมะเร็งร้ายที่กระจายไปทั่วร่างกายมนุษย์ได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยภาวะร่างกายมนุษย์ที่เอื้ออำนวยต่อการกระจาย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือไม่ว่าที่ใดก็ตาม หากสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของเชื้อโรคแล้ว เชื้อโรคนั้นก็อาจจะกระจายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อกลับมาพิจารณาสิ่งแวดล้อมของโลกในสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งมนุษย์ที่ดีและมนุษย์ที่ไม่ดี มนุษย์ที่ไม่ดีก็เปรียบเสมือนเชื้อโรคร้ายที่อาศัยอยู่ในร่างกายมนุษย์ทั้งสองฝ่ายต่างรอจังหวะจากสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการขยายพันธุ์และ

¹⁸ รศ.ดร.กฤษฎา อาชนิงกุล ,2546 :49

กิจการของตัวเอง เมื่อสภาพแห่งโลกาภิวัตน์มาถึง มนุษย์ที่ดีก็ขยายกิจการของตัวเอง ในทางที่ถูกกฎหมาย ในขณะที่มนุษย์ไม่ดี ก็อาศัยโอกาสนี้ เอื้ออำนวยในการขยาย กิจการของตัวเองด้วยเช่นเดียวกัน แต่กิจการเหล่านั้นเป็นกิจการที่ผิดกฎหมาย ดังนั้น ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน เราจะเห็นการดำเนินธุรกิจสองประเภทที่มีการดำเนินกิจการ ควบคู่กันไปในลักษณะคู่ขนาน นั่นคือ ธุรกิจที่ถูกกฎหมายหรือธุรกิจบนดิน อีก ประเภทหนึ่งเรียกว่า ธุรกิจที่ผิดกฎหมาย หรือธุรกิจใต้ดิน ซึ่งผู้ดำเนินการปฏิบัติการ ทุกอย่างอย่างผิดกฎหมาย โดยที่ไม่สนใจว่าผลการดำเนินธุรกิจจะส่งผลร้ายต่อมนุษย์ หรือสังคมหรือไม่¹⁹

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การคุ้มครอง ได้กลายเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญเนื่องจาก เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และวิถีชีวิตของผู้คนและสังคมในหลาย ระดับ เกิดขึ้นและมีความเกี่ยวข้องกับหลายประเทศทั่วภูมิภาคของโลก โดยเฉพาะเด็ก และสตรี ต้องถูกแสวงหาประโยชน์และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมากมายและได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจ ตลอดจนโอกาสและอนาคต ความปลอดภัยและความมั่นคงของมนุษย์รวมทั้งเกิดความสูญเสียต่อบุคคลรอบข้าง ชุมชนและสังคม ทั้งในรูปแบบของการล่อลวงทางเพศ การค้าแรงงานเด็ก แรงงานที่ถูกบังคับ นอกจากนี้ เป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนสูงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของ ประเทศไทยในสังคมโลกอีกด้วย

---

¹⁹ www.interpolbangkok.com

4. พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นทางบก ทางทะเล และทางอากาศ

ตามที่ได้กล่าวข้างต้นมาแล้วว่า องค์การสหประชาชาติได้รับรองพิธีสารเรื่องการป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์การอาชญากรรมแล้ว (The United Nations Convention Against Transitional Organized Crime) องค์การสหประชาชาติ ยังได้รับรองพิธีสารอีก 1 ฉบับคือ พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น ทางบก ทางทะเล และทางอากาศ (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land Sea and Air) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น รวมทั้งมุ่งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐภาคี ในขณะที่คุ้มครองสิทธิของผู้ย้ายถิ่นที่ถูกลักลอบขนเข้าเมือง โดยผู้ย้ายถิ่นจะไม่ต้องได้รับการดำเนินคดี หากเป็นผู้ถูกกระทำ และมีได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลักลอบนำพาผู้อื่นเข้าเมือง²⁰

ในพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นฯ ยังได้ให้คำนิยามของคำว่า “การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น” เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นว่า หมายถึงการจัดให้มีการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งมิใช่คนสัญชาติของหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในรัฐหรือภาคีที่เข้าไปนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน หรือผลประโยชน์ทางวัตถุอื่นจากการนั้น ไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม

จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น คือ การนำพาบุคคลที่มีความประสงค์ เข้าไปยังประเทศอื่น เพื่อมุ่งประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไม่ผ่านช่องทางและวิธีการตามกฎหมายของประเทศนั้นๆ ที่ได้กำหนดไว้ และเมื่อการ

²⁰ www.ryt9.com

ดำเนินการดังกล่าวสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ คือ สามารถนำพาศูนย์ที่ประสงค์เดินทางเข้าประเทศได้เรียบร้อยแล้ว ผู้ที่รับจ้างนำพาก็จะได้รับผลตอบแทนเป็นเงินหรือเป็นวัตถุอย่างอื่นจากผู้ประสงค์เดินทาง²¹

ดังนั้น การย้ายถิ่นจึงเป็นปรากฏการณ์หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์โดยตรง เพราะก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีต่อสิทธิมนุษยชนของผู้ย้ายถิ่น กระบวนการย้ายถิ่น อาจนำไปสู่การละเมิด ความเสี่ยง โอกาส ที่อาจถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่ายและหรือสภาพอื่น ๆ ที่อาจจิดรอนสิทธิมนุษยชนของผู้ย้ายถิ่นเอง

ประเด็นของการค้ามนุษย์กับการย้ายถิ่น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ดังนี้ ศิริพร สโครบานาค แห่งมูลนิธิผู้หญิง ได้กล่าวถึงการย้ายถิ่นว่า “การย้ายถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของวิวัฒนาการของมนุษย์ และเป็นสิทธิที่ได้ระบุไว้ในปฏิญญาสากลเรื่อง สิทธิมนุษยชนว่า ทุกคนมีเสรีภาพที่จะเคลื่อนย้าย และเลือกถิ่นฐานในรัฐของตน และมีสิทธิที่จะเดินทางออกและเข้าประเทศของตนได้ มนุษย์ย้ายถิ่นด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น เพื่อแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าเดิม เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของชีวิตที่ดีกว่า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การย้ายถิ่นเป็นการเคลื่อนย้ายออกจากถิ่นกำเนิด อาจเป็นการย้ายถิ่นภายในประเทศ หรือเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมีสภาพที่อยู่อาศัยที่ดีกว่าหรือเพื่อแสวงหาวิถีชีวิตใหม่ รับจ้างทำงานใหม่ที่ดีกว่าเดิม แต่วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานที่จะได้รับค่าตอบแทนที่ดีกว่าเดิม ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการส่งเสริมการค้าเสรี ทำให้เงินทุนและสินค้าหลังไหลข้ามพรมแดนได้อย่างเสรี แต่รัฐกลับเข้มงวดในการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของบุคคลด้วยการกำหนดกฎ ระเบียบ การเข้าเมืองของคนต่างชาติ กฎระเบียบ ดังกล่าว ทำให้ผู้ที่ต้องการย้ายถิ่นต้องพึ่งพากระบวนการของผู้จัดหางาน

---

²¹ อ้างถึงใน ระรินทิพย์ ศิโรรัตน์ , 2551 – 2552 , 8

ผู้ลักลอบพาคนเข้าเมือง หรือแม้แต่การค้ามนุษย์ เพื่อให้อำนวยความสะดวกในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่จำเป็นในการยื่นขอหนังสือเดินทางและวีซ่า รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการข้ามพรมแดนทั้งที่ถูกต้อง หรือการลักลอบพาข้ามพรมแดน ด้วยเหตุนี้ การย้ายถิ่นด้วยความเต็มใจจึงกลายเป็นการลักลอบเข้าเมืองและการค้ามนุษย์

อนึ่งแม้ว่าการค้ามนุษย์จะเป็นส่วนหนึ่งของการย้ายถิ่น แต่การค้ามนุษย์ก็มีความแตกต่างจากการย้ายถิ่น และการลักลอบเข้าเมือง เพราะการค้ามนุษย์มีวัตถุประสงค์ที่เด่นชัดในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้ที่ถูกค้า ที่ต้องกลายเป็นเหยื่อและถูกทรอนสิทธิที่จะสามารถกำหนดตัดสินใจเลือกทางชีวิตของตนเองได้ และต้องดำรงชีวิตภายใต้การควบคุมของผู้อื่น แต่เดิมเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะถูกบังคับ ช่มชู้ใจหรือลักพาตัวจากถิ่นฐานเดิมของตน แต่ในปัจจุบันเหยื่อของการค้ามนุษย์อาจจะตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยความสมัครใจแต่ถูกหลอกลวงในเรื่องประเภทของงานและรายได้ และนักค้ามนุษย์อาจจะใช้วิธีการลักลอบหาเหยื่อเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายทำให้เหยื่อต้องกลายเป็นคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายเป็นแรงงานผิดกฎหมายและถูกลงโทษจากเจ้าหน้าที่ของรัฐแทนการได้รับความช่วยเหลือ กระบวนการสอบสวนและลงโทษ ทำให้เหยื่อต้องถูกระงับทำซ้ำ เหยื่อของการค้ามนุษย์ในปัจจุบันมีทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก...”²²

รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล แห่งสถาบันวิจัยประชากรและสังคมและศูนย์สิทธิมนุษยชน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้กล่าวถึง บริบทของกระแสการย้ายถิ่นว่า กระแสการย้ายถิ่นที่สร้างความกังวลใจให้กับประเทศปลายทางมากที่สุดคือ การย้ายถิ่นแบบไม่ปกติ (Irregular Migration) เนื่องจากเป็นการย้ายถิ่นที่ไม่มีเอกสารการเดินทาง

²² ศิริพร สโครบานเนค 2548 , 27 , 29 , 36

ถูกต้อง (Undocumented Migration) หรือเป็นการเดินทางเข้าประเทศโดยการละเมิดกฎหมายของประเทศปลายทาง (Unauthorized Migration) ที่เรียกกันทั่วไปว่า การย้ายถิ่นผิดกฎหมาย (Illegal or Clandestine Migration) ในภาษาไทยเรียกว่า การลักลอบเข้าเมือง ซึ่งหมายถึงการเดินทางเข้าประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือคือการละเมิดกฎหมายเข้าเมืองนั่นเอง ประเทศปลายทางทุกประเทศที่ต้องเผชิญกับกระแสคลื่นของการย้ายถิ่นผิดกฎหมาย จะพยายามหาหนทางในการจัดการปัญหานี้คล้ายคลึงกัน คือ ใช้วิธีการจับกุมและผลักดันออกนอกประเทศ แต่ปัญหานี้แก้ไขได้ค่อนข้างยากถ้าประเทศต้นทางไม่ร่วมมือด้วย หรือถ้าสาเหตุหลักของการย้ายถิ่นมาจากแรงผลักดันในประเทศต้นทางเอง และจะยากมากขึ้นเมื่อการย้ายถิ่นข้ามชาติผิดกฎหมายนั้นเกิดจากขบวนการข้ามนุษย์ ซึ่งก็คืออาชญากรรมข้ามชาติประเภทหนึ่งที่สร้างผลกำไรเทียบเท่าหรือมากกว่าการค้ายาเสพติด²³

5. ลักษณะของการข้ามนุษย์

การข้ามนุษย์เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกภูมิภาคของสังคมโลก โดยมีเครือข่ายโยงใยอยู่ทุกอนุภูมิภาค และเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ ส่วนกระบวนการตกเป็นเหยื่อก็มีหลายรูปแบบ ทั้งสมัครใจ ถูกล่อลวงจากนายหน้า คนรู้จัก เพื่อนบ้าน ซึ่งมีการทำงานที่เป็นเครือข่าย และขยายเป็นวงกว้าง จึงควรทำความเข้าใจว่าลักษณะการข้ามนุษย์ หรือการกระทำที่บ่งชี้ว่าเป็นการข้ามนุษย์ ครอบคลุมในส่วนที่เป็นความผิด ความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจ ตลอดจนผลประโยชน์ตอบแทนในด้านใดบ้าง ดังต่อไปนี้ :-

---

²³ รศ.ดร.กฤษฎา อาชวินิกกุล 2546 , 1-2

5.1 การค้ามนุษย์เป็นความผิดต่อบุคคล (crime against person) เป็นการนำพา ชักพา บังคับหลอกลวง นำตัวผู้เสียหายมาแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ โดยที่ผู้เสียหายเหล่านั้นมิได้เต็มใจ หรือยินยอม ดังนั้นจึงเป็นความผิดที่ส่งผลกระทบต่อโดยตรง ต่อสิทธิในชีวิต ร่างกาย และเสรีภาพของผู้เสียหาย

5.2 ความยินยอมของบุคคลที่ถูกนำพา (consent) โดยทั่วไปแล้ว ผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ไม่ได้ยินยอมที่จะถูกพามาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อย่างไรก็ตามมีบางกรณีที่ผู้เสียหายได้ยินยอม หรือเต็มใจที่จะถูกพามาจากภูมิลำเนาเดิมของตน แต่ความยินยอมดังกล่าวจะไม่มีความสำคัญ หรือไม่ใช่ประเด็นที่จะหยิบยกให้ถือว่าการกระทำได้กล่าวไม่ใช่การค้ามนุษย์ หากผู้เสียหายกลับต้องมาตกอยู่ในสถานที่ที่ถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เช่น หลอกว่าจะพาไปหางานทำที่กรุงเทพฯ แต่เมื่อเดินทางมาถึงกลับถูกขาย หรือบังคับให้ค้าประเวณี ซึ่งการค้ามนุษย์ เหล่าส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความยินยอมที่จะถูกพามาแสวงหาประโยชน์หรือแม้จะมีบ้างที่ให้ความยินยอมในครั้งแรก แต่ความยินยอมดังกล่าว ก็มักจะมีสาเหตุหรือเหตุผลอยู่เบื้องหลัง เช่น การถูกหลอกลวงเกี่ยวกับสภาพที่แท้จริงของงานที่ต้องทำหรือถูกบังคับหรืออยู่ในภาวะจำเป็นต้องยอมทำตาม ไม่สามารถขัดขืนได้

5.3 วัตถุประสงค์ในการนำพา (purpose of movement) วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการค้ามนุษย์คือการพาเหยื่อไปแสวงหาประโยชน์ยังสถานที่ที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งในทางกฎหมายถือว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาพิเศษเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (exploitative purpose)

5.4 จุดหมายปลายทาง (destination) การค้ามนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งภายในประเทศหรือเกิดขึ้นระหว่างประเทศ ภายในประเทศ เช่น การพาคนจากภาคเหนือไปบังคับค้าประเวณีที่ภาคใต้ หลอกเด็กจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปทำงานเป็นลูกเรือประมง โดยไม่ได้รับค่าจ้าง เกิดขึ้นระหว่างประเทศ เช่น การพาคนจากประเทศเพื่อนบ้านมาบังคับเป็นขอทานในกรุงเทพฯ เป็นต้น ผู้เสียหายเหล่านี้เมื่อ

ถูกบังคับ หรือถูกหลอกลวงจนกระทั่งยินยอมเดินทางมาด้วยจะถูกนำพาภายใต้การควบคุมของขบวนการค้ามนุษย์ไปยังสถานที่ที่ขบวนการค้ามนุษย์ได้กำหนดเพื่อแสวงหาประโยชน์ เช่น สถานค้าประเวณี หรือโรงงานนรก เป็นต้น ซึ่งผู้เสียหายไม่สามารถจะเลือกหรือเรียกร้องว่าจะไปอยู่หรือทำงานสถานที่ใดได้

5.5 การเสาะแสวงหาและการแนะนำเชิงชวน (recruitment and procurement) นักค้ามนุษย์ (trafficker) จะเป็นผู้ออกไปทำการเสาะแสวงหา และเมื่อพบเหยื่อตรงตามที่ต้องการ นักค้ามนุษย์เหล่านี้ก็จะใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ตัวมา เช่น การใช้อุบาย หลอกล่อ ชักจูง โน้มน้าวต่างๆ และหากวิธีการดังกล่าวใช้ไม่ได้ผล ก็อาจมีการใช้กำลังบังคับ

5.6 ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจ (customer relationship) ในขบวนการค้ามนุษย์ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจจะเกิดขึ้นระหว่างบรรดานักค้ามนุษย์ด้วยกัน หรือระหว่างบรรดานักค้ามนุษย์กับผู้ที่ต้องการแสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหาย ผู้เสียหายจะไม่มีโอกาสรับรู้หรือต่อรองราคาค่าตอบแทนใดๆทั้งสิ้น ดังนั้นในขบวนการค้ามนุษย์ ผู้เสียหาย คือสินค้าชิ้นหนึ่งที่จะถูกส่งผ่านหรือถูกขายจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งตลอดเวลาที่ผู้เสียหายยังคงมีประโยชน์ให้แสวงหาได้ แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติเป็นเรื่องค่อนข้างยากสำหรับเจ้าหน้าที่ที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่าบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกันนั้นมีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ทั้งนี้มีข้อสังเกตประการหนึ่ง ที่อาจช่วยในการแยกแยะความสัมพันธ์ดังกล่าว กล่าวคือ หากผู้ที่นำพามาได้ให้ความสัมพันธ์เป็นพิเศษกับลักษณะพิเศษหรือคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่ถูกพามา เช่น ต้องเป็นผู้หญิงที่รูปร่าง หน้าตาดี เป็นผู้ขายที่ร่างกายกำยำแข็งแรงเป็นพิเศษ เป็นต้น พฤติการณ์เหล่านี้มีแนวโน้มว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ เนื่องจากการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมที่แสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหาย การจะนำพาผู้เสียหายเพื่อมาแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบใด จะมีการวางแผนและเตรียมการไว้ล่วงหน้าก่อนแล้ว ดังนั้นคุณสมบัติของผู้เสียหายจึงถือเป็นสาระสำคัญ

5.7 ความรู้และความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ (knowledge and control) ผู้เสียหายของการค้ามนุษย์จะไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลือก หรือต่อรองเกี่ยวกับเรื่องใดๆทั้งสิ้น ทันทที่ที่ผู้เสียหาย ตกอยู่ภายใต้ขบวนการค้ามนุษย์ อนาคตและชะตาชีวิตจะขึ้นอยู่กับขบวนการค้ามนุษย์ที่จะเป็นผู้กำหนด

5.8 ผลประโยชน์ตอบแทนหรือกำไร (profit) ขบวนการค้ามนุษย์จะแสวงหาประโยชน์โดยการนำผู้เสียหายไปขายต่อเป็นทอดๆแต่ละทอดจะบวกค่าใช้จ่ายและกำไรเพิ่มเข้าไป นอกจากนั้น เหยื่อบางรายหลังจากที่ถูกแสวงหาประโยชน์ไประยะหนึ่งแล้ว ก็จะถูกขายต่อไปให้ผู้แสวงหาประโยชน์รายอื่นต่อไป ค่าใช้จ่ายที่เจ้าของสถานที่หรือสถานบริการต้องสูญเสียไปในการซื้อหาผู้เสียหายมา ก็จะมีการเรียกคืน โดยการทำงานในรูปแบบต่างๆ เพื่อชดใช้หนี้หรือค่าใช้จ่ายเหล่านี้คืน จนกว่าจะครบ ซึ่งแน่นอนว่าไม่มีทางที่ผู้เสียหายเหล่านี้จะสามารถทำงานใช้หนี้คืนได้หมด เพราะหนี้สินเหล่านี้จะมีการพอกเพิ่มเป็นทวีคูณทุกครั้งที่เหยื่อถูกขายต่อหรือเปลี่ยนมือ

5.9 การใช้ความรุนแรง (violence) การค้ามนุษย์ค่อนข้างมีส่วนสัมพันธ์กับการใช้ความรุนแรง เนื่องจากผู้เสียหายหลายราย เมื่อพบว่าตัวเองต้องตกเป็นผู้เสียหาย มักต่อสู้ขัดขืนหรือหาทางหลบหนี วิธีการหนึ่งที่จะควบคุมหรือบังคับให้ผู้เสียหายเหล่านี้ยอมทำตามคือการใช้ความรุนแรง ซึ่งในทางสากล การค้ามนุษย์ถือเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง (violence crime) และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงประเภทหนึ่ง แม้ว่าการใช้ความรุนแรงจะไม่สามารถเป็นเครื่องยืนยันหรือพิสูจน์เสมอไปว่าสถานการณ์ที่พบเห็นเฉพาะหน้า เป็นการค้ามนุษย์ แต่อย่างน้อยหากมีการพบเห็นบุคคลถูกทำร้ายหรือเข้ามาขอความช่วยเหลือในสภาพที่บอบช้ำ เจ้าหน้าที่ก็ไม่ควรละเลยที่จะสืบหาข้อเท็จจริงว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หรือไม่

5.10 สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อเดินทางถึงที่หมาย (upon the arrival) สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากถึงที่หมายปลายทางในการค้ำมนุษย์ เมื่อผู้เสียหายเดินทางมาถึงที่หมาย ผู้เสียหายเหล่านั้นก็จะถูกขายหรือถูกบังคับให้ทำงานประเภทที่ถูกกำหนดไว้ (เลือกเองไม่ได้) และในสถานที่ที่กำหนดไว้ จะไม่มีอิสระ การกระทำหรือพฤติกรรมต่าง ๆ จะถูกจำกัดหรือถูกควบคุมจากนักค้าหรือผู้แสวงหาประโยชน์ ส่วนใหญ่จะถูกจำกัดเสรีภาพ โดยมักจะถูกควบคุมหรือกักขังในสถานที่ที่ตนถูกแสวงหาประโยชน์ เอกสารการเดินทางหรือเอกสารสำคัญอื่น ๆ เช่น ตัวเครื่องบินมักถูกริบ หรือยึดเอาไป^{24,25,26}

6. โครงสร้างของขบวนการค้ำมนุษย์

หากพูดถึงในเชิงเศรษฐกิจ การค้ำมนุษย์ คืออาชญากรรมซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนอุปสงค์และอุปทาน ที่ผลักดันให้เกิดขบวนการค้ำมนุษย์ อย่างต่อเนื่อง มีทั้งผู้อยู่เบื้องหลังการค้า ทำการเคลื่อนย้ายคนที่มีความเสี่ยง จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อสนองตอบต่ออุปสงค์ที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนมีสิ่งที่น่าสนใจให้เกิดเป็นขบวนการค้ำมนุษย์ ซึ่งมีโครงสร้างอยู่ด้วยกัน 8 ส่วน ได้แก่ นายทุน นายหน้า เหี้ย ผู้ค้า ผู้นำมา ผู้รับผู้ควบคุมดูแล และลูกค้า

6.1 นายทุน คือ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังการค้ามนุษย์ ไม่เปิดเผยตัว แต่จะแสดงออกในรูปแบบอื่น เช่น นักธุรกิจ ผู้มีชื่อเสียงในท้องถิ่น ซึ่งประกอบอาชีพสุจริต บังหน้า และมีหน้าที่สนับสนุนการลงทุนด้านการเงิน ประสานงานให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่ขบวนการค้ำมนุษย์

²⁴ www.caht.ago.go.th

²⁵ www.computer.cmru.ac.th

²⁶ ระรินทิพย์ ศิริรัตน์, 2551-2552 , 7 :12

6.2 นายหน้า ส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ มีหน้าที่ติดต่อ ชักชวน ใช้กลอุบาย ล่อลวง และนำพาเหยื่อมาส่งต่อให้กับผู้ค้ามนุษย์

6.3 เหยื่อ ได้แก่บุคคลทั่วไป ตลอดจนหญิงและเด็กที่บุคคลอื่นได้จัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามา จัดให้อยู่ในพื้นที่พักพิง หรือรับไว้ด้วยวิธีการข่มขู่ คุกคามหรือ ใช้กำลังหรือการบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว การล่อลวง การหลอกลวง การใช้อำนาจที่เหนือกว่า ตลอดจนอาศัยความอ่อนแอของผู้ถูกกระทำ มีการให้ หรือรับค่าตอบแทนเป็นเงิน หรือประโยชน์อย่างอื่น เพื่อให้ได้ความยินยอมจากบุคคลหนึ่ง ให้ผู้อื่นมีอำนาจเหนือกว่า เพื่อนำเอาบุคคลผู้ถูกกระทำไปแสวงหาประโยชน์ที่มีขอบ รวมถึงการค้าประเวณีหรือการแสวงหาประโยชน์ทางกามารมณ์ในรูปแบบอื่น การ บังคับใช้แรงงานหรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาส หรือการกระทำอื่นใดในลักษณะ เดียวกัน การจองจำหรือการบังคับตัวไว้เพื่อการค้า

6.4 ผู้ค้า จะเป็นผู้ที่รับซื้อเหยื่อมาเพื่อนำมาขายบริการทางเพศ ขายแรงงาน หรืออวัยวะ หรือส่งต่อเหยื่อไปยังบุคคลผู้ต้องการแรงงานหรือต้องการบริการทางเพศ ที่อยู่ประเทศปลายทาง ซึ่งในกรณีนี้ผู้ค้าจะมีหน้าที่ให้ที่พักพิงเหยื่อที่นายหน้านำมา ส่งติดต่อประเทศปลายทาง และดำเนินการต่าง ๆ เช่น ปลอมแปลงเอกสารหนังสือ เดินทาง อำนวยความสะดวกในการออกนอกประเทศ

6.5 ผู้นำพา จะมีหน้าที่รับเหยื่อจากผู้ค้า เพื่อนำเหยื่อไปส่งยังผู้รับที่อยู่ ประเทศปลายทาง โดยนำออกนอกประเทศในลักษณะต่าง ๆ เช่น จดทะเบียนสมรส แล้วพาไปต่างประเทศ หรือไปท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นต้น

6.6 ผู้รับ ซึ่งจะอยู่ในพื้นที่ประเทศปลายทาง ในต่างประเทศ จะรับเหยื่อไป ที่สถานค้าประเวณี และเป็นเอเยนต์ติดต่อลูกค้ามาใช้บริการ

6.7 ผู้ควบคุมดูแล จะมีหน้าที่ บังคับให้เหยื่อไปขายบริการหรือแรงงานและใน กรณีที่เหยื่อไม่สมัครใจ จะถูกควบคุมดูแล ทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ค้าประเวณี

6.8 ลูกค้า คือผู้ที่มาซื้อบริการ

7. วิธีการดำเนินงานของการค้ำมนุษย์

จากลักษณะของการค้ำมนุษย์และโครงสร้างของขบวนการค้ำมนุษย์ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ปัจจุบันขบวนการค้ำมนุษย์ได้กลายเป็นธุรกิจการค้าข้ามชาติที่มีการบริหารงาน มีวิธีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน ดังนี้ :-

7.1 ขั้นสรรหาเหยื่อ ในขบวนการค้ำมนุษย์ เมื่อได้เหยื่อมาแล้วไม่ว่าจะโดยผ่านการหลอกลวง บังคับขู่เข็ญ ใช้นายหน้าชักจูง ทำให้เหยื่อหลงเชื่อ หรือลักพาตัวมาก็ตาม และเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ขบวนการค้ำมนุษย์ได้ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เหยื่อเดินทางไปพร้อมกับสมาชิกของขบวนการค้ำมนุษย์ เช่น บังคับขู่เข็ญ หลอกลวง ลักพาตัว ให้เสพสารเสพติด บางรายตัดสินใจเอง หลังจากไปติดต่อกับค่าโฆษณของหนังสือพิมพ์ หรือติดต่อนายหน้าโดยตรง สำหรับเหยื่อรายที่เดินทางไปด้วยความสมัครใจ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากถูกหลอกลวงให้หลงเชื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จะได้งานบ้านที่มีรายได้สูงในประเทศปลายทาง บางรายรู้ก่อนเดินทางว่าจะต้องทำงานในธุรกิจขายบริการทางเพศ แต่ก็ถูกหลอกลวงเกี่ยวกับสภาพงานและที่อยู่อาศัย รวมทั้งรายได้และอิสรภาพส่วนตัว ก่อนเดินทาง เหยื่อต้องตกลงยินยอมชำระค่านำค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าเตรียมเอกสาร ค่าเดินทาง และรายจ่ายเกี่ยวกับการทำงาน หรือค่าที่พักอาศัยตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดพันธะหนี้สิน โดยที่เหยื่อไม่สามารถหาเงินได้มากพอที่จะชำระหนี้ให้นักค้ำมนุษย์ เนื่องจากในขั้นสรรหาเหยื่อนี้ เหยื่อไม่มีโอกาสรู้ว่าค่าใช้จ่ายในประเทศปลายทางที่จะไปทำงานนั้นค่าโฆษณา ค่าเช่าที่พักเป็นเงินเท่าใด เหยื่อรู้แต่เพียงว่าต้องจ่ายเท่านั้น

7.2 ขั้นเดินทาง การเดินทางจะใช้พาหนะและเส้นทางใด ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ อาจเป็นได้ว่าเหยื่อถูกพาไปส่งยังที่หมายโดยเครื่องบิน รถไฟ รถยนต์ หรือ เดินเท้า ส่วนเส้นทางอาจจะต้องผ่านประเทศที่สามซึ่งใช้เป็นทางผ่าน หรือตรงจากประเทศต้นทางไปยังปลายทางเลยก็ได้ เช่นเดียวกับการข้ามแดน อาจจะทำโดยเปิดเผยหรือซ่อนเร้น ชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ได้ที่พบเห็น

ประจำคือ ขบวนการค้ามนุษย์มักจัดทำเอกสารปลอมให้เหยื่อและพาเหยื่อเดินทาง เพื่อให้ถึงที่หมายโดยปลอดภัย

7.3 ชั้นแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจะอยู่ในรูปแบบใด ขึ้นอยู่กับสภาพธุรกิจขายบริการทางเพศในท้องถิ่น และความเข้มงวดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เหยื่ออาจจะขายบริการทางเพศตามข้างถนนในย่านโลเกีย ในสถานค้าประเวณี ในคลับบาร์ อาโกโก้ สถานบันเทิง ที่มีพนักงานต้อนรับเป็นหญิงสถานบริการ อาบอบนวด และสถานบริการทางเพศที่ใช้ชื่ออย่างอื่น อนึ่ง เหยื่อจะต้องทำงานวันละหลายชั่วโมง และต้องให้บริการทุกรูปแบบตามที่ถูกค้าต้องการ เพื่อให้แน่ใจว่า เหยื่อไม่ปฏิเสธให้บริการตามความพอใจของลูกค้าแต่ละคน ขบวนการค้ามนุษย์จะมีกลไกในการควบคุมเหยื่อมิให้หลบหนีหรือหลีกเลี่ยงการทำงานอย่างเข้มงวดและใช้วิธีรุนแรง²⁷

8. รูปแบบของการค้ามนุษย์

รูปแบบการค้ามนุษย์ ปัจจุบัน มีการแสวงหาประโยชน์จากผู้เสียหายในรูปแบบอื่น นอกเหนือไปจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ เช่น การบังคับใช้แรงงาน โดยไม่ได้รับความยุติธรรม เหยื่อผู้เสียหายจะมีทุกเพศทุกวัย ไม่เฉพาะผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นหญิงและเด็กเท่านั้น ดังนี้ :-

8.1 รูปแบบการค้าประเวณี หรือการบริการทางเพศ การค้าหญิงและเด็ก เพื่องานบริการทางเพศ ผู้หญิงที่เข้าสู่อุตสาหกรรมบริการทางเพศ อาจโดยสมัครใจ หรือถูกหลอก หรือบังคับให้ทำงานโดยไม่สมัครใจ ปัญหาที่ผู้หญิงเหล่านี้ต้องเผชิญคือการผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน การถูกยึดหนังสือเดินทางและถูกยึดรายได้ การถูกทุบตีถูก

²⁷ พล.ต.ต.ชัยวัฒน์ เกตุวรชัย , 2553 – 2554 : 51-53

แสวงหาประโยชน์ทางเพศ การถูกกักขังและถูกทารุณจิตใจ เมื่อต้องการที่จะฟ้องร้อง ผู้ค้ามนุษย์อาจพบว่าตนเองต้องตกเป็นผู้ต้องหาและถูกจับกุมด้วยข้อหาค้าประเวณี เจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายบางคน ก็มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกิจการค้ามนุษย์เสียเอง

8.2 รูปแบบการใช้แรงงานเยี่ยงทาส การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานบ้าน ผู้หญิงหลายคนตกอยู่ในภาวะการถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สินจากการกู้ยืมที่ต้องจ่าย ดอกเบี้ย เป็นจำนวนสูงจากผู้จัดหาและเอเยนต์ และถูกบังคับให้ทำงานแก่นายจ้าง ผู้หญิงที่ถูกบังคับเพื่อรับใช้งานบ้านอาจถูกบังคับให้ทำงานในสถานประกอบ ธุรกิจของนายจ้างด้วย เช่น ในร้านอาหาร หรือโรงงาน ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบนี้จะพบความรุนแรงมีตั้งแต่การยึดหนังสือเดินทาง การกักขังหน่วงเหนี่ยว และการห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอก การยึดค่าจ้าง การให้ทำงานเป็นเวลาหลาย ชั่วโมง และการคุมคามทางเพศ

นอกจากผู้หญิงแล้ว ผู้ชายและเด็ก ก็อาจถูกนำไปค้าเพื่อการทำงานใน การเกษตร งานก่อสร้างหรือการผลิตอื่น ๆ ซึ่งพวกเขาคาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูง แต่ในหลายกรณีกลับถูกกดค่าแรงหรือไม่ได้รับค่าจ้างเลย กลุ่มผู้ถูกบังคับใช้แรงงาน เหล่านี้ อาจลังเลที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่รัฐ เนื่องจากสถานภาพที่ผิดกฎหมายของพวกเขา โดยเกรงกลัวว่าจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

8.3 รูปแบบการรับจ้างแต่งงาน การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน ผู้ค้ามนุษย์ อาจเสนอตนในรูปแบบของนายหน้าจัดหาคู่และให้สัญญาแก่ผู้หญิงว่า จะแนะนำสามี ในอนาคตที่ดีและชีวิตคู่จะประสบความสำเร็จ ชาวต่างชาติบางคนเดินทางเข้ามาเพื่อ แต่งงานด้วยและชักจูงให้ผู้หญิงไปต่างประเทศ ผู้หญิงเหล่านี้เมื่อเดินทางไปใช้ชีวิตใน สิ่งแวดล้อมใหม่และกลายเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในสภาพเยี่ยงทาส ถูกบังคับให้ขาย บริการทางเพศ ทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างหรือตกอยู่ในสภาพการแต่งงานเยี่ยงทาส ถูกทำร้าย ได้รับการปฏิบัติที่ป่าเถื่อนและไร้มนุษยธรรม จุดอ่อนที่สำคัญคือสถานภาพ ทางกฎหมายในฐานะผู้ย้ายถิ่นซึ่งใบอนุญาตให้พำนักในประเทศต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความ

ต่อเนื่องของความสัมพันธ์หรือการอุดหนุนของกลุ่มนั้น ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ ภรรยายอมไม่อยู่ในฐานะที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่หรือหลีกเลี่ยงจากสามี เนื่องจากกลัวว่าจะถูกเนรเทศออกนอกประเทศ

8.4 รูปแบบขอทาน การค้ามนุษย์เพื่อให้เป็นขอทาน เป็นปรากฏการณ์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะ หญิงชรา คนพิการ และทารก ขอทานเหล่านี้ ได้ถูกจัดหาจากหมู่บ้านที่ห่างไกลมาสู่เมืองใหญ่นอกประเทศของตน เช่น ประเทศแถบอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยแต่ละวันขอทานจะถูกนำไปสู่สถานที่ที่ไม่คุ้นเคย ไม่ได้รับอนุญาตให้ไปไหนมาไหนด้วยตนเอง และถูกจับตามองโดยพวกนายหน้า ซึ่งจะคอยเก็บรวบรวมเงินจากการขอทานของพวกเขา การถูกบังคับให้ขอทานเป็นประสบการณ์ที่ลบลู่ความเป็นมนุษย์ และมีชีวิตอยู่ด้วยความหวาดกลัวที่จะถูกตำรวจจับและการลงโทษจากผู้ควบคุม^{28,29}

9. เทคนิคที่ใช้ในการค้ามนุษย์

จากรายงานของ Asia Watch and the Women's Right พบว่า เทคนิคที่เครือข่ายนักค้ามนุษย์นิยมใช้หลอกล่อให้เกิดการหลงเชื่อ เพื่อนำมายังประเทศปลายทาง มีดังนี้ :-

9.1 เข้าไปติดต่อช่วยเหลือคนในชนบทหรือชุมชนที่อ่อนแอ ยากจน ชักชวนโดยหลอกล่อให้ทำงานเบา ๆ ซึ่งได้รายได้ดี เพื่อจะได้มีชีวิตที่สุขสบาย

9.2 ชื้อเด็กมาจากผู้ปกครอง พ่อแม่ หรือสมาชิกในครอบครัวหรือบอขายลูกหลานของตัวเองให้กับนายหน้า

²⁸ www.udonthani,m-society.go.th

²⁹ นภา เศรษฐกร 2549-2550 ; 8 -9

9.3 นายหน้าจัดหาแรงงานที่ไร้ศีลธรรม เข้าไปหลอกลวงพ่อแม่ ใช้เงินเล็กน้อยเพื่อเป็นเหยื่อล่อสตรีและเด็ก ด้วยคำสัญญาปลอมๆว่าจะได้งานเงินเดือนดี ๆ ทำในเมืองใหญ่ หรือ ได้แต่งงานกับเศรษฐี

9.4 ใช้กลโกงในการกู้เงิน โดยอ้างว่าออกเงินให้ก่อน ในการเตรียมตัวเดินทางและค่าเดินทาง เช่น ค่าพาสปอร์ต ตัวเครื่องบิน แล้วไปบังคับใช้งานเยี่ยงทาส หรือบังคับค่าบริการทางเพศจนกว่าหนี้จะหมด และให้เงินพ่อแม่เด็กเพียงเล็กน้อยเพื่อให้ตายใจ

9.5 การลักพาตัว นายหน้าคนกลาง อาจใช้วิธีลักพาตัวเด็กและสตรี ไปขายสถานบริการหรือช่องโสเภณี

9.6 การปลอมแปลงเอกสารแสดงตน เพื่อให้ยากแก่การติดตามของเหยื่อ หรือปลอมแปลงเอกสารในการเดินทาง เพื่อหลบหนีออกนอกประเทศ

9.7 การติดสินบนเจ้าหน้าที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารปลอม หรือเพื่อการเดินทางเข้า-ออก ทางชายแดนได้โดยสะดวก

9.8 การเคลื่อนย้ายเหยื่อ โดยการเดินเท้า ซีมอเตอร์ไซค์ รถกระบะ รถตู้ หรือโดยสารทางเรือ เป็นต้น³⁰

---

³⁰ อรทัย จุลสุวรรณรักษ์ 2550 , : 30

10. บทสรุป

จากรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการค้ามนุษย์ดังกล่าวจะช่วยอธิบายให้เราได้ทราบตั้งแต่ นิยามการค้ามนุษย์ โครงสร้าง วิธีการดำเนินงาน ลักษณะรูปแบบ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างการค้ามนุษย์กับหลักสิทธิมนุษยชนและอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาขบวนการ เครือข่าย การเชื่อมโยงที่ซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้จากรายละเอียดในบริบทดังกล่าว ก็เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ว่า อะไรคือปัจจัยสำคัญที่เป็นสาเหตุให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ซึ่งจะได้กล่าวในบทที่ 3 ต่อไป

บทที่ 3

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

- สถานการณ์ในภาพรวม
- ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย
- กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ต้นทางของการค้ามนุษย์
- บทสรุป

1. สถานการณ์ในภาพรวม

ประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับค่อนข้างรุนแรง จากกรณีที่มีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่านและประเทศปลายทางของการค้าหญิงและเด็ก ที่ลักลอบเดินทางจากพม่า กัมพูชา สปป.ลาว จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ผ่านประเทศไทย เพื่อไปค้าประเวณีหรือทำงานในประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้ชื่อว่าเป็นแหล่งรองรับแรงงานต่างชาติดังกล่าวที่ใหญ่ที่สุดในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยรวมทั้งแรงงานต่างชาติดังกล่าวที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย นอกจากนี้จะเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญแล้วยังเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า แรงงานต่างชาติผิดกฎหมายจำนวนมากในประเทศไทยส่วนหนึ่งคือเหยื่อของการค้ามนุษย์ที่ถูกกดขี่ บังคับ ชูเชื้อใช้แรงงาน การถูกบังคับให้เป็นขอทาน และการให้ทำงานในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไร้คุณธรรม ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์คือการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับปัจจัยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย ทำให้มีแรงงานต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านพยายามลักลอบหลบหนี การจับกุมเข้ามาขายแรงงานในประเทศไทยจำนวนมาก บางกลุ่มถูกตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการค้าประเวณี การบังคับใช้แรงงาน เนื่องจากขบวนการค้ามนุษย์ มักฉวยโอกาสจากความหวังของเหยื่อ ซึ่งต้องการมีชีวิตที่ดีกว่า

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เหยื่อการค้ามนุษย์ที่พบในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน กัมพูชา สปป.ลาว พม่า เวียดนาม จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ที่ถูกล่อลวงมาเพื่อบังคับใช้แรงงาน หรือแสวงหาประโยชน์ในธุรกิจทางเพศ จากรายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐฯ ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๔ ได้ประมาณการณว่า จำนวนประชากรกลุ่มนี้น่าจะมีไม่ต่ำกว่า 10,000 คน อาจกล่าวได้ว่าปัจจัยภายนอกที่มีส่วนทำให้ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องมาจากความ

แตกต่างทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนโดยเฉพาะกลุ่มคนในชนบท ประชาชนจึงต่างพากันลักลอบเดินทางเข้าประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย ทำให้กลุ่มนักค้ามนุษย์ฉวยโอกาสเคลื่อนย้ายกลุ่มคนเหล่านี้เข้าสู่ตลาดการค้ามนุษย์ ในขณะที่ปัจจัยภายในของการลักลอบค้ามนุษย์ภายในประเทศไทย ยังคงเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของประเทศโดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงสูงสุด ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงราย นครราชสีมา อุบลราชธานี พื้นที่เสี่ยงระดับกลาง เช่น นครสวรรค์ ตาก สุรินทร์ แม่ฮ่องสอน พื้นที่เสี่ยงระดับต่ำ เช่น ลำพูน ภูเก็ต น่าน อ่างทอง ซึ่งปัจจัยภายในส่วนหนึ่งเกิดจากผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในรูปธุรกิจที่ทำรายได้สูงในขณะที่มีความเสี่ยงและการลงทุนต่ำ และการพัฒนาประเทศที่ขาดความสมดุลระหว่างเมืองกับชนบท ทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม การเข้าไม่ถึงบริการของรัฐ เช่นการบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข รวมทั้งการเกิดช่องว่างของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ ตลอดจนการเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจากความยากจนของประชาชนจนทำให้เกิดปัญหาสังคมในประเทศ นอกจากนี้ปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในแล้วยังมีปัจจัยเสริมที่มีส่วนทำให้กระบวนการค้ามนุษย์เกิดขึ้นนั่นคือ กระแสโลกาภิวัตน์ ที่ก่อให้เกิดสภาวะโลกรั่วพรอมแดน ส่งผลให้กระบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีการขยายเครือข่ายที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการแก้ไข

จากสถานการณ์ในภาพรวมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การที่จะนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในบทที่ 4 นั้น ประเด็นสำคัญในรายละเอียดของบทที่ 3 จึงจำเป็นต้องมองทั้งปัจจัยผลักดัน ปัจจัยดึงดูด และปัจจัยเสริม ซึ่งจะได้อธิบายในตอนต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันในอันที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมต่อไป

2. ปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทย

2.1. ปัจจัยดึงดูด

2.1.1. เนื่องจากประเทศไทย มีความเจริญทางด้านคมนาคม มีการสร้างสะพานสร้างถนนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นช่องทางทำให้เดินทางติดต่อสะดวก อำนวยประโยชน์ให้เกิดการเคลื่อนย้ายของมนุษย์เข้ามาภายในประเทศมากขึ้นทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการสิ้นสุดของความขัดแย้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และการสิ้นสุดของสงครามเย็น ถือเป็นจุดเปลี่ยนทางกระบวนการที่สำคัญ ที่ทำให้ประเทศในภูมิภาคนี้หันมาแสวงหาความร่วมมือ เดินทางไปมาหาสู่ระหว่างกัน จากการเชื่อมต่อการขนส่งข้ามแดนที่เป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้นในปัจจุบันโดยเฉพาะกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทำในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย การพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้เป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจของไทย เริ่มเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ หลังจากรัฐบาลสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๓๔) ได้ริเริ่มนโยบายเปิดความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อประเทศไทยได้ลงนามในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub – region Cooperation –GMS) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือและส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน การคมนาคมขนส่ง พลังงาน การเกษตร การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในส่วนที่เป็นการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจมี 3 แนวพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ ดังนี้

2.1.1.1 แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก – ตะวันตก หรือเส้นทางเศรษฐกิจตามแนวตะวันออก – ตะวันตก (East West Economic Corridor – EWEC) ที่เชื่อมโยงเวียดนาม – สปป.ลาว – ไทย – พม่า หรือเป็นการเชื่อมโยงระหว่างทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามัน โดยผ่านเส้นทาง R9 จากฝั่งตะวันออกของเวียดนาม ผ่านสปป.ลาว ข้ามสะพานแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 (มุกดาหาร – สะหวันนะเขต)

เข้าเขตไทยและเขตพม่า รวมระยะทาง 1,450 กม. เส้นทาง R9 จะเชื่อมโยงเมืองสำคัญๆของประเทศ เริ่มจากมะละแหม่ง – เมียวดี (พม่า) – แม่สอด – พิษณุโลก – กาฬสินธุ์ – มุกดาหาร (ไทย – สะหวันนะเขต – แตนสะหวัน (สปป.ลาว) – ลาวบาว – เว้ – ดองฮา – ดานัง (เวียดนาม) ส่วนจุดข้ามแดนของเส้นทาง R9 มี 3 จุดได้แก่ จุดข้ามแดนเมียวดี (พม่า) – แม่สอด (ไทย) จุดข้ามแดนมุกดาหาร (ไทย) – สะหวันนะเขต (สปป.ลาว) – และจุดข้ามแดนสะหวันนะเขต (สปป.ลาว) – ลาวบาว (เวียดนาม)

2.1.1.2 แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ – ใต้ หรือเส้นทางเศรษฐกิจตามแนวเหนือ – ใต้ (North South Economic Corridor – NSEC) ที่เชื่อมโยงไทย – พม่า และสปป.ลาว – จีน โดยผ่านเส้นทาง 3 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทาง R3E, R3W และ R5 แต่เส้นทางที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าวพม่า กัมพูชา และสปป.ลาว จะมีเฉพาะเส้นทาง R3E และ R3W ดังนี้

1) เส้นทาง R3E เชื่อมโยงเมืองชายแดนสำคัญๆของจีนผ่านสปป.ลาว และเข้าสู่ไทย โดยเริ่มจากคุนหมิง – ยูซี – หยวนเจียง – โมเฮย – ซีเมา – ฉีเยวเหมิงหยาง – บ่อหาน (จีน) – บ่อเต็น – ห้วยทราย (สปป.ลาว) – เชียงของ – เชียงราย – ตาก – กรุงเทพฯ โดยมีจุดข้ามแดน 2 จุด คือ จุดข้ามแดนบ่อหาน (จีน) – บ่อเต็น (สปป.ลาว) และจุดข้ามแดนห้วยทราย (สปป.ลาว) – เชียงของ (ไทย)

2) เส้นทาง R3W เป็นเส้นทางที่เชื่อมเมืองชายแดนพม่า – ไทย ได้แก่ เชียงตุง – ท่าซี้เหล็ก (พม่า) – แม่สาย – เชียงราย – ตาก – กรุงเทพฯ โดยมีจุดข้ามแดน 1 จุดคือ จุดข้ามแดนท่าซี้เหล็ก (พม่า) – แม่สาย (ไทย)

การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชายแดนได้ถูกยกระดับให้มีบทบาทในทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทั้งในส่วนของไทยและของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งทำให้เห็นภาพของความสำเร็จของเส้นเขตแดนที่ลดลง และความชัดเจนของเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ก็ถูกทำให้จางลงด้วย

เส้นทางคมนาคมต่างๆ ที่เชื่อมชายแดนไทยกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้านอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจทำให้พื้นที่ชายแดนไทยที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านถูกเปิดมากขึ้น เพื่อสานสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ในอีกด้านหนึ่งการเปิดชายแดนมากขึ้นและปรับบทบาทของพื้นที่ชายแดนเช่นนี้ หมายความว่า ความเข้มข้นในการควบคุมพื้นที่ชายแดนในเชิงความมั่นคงทางทหารได้ผ่อนคลายลง และการกระทำที่ผิดกฎหมายต่างๆ ที่ได้เคยเกิดขึ้นตามแนวชายแดนไทย – เพื่อนบ้านอยู่แล้ว โดยเฉพาะการลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมายของแรงงานต่างด้าว ซึ่งได้มีการพัฒนามาสู่ระดับของการค้ามนุษย์ที่มีการโยกโยไปสู่ระดับภูมิภาคย่อมมีช่องทางในการขยายกิจกรรมได้กว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งมีการเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยได้หลายช่องทาง และยังทำให้การแก้ปัญหาของภาครัฐต้องอาศัยเครื่องมือและกลไกมากขึ้น^{31,32}

2.1.2 ความจำเป็นของการใช้แรงงานภายในประเทศ อันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐเพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมตลอดจน การเปิดประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลก ทำให้ประเทศมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเกิดความต้องการแรงงานราคาถูกเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่อัตราการแข่งขันกับตลาดโลกสูงขึ้น การลดต้นทุนในการผลิต การจ้างแรงงานราคาถูก จึงเป็นทางเลือกของผู้ประกอบการ ในขณะที่แรงงานไทยมีการศึกษาสูงขึ้นและมีค่านิยมที่ไม่ทำงานบางประเภทที่เสี่ยงอันตราย งานหนัก งานสกปรก หรืองานที่ต้องใช้ความอดทนสูง แต่ได้ค่าจ้างต่ำ จึงเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญให้มีการเคลื่อนย้ายผู้คนจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาภายในประเทศ ซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงการถูกหลอกลวง บังคับ ชูเชื้อ เอารัดเอาเปรียบจากขบวนการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการจ้างงาน

³¹ การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การค้ามนุษย์ 2547 หน้า 80

³² พ.อ.หญิง เจษฎา มีบุญลือ 2553 หน้า 3-4

ที่นำไปสู่ปัญหาการคุ้มครองในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลที่ว่า การกีดค่าจ้างแรงงานประเภทของงาน และการควบคุมดูแลสามารถทำได้โดยง่าย

ในประเด็นของการกีดค่าจ้างแรงงานที่สามารถกระทำได้ง่าย เนื่องจากนายจ้างที่ต้องการจ้างแรงงานเด็ก แรงงานสตรีหรือแรงงานต่างด้าว ส่วนมากมักจะเป็นนายจ้างที่ขึ้นอยู่กับตลาดของผู้มีอำนาจการซื้อต่ำ ดังนั้นสินค้าที่ผลิตขึ้นจึงเป็นสินค้าที่มีต้นทุนและคุณภาพต่ำ ราคาถูก เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีอำนาจซื้อต่ำ ในขณะเดียวกัน นายจ้าง กลุ่มนี้มีขนาดการลงทุนที่จำกัดและไม่สามารถลดต้นทุนการผลิตจากปัจจัยการผลิตอื่นๆ เช่น เครื่องจักร อาคาร สถานที่ หรือวัตถุดิบที่จะมาป้อนโรงงาน เว้นแต่เพียงค่าจ้างที่สามารถกดได้เพื่อลดต้นทุน ดังนั้นจึงทำให้นายจ้างระดับล่าง ต้องการจ้างแรงงานเด็ก แรงงานสตรี หรือแรงงานต่างด้าวโดยที่แรงงานในประเภทนี้ไม่สามารถติดต่อ ทำสัญญาจ้างงานกับนายจ้างได้โดยตรง แต่ต้องผ่านตัวกลาง ผู้ค้าแรงงานหรือนายหน้าเข้ามาติดต่อ การที่แรงงานเด็กหรือแรงงานต่างด้าวไม่สามารถตกลงกับนายจ้างได้โดยตรงเช่นนี้เอง ที่ก่อให้เกิดการค้าแรงงานข้ามชาติ โดยมีตัวกลางคือ ผู้ค้ามนุษย์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการพบปะและตกลงจ้างแรงงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้างประเภทนี้

สำหรับประเด็นของการควบคุมดูแล ที่สามารถกระทำได้ง่ายนั้น นายจ้างที่จ้างแรงงานเด็ก แรงงานสตรีหรือแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่มักจะเป็น นายจ้างที่กระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานและการคุ้มครอง เช่น กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายคนเข้าเมือง ดังนั้นนายจ้างจึงต้องลักลอบดำเนินกิจการ และไม่ต้องการให้บุคคลใดๆมารับรู้ถึงข้อมูลกิจการของตน นายจ้างเหล่านี้จึงจ้างแรงงานเด็ก แรงงานสตรีและแรงงานต่างด้าวเนื่องจากว่าควบคุมง่าย และมั่นใจว่าแรงงานเหล่านี้จะไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลกิจการผิดกฎหมายของตนให้ผู้อื่นทราบ จึงทำให้นายจ้างนิยมจ้างแรงงานประเภทดังกล่าว นอกจากนี้กลุ่มแรงงานดังกล่าวย่อมไม่กล้าเรียกร้องสิทธิต่างๆ ตามกฎหมาย

แรงงาน เนื่องจากเกรงว่าจะต้องถูกดำเนินคดีและถูกส่งกลับประเทศของตนส่งผลให้ตนเองต้องหมดโอกาสในการหารายได้ ความเกรงกลัวดังกล่าวจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ตามมา อีกทั้งลักษณะของงานบางประเภทที่ต้องใช้แรงงานเด็กทำ เนื่องจากเด็กมีนิ้วมือที่เล็กเหมาะสมกับงาน เช่นการบรรจุผลิตภัณฑ์ด้วยมือ หรืองานประเภทจำเจซ้ำซากที่นายจ้างไม่อาจบังคับให้แรงงานผู้ใหญ่ทำได้อย่างต่อเนื่องเพราะความเบื่อหน่ายจำเจ แรงงานเด็กจึงมีแนวโน้มที่จะถูกบังคับ ข่มขู่ จนเด็กอาจตกอยู่ในวงจรของการค้ามนุษย์ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการในสังคมปัจจุบัน³³

2.1.3 เงื่อนไขปัจจัยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยหรือสภาพธรรมชาติที่เอื้ออำนวยต่อการดึงดูดให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ เมื่อพิจารณาจากความยาวของแนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ด้าน ที่มีความยาวรวมประมาณ 5,656 กม. โดยแยกเป็นทางบก 3,787 กม. ทางน้ำ 1,869 กม. เป็นเขตแดนไทย – พม่า ประมาณ 2,401 กม. ไทย – สปป.ลาว ประมาณ 1,810 กม. ไทย – กัมพูชา ประมาณ 798 กม. และไทย – มาเลเซีย ประมาณ 647 กม. ซึ่งมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 2,614 กม. ครอบคลุม 23 จังหวัด แยกเป็นชายฝั่งอ่าวไทยประมาณ 1,660 กม. และชายฝั่งทะเลอันดามันประมาณ 954 กม. ประกอบกับ ประเทศไทยยังมีจุดผ่านแดนเฉพาะที่เป็นทางการ ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร จุดผ่านแดนชั่วคราว จุดผ่อนปรนมากมายในพื้นที่ชายแดนแต่ละด้านรวม 78 จุด ยังไม่นับรวมถึงช่องทางไม่เป็นทางการ อีกหลาย 100 ช่องทาง ตลอดจนพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความยาวตลอดพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนของความเปราะบางของไทยต่อการรับมือปัญหาการเข้ามาของแรงงานต่างด้าวทั้งจากพม่า กัมพูชา สปป.ลาว อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนและชายฝั่งทะเล

³³ จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 84:2553 หน้า 13-14

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในการควบคุมการเข้าออกราชอาณาจักรของบุคคลต่างด้าวที่หลบหนีมาจากพม่า กัมพูชา สปป.ลาว จีนตอนใต้ ซึ่งคนเหล่านี้สามารถเดินทางข้ามพรมแดนไป – มา ชั่วคราว โดยปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศพม่า สปป.ลาว กัมพูชา และสามารถเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้โดยง่าย เพราะได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีหนังสือแสดงตนซึ่งได้แก่ หนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง

เงื่อนไขที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย นอกจากจะเป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญแล้ว ยังส่งผลให้ประเทศไทยมีสถานะเป็นเส้นทางการค้ามนุษย์จากประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่ใช้ประเทศไทยเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของขบวนการค้ามนุษย์ เพื่อที่จะเดินทางต่อไปยังประเทศที่สาม ซึ่งส่วนใหญ่ เส้นทางของขบวนการค้ามนุษย์จะมีจุดเริ่มต้นที่สำคัญจากบริเวณชายแดนซึ่งเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยและประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้แก่ เส้นทางจากจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ผ่าน อ.ท่าขี้เหล็ก พม่า เข้าไทย ด้าน จ.เชียงราย เส้นทางแนวชายแดนไทย – พม่า เส้นทางแนวชายแดน ไทย – สปป.ลาว เส้นทางแนวชายแดนไทย – กัมพูชา และเส้นทางแนวชายแดนไทย – มาเลเซีย³⁴

2.1.4 ในด้านอุปสงค์พบว่า การที่กลุ่มผู้ซื้อบริการทางเพศยังมีความต้องการเด็กและสตรี เพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ ส่วนหนึ่งเกิดจากความคิดและค่านิยมที่ไม่เหมาะสมด้านเพศ เช่นมีความต้องการใช้บริการทางเพศจากเด็กเมื่อมีตลาดธุรกิจบริการทางเพศทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน จึงเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็กและสตรี ทั้งนี้จากรายงานกรณีการค้ามนุษย์เพื่องานบริการทางเพศ ในระยะหลังๆผู้ให้บริการทางเพศมีความต้องการสตรีอายุน้อยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งความต้องการเป็นอันมากเหล่านี้

³⁴ พ.อ.หญิง เกษฎา มีบุญลือ 2553 , หน้า 2

ได้รับการตอบสนองโดยใช้หญิงสาวจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีการประมาณการกันว่า จำนวนสตรีที่ทำงานในอุตสาหกรรมทางเพศในประเทศไทยมีประมาณ 200,000 คน ในจำนวนนี้มีถึง 20,000 – 30,000 คน ที่มาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน^{35,36,37}

อีกประเด็นหนึ่งในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางซีกโลกด้านตะวันออก ความต้องการทางเพศของผู้ชายนอกจากจะต้องได้รับการตอบสนองแล้วผู้ชายจะต้องมีประสบการณ์ทางเพศ และนิยมการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงในขบวนการค้าประเวณีที่เรียกว่า กระบวนการเปิดบริสุทธิ์ ซึ่งมีราคาแพง ปัจจุบันอุปสงค์หรือ Demand การบริการธุรกิจทางเพศ จึงเป็นปัจจัยดึงดูดสำคัญของขบวนการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ซึ่งเป็นประชากรในกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มเสี่ยงที่อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ได้ง่าย³⁸

2.1.5 ปัจจัยดึงดูดสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยมีความรุนแรงเนื่องจากเครือข่ายการค้ามนุษย์ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงาน จากเดิมที่แต่ละเครือข่ายต่างคนต่างทำ พัฒนามาเป็นเครือข่ายที่ซับซ้อน มีการจัดการที่ดี และให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน³⁹ ทั้ง นายหน้า ผู้ค้า ผู้นำพา ผู้รับ ผู้ควบคุมดูแล และลูกค้า (รายละเอียดดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2)

³⁵ รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้ามนุษย์ 2547:80

³⁶ ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 2550:304

³⁷ www.pattayadailynews.com

³⁸ รศ.กฤตยา อาชวนิจกุลและสุชาดา ทวีสิทธิ์ , 2549 , 245 – 246

³⁹ www.oknation.net

จากรายงานขององค์กร Child Worker in Asia พบว่าเครือข่ายการค้ามนุษย์ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง จะมีการแพร่กระจายไปทั่วอนุภูมิภาค มีความสลับซับซ้อนทั้งการดำเนินงานใต้ดิน และไกลจากเงื้อมมือของกฎหมาย ทั้งมีการทำตามรูปแบบที่แฝงมากับการย้ายถิ่น และแรงงานข้ามชาติ ยากที่จะแสดงตนหรือระบุได้ว่า นักค้ามนุษย์เป็นใคร เพราะนักค้ามนุษย์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงหลบซ่อน หนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐและสามารถทำงานได้สะดวกรวดเร็ว เนื่องจากมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เช่น โทรศัพท์มือถือ แฟ้มกซ์ อินเทอร์เน็ต เพื่อขยายเครือข่าย นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการระหว่างประเทศต้นทาง ทางผ่าน ปลายทาง ทั่วทุกประเทศตามลุ่มน้ำโขง โดยมีประเทศไทยเป็นประเทศปลายทางของการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่ทำให้เครือข่ายการค้ามนุษย์สามารถดำเนินการได้ครบวงจรก็คือการที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ สมรู้ร่วมคิดรู้เห็นในการกระทำผิด โดยเฉพาะการตรวจตราคนเข้าเมืองตามแนวชายแดน⁴⁰

2.2 ปัจจัยผลักดัน

2.2.1. ความยากจน เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ความยากจนเป็นปรากฏการณ์ที่ยังมีอยู่ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทประชากรมากกว่า 1 ใน 3 ของประชากรในกัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม จัดได้ว่าเป็นคนยากจน ซึ่งส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในชนบทและมักประกอบอาชีพเกษตรกรรม

จากรายงานการประเมินความยากจนของศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง พบว่าประชากรส่วนใหญ่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงไม่ถึงกับอดอยากอาหาร

⁴⁰ อรทัย จุลสุวรรณรักษ์ 2550 : 29

เนื่องจากยังพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติจากป่าไม้ไม่ได้ แต่ปัจจุบันการพึ่งพาป่าไม้ เริ่มเป็นหนทางที่ไม่ยั่งยืน เนื่องจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดลงของผลผลิตจากป่าไม้และสัตว์น้ำ ทำให้ประชาชนต้องตกอยู่ในภาวะของความยากจน ซึ่งนอกจากจะมีแนวโน้มสูงขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ทั้งนี้การกระจายตัวของความยากจน สามารถวัดได้ ในเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์ระหว่างชนบทกับเมือง และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ใน 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม และพม่า สภาวะความยากจนในชนบทมีมากกว่าในเมือง โดยผู้ที่อยู่ในเมืองหลวงจะมีรายได้สูงมากกว่าในพื้นที่ชนบทด้วยกัน เช่นใน สปป.ลาว อัตราส่วนคนจนในพื้นที่ที่ไม่มีถนนเข้าถึง มีสูงกว่าพื้นที่ในเขตเดียวกันที่มีถนนเข้าถึงอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามการกระจายตัวดังกล่าวได้สะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภค ภาวะมลพิษและการเพิ่มขึ้นของชุมชนแออัดทั้งนี้เป็นที่น่าเสียดายว่า กัมพูชา และสปป.ลาว กำลังดำเนินรอยตามมาในทิศทางเดียวกันซึ่งนำไปสู่การกระจุกตัวและความทันสมัยที่มีต้นทุนสูง

นอกจากนี้ความยากจนยังปรากฏอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อย กลุ่มต่างๆ ทั้งใน กัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม เช่น ชนชาติขมุ ในสปป.ลาว ที่วิถีชีวิตของพวกเขาก็ถูกคุกคามจากกลุ่มนักธุรกิจ ที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย กรณีของพม่าก็เช่นเดียวกัน การเติบโตทางเศรษฐกิจมีอย่างจำกัดอยู่เฉพาะแต่ในภาคส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากทหาร ส่วนความยากจน ก็ยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไปในพม่า เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยากจนมีความสัมพันธ์กัน จึงไม่เป็นที่แปลกใจที่รัฐบาลในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขงนิยมใช้นโยบายที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์เพิ่มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยคาดหวังว่าจะเกิดการกระจายผลประโยชน์ลงไปสู่ความยากจน

สรุป ปัญหาความยากจนจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งเกิดจากระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้กลุ่มคนยากจนจาก สปป.ลาว , กัมพูชา , พม่า ตัดสินใจหนีสภาพความอดอยาก แร้นแค้นโดยใช้ประเทศไทยเป็นช่องทางเข้ามาแสวงหาโอกาสในขณะที่บรรดานักค้ำมนุษย์ใช้ช่องทางความยากจนของกลุ่มคนดังกล่าว แสวงหาผลประโยชน์จากมวลมนุษย์ด้วยกัน⁴¹

2.2.2. ปัจจัยด้านการเมือง สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศ ได้กลายเป็นแรงกดดัน และเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะเข้ามาในประเทศไทยตามช่องทางต่างๆ ซึ่งมีความปลอดภัยกว่า และต้องการมีชีวิตที่ดีกว่า เพื่อความอยู่รอด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนเช่น สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในพม่าที่ยังมีความขัดแย้ง มีการสู้รบของชนกลุ่มน้อย มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีการบังคับเกณฑ์แรงงานโดยไม่มีค่าตอบแทน บังคับโยกย้ายประชากรออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ทำให้ไม่สามารถหางานทำในภูมิภาคเดิมของตนได้ เช่น ชนกลุ่มน้อย กลุ่มไทยใหญ่ กะเหรี่ยงและคะฉิ่น ที่ตกเป็นเหยื่อหรือถูกกระทำที่เสี่ยงต่อการค้ำมนุษย์ อย่างไรก็ตามแม้ว่าสถานการณ์ปัจจุบัน พม่ามีแนวโน้มของกระบวนการทางการเมืองที่นำไปสู่ประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติพม่ายังประสบปัญหาโดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยซึ่งเป็นกลุ่มคนรากหญ้าที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่ได้รับสิทธิ พลเมืองอย่างเท่าเทียมกันจากกลุ่มผู้ใช้อำนาจ^{42,43}

⁴¹ ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 2550 : 113 , 127 – 130

⁴² จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 84 , 2553 หน้า 16

⁴³ www.ipsr.mahidol.ac.th

2.2.3. วัฒนธรรม ค่านิยมและทัศนคติ

วัฒนธรรม ค่านิยม ทัศนคติ เป็นปัจจัยผลักดันประการหนึ่งที่ทำให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ เช่น สังคม หรือชุมชนที่นิยมและผลักดันผู้หญิง ให้เข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ขยายลูกส่งเงินมาให้ครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาภายในครอบครัว เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ทารุณกรรม ถูกหลอกลวงเอาใจใส่ดูแล หลบหนีออกจากครอบครัวเกิดภาวะเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ความต้อโอกาสทางการศึกษาและการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในสังคมก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการศึกษาที่ไม่สามารถตอบสนองต่อการดำรงชีพของคน ตัวอย่างเช่น ชาวไทยภูเขา ตามแนวชายแดน เมื่อเด็กไม่สามารถเรียนต่อในระดับที่สูงได้ ก็ไม่สามารถกลับมาประกอบอาชีพหรือสร้างฐานะได้ตามที่ตนเองต้องการ บางรายขาดการศึกษาจึงทำให้ไม่มีความรู้และขาดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้งาน ต้องกลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือในที่สุดหรือถูก เอารัดเอาเปรียบจากกระบวนการทำงานที่ถูกกดขี่ บังคับจากนายจ้าง ส่วนการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในสังคม เช่น การไม่มีใบแจ้งเกิด การไม่มีสถานะบุคคล การเป็นกลุ่มบุคคลไร้สัญชาติตามแนวชายแดน เนื่องจากขาดโอกาสในการจดทะเบียนลงสถานะบุคคล ไม่ได้แจ้งเกิด ไม่ได้ทำในกระบวนการตามระเบียบที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยกำหนด หรือการขาดหลักฐานตั้งแต่เกิด หรือการเลือกปฏิบัติที่มีสาเหตุมาจากความเป็นชนเผ่า เป็นชาวเขา ที่ไม่ได้มีสัญชาติไทยเป็นกลุ่มที่ต้อในสังคมส่วนใหญ่ บุคคลเหล่านี้อาจรู้เท่าไม่ถึงการและง่ายต่อการถูกล่อลวงรวมทั้งมีโอกาสูงที่จะตกเป็นเหยื่อของวงจรการค้ามนุษย์^{44,45}

⁴⁴ การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการค้ามนุษย์ , 2547 , 80 -81

⁴⁵ ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 2550 : 197

2.2.4. ความเชื่อตามทฤษฎี Trickle Down Theory ที่กล่าวว่า การไหลบ่าของการพัฒนาจะกระจายไปสู่คนยากจนทั่วประเทศได้ อย่างที่เราทราบกันดีว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มน้ำโขงภายใต้การสนับสนุนของ ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank – ADB) ที่มุ่งพัฒนาการเชื่อมเส้นทางคมนาคมในกลุ่มน้ำโขงที่เรียกว่า Economic Corridor โครงการนี้ได้สร้างการพัฒนาให้กับประเทศที่อยู่ในกลุ่มอินโดจีนเดิมคือ สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ให้มีความทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้วในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้มีการพัฒนาไปในระดับหนึ่งซึ่งทิ้งห่างจาก สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม ไปพอสมควร ในช่วงที่ สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม เป็นสังคมนิยมอยู่และมุ่งที่จะพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ แต่เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวอยู่ภายใต้ความเชื่อของทฤษฎี Trickle Down Theory ที่กล่าวว่า การไหลบ่าของการพัฒนาจะกระจายไปสู่คนยากจนทั่วประเทศได้ ซึ่งในทางปฏิบัติมิได้เป็นเช่นดังทฤษฎีดังกล่าว แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่กลุ่มน้ำโขงทั้ง 3 ประเทศ สปป.ลาว กัมพูชา และเวียดนาม คือ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ความต้องการรายได้มากๆ การเข้ามาของสินค้าต่างชาติ และวัฒนธรรมต่างชาติ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรสปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม ในอันที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศให้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้ามสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นปัจจัยผลักดันให้ประชาชนสปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม อพยพข้ามแดนเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ทั้งในรูปถูกกฎหมายและผิดกฎหมายในลักษณะการถูกล่อลวงของขบวนการค้ำหนุนยึ เพื่อผลักดันให้ตัวเองมีวิถีชีวิตที่ได้รับการพัฒนาตามให้ทันโลกสมัยใหม่⁴⁶

⁴⁶ รศ. กฤตยา อาชวนิจกุล และสุชาดา ทวีสิทธิ์ , 2549 , 248 – 249

2.3 ปัจจัยเสริม

2.3.1 กระแสโลกาภิวัตน์ นับตั้งแต่เกิดการจัดระเบียบโลกใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้เกิดการไหลเวียนของทุน คน ข้อมูลข่าวสาร และที่สำคัญคือทำให้เกิดการย้ายถิ่นข้ามชาติในระดับภูมิภาคมากขึ้น ในอดีตเราจะเห็นว่าการย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นการย้ายจากประเทศโลกที่สาม หรือประเทศที่กำลังพัฒนา ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ว่าในยุคปัจจุบัน นับตั้งแต่คริสต์ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาได้มีการไหลเวียนแรงงานในภูมิภาคมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงทั้งไทย พม่า กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม โลกาภิวัตน์จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเป็นบริเวณที่ถูกรวมเข้าไปในยุคของโลกาภิวัตน์ด้วย⁴⁷

จากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ย่อมมีหนทางและวิธีการที่จะจัดการกับโลกาภิวัตน์แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามการก้าวรุดไปอย่างรวดเร็วของกระบวนการโลกาภิวัตน์ ได้นำไปสู่ความไม่เสมอภาคที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้บรรดากลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ยากจน โดยเฉพาะ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า จะได้รับผลกระทบในเรื่องนี้เพราะผลประโยชน์ที่เกิดจากโลกาภิวัตน์ได้ถูกประเทศที่พัฒนาแล้ว ตักตวงไปจนเกือบหมด ดังเช่นที่ อดีตศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ ได้กล่าวไว้ว่า “โลกาภิวัตน์เป็นศัตรูของคนยากจน และไม่ใช่มิตรกับสถาบันครอบครัว วัฒนธรรมของชาติ สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ”

⁴⁷ สุขาดา ทวีสิทธิ์ และ กฤตยา อาชวนิจกุล , 2551 , 172

ดังนั้นจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ทำให้ประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง นอกจากจะต้องแบกรับภาระในการต่อสู้กับความยากจนแล้ว โลกาภิวัตน์ยังมาพร้อมกับปัญหามากมาย อีกทั้งยังทำให้การไหลเข้าออกของการย้ายถิ่นข้ามแดน รวมทั้งการย้ายถิ่นในประเทศกระทำได้ดีสะดวกยิ่งขึ้น ที่สำคัญคือ การย้ายถิ่นเป็นการถาวรเพื่อแสวงหางานและรายได้ แต่สำหรับผู้ที่ไม่ได้เป็นพลเมืองหรือผู้ที่ข้ามพรมแดน จะต้องแบกรับภาระของการเป็นคนนอกกฎหมาย เพิ่มขึ้นและยังทำให้คนเหล่านี้ถูกขูดรีดและถูกเอาเปรียบมากยิ่งขึ้น ผู้ย้ายถิ่นมักจะเป็นที่ต้องการในช่วงเศรษฐกิจขาขึ้น และกลายเป็นส่วนหนึ่ง ในการทำงานของภาคอุตสาหกรรมที่มีอยู่ มากมายในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง อย่างไรก็ตามความเป็นพวกนอกกฎหมายยังคงเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้ในการเลือกปฏิบัติ และเป็นเครื่องกดดันในยามที่โอกาสการจ้างงาน มีลดน้อยลง หรือเมื่อผู้ใช้แรงงานเหล่านี้ เรียกร้องสภาพการทำงานตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ดังนั้นกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เกิดสภาวะโลกไร้พรมแดน จึงมีอิทธิพลต่อการขยายเครือข่ายของขบวนการค้ามนุษย์ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น จนกลายเป็นหนึ่งในประเภทของอาชญากรรมข้ามชาติในระดับต้นๆ ที่เริ่มสร้างปัญหาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับอนุภูมิภาค ซึ่งยากต่อการปราบปรามเนื่องจาก มีการพัฒนารูปแบบ เทคนิค เครือข่าย วิธีการดำเนินการที่ขยายเป็นวงกว้าง⁴⁸

สรุป จากปัจจัยดังกล่าว ในข้อ 2.1 ประเทศไทยหนึ่งในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้กลายเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และ ประเทศปลายทาง ของขบวนการค้ามนุษย์ ในขณะที่กระแสโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยเสริมให้ขบวนการค้ามนุษย์ทั้งในประเทศและนอกประเทศกระทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว

⁴⁸ ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง , 2550 , 9 , 70 , 94 , 98 , 108

2.3.2 ปราบปรามการเชื่อมโยงระหว่างการค้ามนุษย์ข้ามชาติของแรงงานสตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่เข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ วงจรการค้าบริการทางเพศจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ประเทศ ได้แก่ จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) สปป.ลาว พม่า กัมพูชา ไทย เวียดนาม มีจำนวนประชากรประมาณ 240 ล้านคน ได้ร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจการค้า การท่องเที่ยว มีการสร้างถนนเชื่อมต่อระหว่างประเทศ การเปิดชายแดนหรือจุดผ่อนปรนเพื่อการค้าได้ส่งผลให้ จำนวนแรงงานย้ายถิ่นระหว่างประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง มีความซับซ้อนมากขึ้น เกิดปัญหาการค้ามนุษย์เพื่อป้อนตลาดแรงงานในหลายรูปแบบ โดยเฉพาะการย้ายถิ่นจากพม่า กัมพูชา สปป.ลาว จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) เข้าสู่ประเทศไทย โดยมีปัจจัยร่วมในการมองปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังนี้

2.3.2.1 การขยายตัวของธุรกิจบริการทางเพศที่รวดเร็ว รวมทั้งผู้ให้บริการทั้งทางตรงและประเภทแอบแฝง เป็นรูปแบบของการค้ามนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อสตรีและเด็ก โดยเฉพาะจำนวนสตรีและเด็ก ได้ตกเป็นเหยื่อของการล่อลวงเพื่อแลกกับโอกาสการทำงาน ในประเทศปลายทางโดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญที่สุดสำหรับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง การเชื่อมโยงระหว่างการค้ามนุษย์ข้ามชาติของแรงงานสตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่เข้าสู่วงจรการค้าบริการทางเพศโดยผิดกฎหมาย เพื่อการทำงานที่มีผู้คุ้มครองและได้ค่าตอบแทนที่มากกว่าการทำงานประเภทอื่น ทำให้มีการเพิ่มจำนวนผู้ย้ายถิ่นข้ามชาติเข้าสู่วงจรการค้ามนุษย์ เพื่อการบริการทางเพศมากขึ้น เพราะเป้าหมายคือ การมีรายได้และส่งเงินกลับให้ครอบครัวที่มีฐานะยากจนตลอดจน ค่านิยมทางวัตถุที่ได้มาด้วยเงินที่ง่ายดาย

ข้อสังเกตในประเด็นการขยายตัวของธุรกิจบริการทางเพศที่สร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะในจังหวัดรอยต่อชายแดน ไทย สปป.ลาว พม่า

กัมพูชา เนื่องจากกระแสความนิยมทั้งผู้เที่ยวและผู้ขายบริการ เช่น ค่านิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต้องการเปลี่ยนเป้าหมายจากหญิงบริการคนไทยเป็นหญิงต่างชาติ เมื่อมีทั้งอุปสงค์และอุปทานทำให้มีผลต่อกระแสการย้ายถิ่น มาตรการควบคุมโรคที่ไม่สามารถรองรับกับจำนวนประชากรที่ย้ายถิ่นและผู้ให้บริการ / การควบคุม และติดตามผู้ติดเชื้อกระทำได้ยาก ส่วนใหญ่ประชากรวัยแรงงานทั้งชายและหญิงที่เข้าประเทศโดยผิดกฎหมายและแรงงานหญิงที่อายุน้อยจะถูกล่อลวงหรืออยู่ในภาวะจำยอมเข้าสู่วงจรการค้าบริการทางเพศ ประกอบกับ การย้ายถิ่นจากประเทศต้นทางสู่ประเทศปลายทางมีรูปแบบและความซับซ้อนที่กฎหมายเข้าไปคุ้มครองได้ไม่ทั่วถึง เพราะเป็นขบวนการที่มีเครือข่ายมีการปรับวิธีการและการดำเนินงานที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐรู้ไม่เท่าทัน สตรีย้ายถิ่นข้ามชาติสามารถเดินทางไปหางานทำในประเทศที่ 2 ประเทศที่ 3 นั้น มีวิธีการที่เครือข่ายนายหน้าวางแผนไว้อย่างรัดกุม เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่จับกุมและส่งกลับประเทศ

2.3.2.2. ปัจจัยร่วมที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาเสพติดของประชากรแรงงานข้ามชาติ ดังที่ทราบกันดีว่า กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับประเทศที่ยากต่อการปราบปราม การซื้อขายยาเสพติดทำได้ง่ายระหว่างผู้ค้าและผู้เสพ กลุ่มประชากรวัยแรงงานมีพฤติกรรมเสพยาเสพติด ร่วมกับการใช้บริการทางเพศและประเด็นที่ตามมาก็คือ ทำให้เชื้อ HIV กระจายได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันกำลังเป็นปัญหาสังคมที่เร่งแก้ไขอยู่

2.3.2.3. ปัจจัยร่วมที่เป็นปัญหาระดับมหภาคของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงคือการเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองที่เป็นจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจบริเวณรอยต่อชายแดนและเมืองขนาดใหญ่ เช่น แนวพรมแดนไทย - พม่า ที่มีระยะทาง 2,400 กิโลเมตร แนวพรมแดนไทย - สปป.ลาว ที่มีระยะทาง 1,800 กิโลเมตร ที่เอื้อต่อการกระจายตัวของแรงงานข้ามชาติจากประเทศต้นทางมุ่งสู่เมืองศูนย์กลางประเทศปลายทางต่าง ๆ ที่เป็นตลาดแรงงานขนาดใหญ่ สามารถดึงดูด

แรงงานเข้าสู่เมืองศูนย์กลางที่มีปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาการค้ายาเสพติด การเติบโตของธุรกิจบริการทางเพศ ได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ประชากรวัยแรงงาน คือส่วนหนึ่งของการเกิดกระแสการย้ายถิ่นซึ่งเป็นกระแสหลัก และตลาดแรงงานยังต้องการแรงงานราคาถูก ขบวนการค้ามนุษย์จะยังคงดำเนินต่อไป^{49,50}

สรุป การที่จะเข้าใจถึงปรากฏการณ์ของการเคลื่อนย้ายประชากรวัยแรงงาน รวมทั้งสตรีและเด็ก จากกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง อันมีสาเหตุมาจากการเกิดปัจจัยดึงดูด ปัจจัยผลักดัน และปัจจัยเสริม ที่ทำให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์ในประเทศไทยตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาบริบททางด้านสภาพสังคมของประเทศต้นทางอัน ได้แก่ พม่า กัมพูชา สปป.ลาว ว่าผู้คนในประเทศนั้นๆ มีสภาพวิถีชีวิตอย่างไร รวมทั้งสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สภาพทางภูมิศาสตร์ และสถานการณ์ทางการเมือง การมองสถานการณ์ดังกล่าวจะเป็นการสะท้อนให้เห็นได้เป็นอย่างดีว่า การเดินทางลักลอบเข้ามาในประเทศไทยของประชากรกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเกิดขึ้นได้อย่างไร และประเทศไทยจะมีวิธีจัดการอย่างไรกับปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะได้อธิบายในตอนต่อไป

---

⁴⁹ www.2ipsr.mahidol.ac.th

⁵⁰ www.migrationcenter.mahidol.ac.th

3. กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงต้นทางของการค้ามนุษย์

3.1 พม่า

ในฐานะที่เป็นประเทศต้นทางของการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ความเคลื่อนไหวในภาพรวม หลังจากรัฐบาลทหารพม่าได้ยึดอำนาจและปกครองประเทศเป็นเวลาถึง 50 ปี ท่ามกลางการเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนพม่า รัฐบาลทหารพม่า จึงได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในปีพ.ศ.2533 ปรากฏว่าพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยหรือพรรค NLD –National League for Democracyของ นางอองซาน ซูจี ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้าน ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง แต่รัฐบาลพม่า ยังคงยึดอำนาจปกครองประเทศต่อไป และได้ควบคุมตัวนางอองซาน ซูจี ไว้ตั้งแต่ปีพ.ศ.2532 ต่อมารัฐบาลทหารพม่าได้พยายามสร้างความชอบธรรม โดยจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในปีพ.ศ.2553 ซึ่งพรรคสหภาพเพื่อเอกภาพและการพัฒนาของรัฐบาลทหารพม่าหรือพรรค USDP – The Union Solidarity Development Party ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ในขณะที่พรรค NLD ของนางอองซาน ซูจี ประกาศคว่ำบาตรการเลือกตั้ง

อย่างไรก็ดี พม่าได้ก้าวเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยอีกครั้ง เมื่อรัฐบาลพม่าได้จัดให้มีการเลือกตั้งซ่อม ส.ส. ซึ่งมีที่ว่างอยู่ 45 ที่นั่ง และเปิดโอกาสให้นางอองซาน ซูจี ซึ่งถูกรัฐบาลพม่าควบคุมตัว นำพรรค NLD ลงแข่งขัน ซึ่งผลการเลือกตั้งซ่อมเมื่อ 1เม.ย.2555 ปรากฏว่าผู้สมัครพรรค NLD ได้รับเลือกตั้งจำนวน 43 ที่นั่ง จาก 44 ที่นั่ง ในรัฐสภา ทั้งนี้แม้ผลการเลือกตั้งซ่อมดังกล่าว จะส่งผลให้การเมืองในพม่ามีแนวโน้มไปในทางที่ดี และกลับเข้าสู่แนวทางประชาธิปไตย แต่สภาพตามความเป็นจริงอำนาจการปกครองของรัฐ ยังไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ทุกแห่งได้ และมีผลต่อเนื่องทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ด้านเศรษฐกิจ คนพม่าส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน ในขณะที่คณะผู้ปกครองบริหารประเทศ เป็นชนชั้นสูงที่มีฐานะร่ำรวยเกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ด้านสังคม ประชาชนบางกลุ่มที่มีฐานะยากจนถูกรีดเก็บ

ภาษีเงินความจำเป็น บางกลุ่มถูกบังคับเกณฑ์แรงงานและถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
ชนกลุ่มน้อยในประเทศไม่ได้รับสิทธิเท่ากับประชาชนที่มีเชื้อสายพม่าแท้ ปัญหาด้าน
เชื้อชาติ ยังคงปรากฏอยู่ในสังคมพม่า

สำหรับสถานการณ์อันเกี่ยวเนื่องกับขบวนการคุ้มครองในพม่า เมื่อ 25 เม.ย.2555
นายวิชัย นัมเปียร์ ที่ปรึกษาพิเศษ เลขาธิการสหประชาชาติด้านกิจการพม่า ได้ให้
ข้อมูลว่าปัจจุบันพม่า ประสบปัญหาขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์อย่างรุนแรง แม้ว่า
รัฐบาลพม่าจะได้พยายามดึงชาวพม่าลี้ภัยกลับประเทศแล้วก็ตาม และจากการ
รายงานขององค์การสหประชาชาติ ได้เปิดเผยผลการสำรวจเมื่อ มิ.ย.2552 ว่าพม่ามี
คนไร้สัญชาติและมีผู้ลี้ภัยมากกว่า 700,000 คน เป็นอันดับ 3 ของโลก และเป็น
ประเทศที่มีอัตราผู้ลี้ภัย ต่อจำนวนผู้เดินทางออกนอกประเทศมากที่สุด ขณะที่
สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (United Nations High
Commissioner for Refugees – UNHCR) รายงานว่าพม่ามีผู้พลัดถิ่น
ภายในประเทศมากกว่า 500,000 คน ส่วนมากจะพบบนทางตะวันออกของรัฐ
กะเหรี่ยง เนื่องจากในอดีตพื้นที่ดังกล่าว ได้เคยมีการสู้รบระหว่างทหารพม่ากับ
กองกำลังกลุ่มกะเหรี่ยง

ในบรรดากลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง พม่า กัมพูชา สปป.ลาว ไทย
เวียดนาม จีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) พม่า เป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทย
มากที่สุด ในฐานะผู้ลี้ภัยชาวพม่า แรงงานพม่าอพยพ ทั้งชายหญิงและเด็ก โดยเฉพาะ
กลุ่มผู้ลี้ภัย จะป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางและมีความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของ
การค้ามนุษย์สูง นอกจากนี้จากการประเมินขององค์การป้องกันโรคเอดส์แห่ง
สหประชาชาติ (United Nations Acquired Immune Deficiency Syndrome –
UNAIDS) ได้สรุปผลการประเมินไว้ว่าเด็กสาวพม่าและชนกลุ่มน้อยพม่าหลายแสนคน
ที่ประกอบกิจอยู่ตาม ซ่อง โสเภณีต่างๆ บริเวณชายแดนไทย-พม่า ส่วนใหญ่ตกเป็น

เหยื่อของขบวนการค้ำมนุษย์ข้ามชาติที่ใช้ช่องว่างของความยากจน เป็นโอกาสเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากมนุษย์เช่นกัน

สำหรับช่องทางที่คนพม่าใช้เดินทางข้ามแดนเข้าสู่ประเทศไทยในปัจจุบันมีหลายช่องทาง ได้แก่

3.1.1 พื้นที่ต้นทางการค้ำมนุษย์ในพม่าเริ่มจาก อ.เมียวดี- ผาอัน - พะโค - ย่างกุ้ง - กอกะเร็ก - ทวาย - มะริด - อ.เกาะสอง - มยิตจินา - ลาเฉียว- มัณฑะเลย์ - ตองยี - มะละหม่าง เข้าสู่ชายแดนไทยตามช่องทาง ในข้อ 3.1.2

3.1.2 ช่องทางข้ามแดน ไทย - พม่า ได้แก่

- แนวชายแดน อ.แม่สาย อ.เชียงแสน อ.เชียงของ จ.เชียงราย - อ.ท่าซี้เหล็ก เขตพม่า

- แนวชายแดน อ.ฝาง อ.แม่อาว อ.เชียงดาว อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่

- แนวชายแดน อ.เมือง อ.ขุนยวม อ.แม่สะเรียง อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

- แนวชายแดน อ.แม่สอด อ.ท่าสองยาง อ.อุ้มผาง จ.ตาก - อ.เมียวดี เขตพม่า

- แนวชายแดน อ.สังขละบุรี อ.ทองผาภูมิ อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี - ด้านเจดีย์สามองค์

- แนวชายแดน ด้านสิงขร อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์

- แนวชายแดน จ.ระนอง - อ.เกาะสอง พม่า

จากที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่า พม่า คือ กลุ่มคนอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงที่อพยพเข้าสู่ประเทศไทยมากที่สุด นอกจากผู้ลี้ภัยชาวพม่า ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์แล้ว แรงงานพม่าทั้ง ชาย หญิง และเด็ก ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ขบวนการค้ามนุษย์กำลังต้องการแรงงานประเภทนี้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรวัยทำงานทั้งสิ้นและ

มักจะปรากฏลักลอบเข้ามาประกอบอาชีพต่าง ๆ ในประเทศไทยได้แก่ แรงงานรับใช้ในบ้าน แรงงานในกิจการประมง แรงงานเด็กในรูปแบบต่างๆ เช่น ทำงานในโรงงาน ปอกกุ้ง โรงงานเสื้อผ้า การบริการทางเพศ เสริฟอาหารตามร้านค้า โรงงานก่อสร้าง เป็นต้น

ในที่นี้ จะขอกล่าวถึง แรงงานในกิจการประมง เนื่องจากเหยื่อจากการค้ามนุษย์ที่ถูกแสวงประโยชน์ด้านแรงงานบนเรือประมงส่วนใหญ่มาจากแรงงานต่างด้าว ชาวพม่าและกัมพูชา ประมาณกว่า 200,000 คน และยังมีแรงงานต่างด้าวอีกหลาย พันคนที่ทำงานในอุตสาหกรรมอาหารทะเล โดยเฉพาะใน จ.สมุทรสาคร สภาพ โดยทั่วไปแรงงานประมงและอาหารทะเล เป็นงานที่ต้องทำงานหนักส่วนใหญ่จะเป็น แรงงานชายและเด็กชาย ที่มีอายุระหว่าง 15 - 17 ปี โดยต้องออกทะเลไปกับ เรือประมง บางครั้งเป็นระยะเวลาหลายเดือน หรือเป็นปีแล้วแต่ขนาดของเรือ ซึ่ง แรงงานเหล่านี้มักถูกกดค่าแรง หักค่าใช้จ่ายโดยไม่เป็นธรรม บางรายเจ้าของ เรือประมงต้องการให้แรงงานทำงานตลอด 24 ชั่วโมง จึงแอบใส่ยาเสพติด จำพวก เมทแอมเฟตามีนลงไปในอาหาร เพื่อให้สามารถทำงานได้นานขึ้น และสภาพที่ เลวร้ายที่สุดคือบางรายถูกโยนทิ้งทะเล การถูกฆาตกรรมบนเรือประมง เป็นต้น ตัวอย่างกรณีนี้ เมื่อปีพ.ศ.2549 ประเด็นเรื่อง ฆาตกรรมของลูกเรือ 22 คน จากเรือ อวนลาก 6 ลำ ที่ได้รับการช่วยเหลือในปีพ.ศ.2549 หลักจากถูกเจ้าของเรือทิ้งไว้กลาง ทะเล เป็นเวลา 3 เดือนที่ลอยลำอยู่กลางทะเล ลูกเรือได้เสียชีวิตไป 39 คน และอีก เหตุการณ์หนึ่งเมื่อ พ.ย.2552 เจ้าของและผู้จัดการโรงงานแปรรูปกุ้งอินมา จ.สมุทรสาคร ได้ถูกตัดสินจำคุกฐานทำให้แรงงานต่างด้าวอย่างน้อย 73 คน ซึ่ง รวมทั้งเด็ก 25 คน (อายุต่ำกว่า 18 ปี) กลายเป็นแรงงานทาส อีกทั้งยังได้มีการ กระทำที่เป็นการละเมิดต่อแรงงานเหล่านี้ในด้านอื่นๆ แรงงานถูกบังคับให้ปอกกุ้งใน โรงงานที่มีสภาพเป็นคุก ซึ่งเป็นที่พักของแรงงานต่างด้าวด้วย จาก 02.00 ถึง 20.00 น. ทุกวันโดยให้กินอาหารวันละ 2 มื้อ และหากป่วยก็มักไม่ได้รับการรักษา นายจ้าง

ไม่ได้จ่ายค่าจ้างให้ตามที่สัญญาไว้แต่ละเดือน จะมีการหักค่านายหน้า ค่าปรับ และค่าซื้อของจากร้านค้าในโรงงานจนทำให้ลูกจ้างเหลือเงินเพียงไม่กี่ร้อยบาท เด็กๆที่ทำงานอยู่ในกลุ่มนี้ไม่ได้รับค่าจ้างเลย แต่ในที่สุด แรงงานกลุ่มนี้ ได้รับการช่วยเหลือออกมา หลังจากที่แรงงานคนหนึ่งหนีออกมาได้ โดยมาขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (Labour Rights Promotion Network Foundation - LPN) ซึ่งเป็นผู้เริ่มต้นปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือ โดยร่วมดำเนินการกับตำรวจและหน่วยงานอื่นๆ

นอกจากแรงงานในกิจการประมง ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์และเป็นกลุ่มที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนแล้ว ทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นฐานชาวพม่าก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ ซึ่งอาจแยกได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ :

- 3.1.1 เด็กที่เกิดในประเทศไทยแต่ผู้ปกครองประสงค์จะย้ายกลับไปพม่า
- 3.1.2 เด็กที่เกิดในประเทศไทยแต่ผู้ปกครองประสงค์จะส่งเด็กกลับไปพม่า
- 3.1.3 เด็กที่เกิดในประเทศไทยแต่ไม่มีความประสงค์จะกลับไปพม่า
- 3.1.4 เด็กที่เกิดในพม่ามาทำงานในประเทศไทยและประสงค์จะกลับไปพม่า
- 3.1.5 เด็กที่เกิดในพม่ามาทำงานในประเทศไทยและเดินทางไป - กลับ

ระหว่าง 2 ประเทศ ตลอดเวลา

- 3.1.6 เด็กที่เกิดในพม่า เดินทางมาประเทศไทย และไม่คิดจะกลับประเทศตน

ในจำนวนนี้ เด็กที่เกิดในข้อ 3.1.3 มีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์มากที่สุดในกลุ่มทายาทรุ่นที่ 2 ทั้งนี้ สาเหตุสำคัญ มีจุดเริ่มต้นมาจากการที่กลุ่มทายาทรุ่นที่ 2 ซึ่งเป็นบุคคลไร้สัญชาติ การขาดสิทธิพื้นฐานที่ควรจะได้รับ การที่บิดามารดา ไม่มีเวลามากพอในการดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งความจำเป็นทางเศรษฐกิจเนื่องจากครอบครัวผู้อพยพพม่าที่เข้ามาอาศัยในไทย มีฐานะค่อนข้างยากจน ทำให้บิดา , มารดา มีความจำเป็นที่จะต้องให้ทายาทรุ่นที่ 2 มีส่วนในการหาเลี้ยงครอบครัว เช่น ทำงานรับจ้าง ขายแรงงาน ขายบริการทางเพศ ตลอดจนปัญหาค่านิยมทางด้าน

วัฒนธรรมในชุมชนที่ต้องการความเป็นอยู่ที่ดีกว่า โดยเฉพาะกลุ่มทนายทรรุ่นที่ 2
ที่เป็นผู้หญิง ทำงานบริการทางเพศเพื่อให้ได้รายได้ครั้งละจำนวนมากๆ แม้ตัวเอง
จะต้องตกเป็นเหยื่อในขบวนการค้ามนุษย์ก็ตาม^{51,52,53,54,55,56}

3.2 สเปน.ลาว

ประเทศต้นทางในการค้ามนุษย์เช่นเดียวกับพม่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม
ปัจจุบันรัฐบาล สเปน.ลาว ภายใต้การนำของ พล.ท.จุมมาลี ไชยะสอน ประธาน สเปน.
ลาว ยังคงมีเอกภาพและเสถียรภาพในการบริหารประเทศ ไม่ปรากฏความขัดแย้ง
ระหว่างผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ลาว และรัฐบาล สเปน.ลาว ซึ่งสามารถควบคุม
สถานการณ์ในประเทศได้อย่างเบ็ดเสร็จ เนื่องจากไม่มีปัจจัยทำลายอำนาจของพรรค
รัฐบาลและผู้นำ ประกอบกับฝ่ายต่อต้านรัฐบาลไม่มีศักยภาพเพียงพอในการล้มล้าง
การปกครองของรัฐ ขณะเดียวกัน สเปน.ลาว ได้พยายามเพิ่มบทบาทด้านการ
ต่างประเทศเพื่อต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในประชาคมระหว่างประเทศมากขึ้น และ
เพื่อขอความช่วยเหลือในการพัฒนาจากต่างประเทศไปพร้อมๆกัน โดย สเปน.ลาว ได้
ให้สัตยาบัน สนธิสัญญาที่สำคัญๆขององค์การสหประชาชาติ ได้แก่ กติการะหว่าง
ประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคน
พิการ อนุสัญญาต่อต้านการคอร์รัปชัน ซึ่งแสดงเจตนาธรรมของ สเปน.ลาว ที่จะร่วมมือ
กับประชาคมระหว่างประเทศในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชน⁵⁷

⁵¹ อรรถัย จุลสุวรรณ์รักษ์ 2550 : 21 มุลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน 2550, : 1 – 10

⁵² จุลสารความมั่นคง ฉบับที่ 84,2553 : 21 -26

⁵³ www.prp.trf.or.th

⁵⁴ www.newswit.com

⁵⁵ www.posttoday.co.th

⁵⁶ www.matichon.co.rh

⁵⁷ กองข่าว กรมข่าวทหารบก 2552 : 23,24,34

จากการที่ สปป.ลาว มีประชากรที่เป็นชนเผ่ากลุ่มต่างๆ หลายกลุ่ม สังคมของประเทศ จึงมีความหลากหลายและแตกต่างกันทั้ง ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ซึ่งเป็นทั้งจุดอ่อน และจุดแข็งต่อการพัฒนาประเทศภายหลังการเปลี่ยนแปลงอำนาจรัฐนับตั้งแต่ปี 18 สปป.ลาว ได้ดำเนินนโยบายพัฒนาประเทศ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม โดยประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งไทย กัมพูชา กลุ่มอาเซียนและประเทศตะวันตก ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การเข้ามาของคนหลากหลายชาติพันธุ์ ในขณะที่ สปป.ลาว อยู่ในช่วงเริ่มต้นของการสร้างวัฒนธรรมของตนให้แข็งแกร่ง ทำให้ สปป.ลาว รับเอาวัฒนธรรมใหม่ โดยเฉพาะของชาติตะวันตกมารวมกับวัฒนธรรมของตน โดยไม่อาจต้านทานหรือฝืนกระแสโลกาภิวัตน์ได้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในสังคมของ สปป.ลาว ตามมา เช่น การเสพยาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี การประพุดมี้วสุ่มของเด็กวัยรุ่น เป็นต้น กระแสวัตถุนิยมที่มาพร้อมกับความเจริญทำให้เด็กวัยรุ่น สปป.ลาว ละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมและหันมานิยมในวัฒนธรรมต่างชาติ เด็กวัยรุ่น สปป.ลาว ปัจจุบันจะแต่งตัวทันสมัยแบบเด็กวัยรุ่นไทยและมักจะมั่วสุ่มตามสถานบันเทิงต่างๆ เกิดปัญหาการเสพยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การติดต่อของโรคเพศสัมพันธ์ สื่อมวลชนต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้ความดูแลของรัฐบาล เริ่มมีการเผยแพร่ข่าวพฤติกรรมของวัยรุ่น สปป.ลาว ที่หมิ่นเหม่ต่อศีลธรรม และโน้มน้าวให้คน สปป.ลาว เห็นว่าเรื่องดังกล่าว เป็นเรื่องที่เสียหายต่อวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของประเทศ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาการค้าประเวณี ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากความยากจน ปัจจุบันความยากจนได้กลายเป็นปัญหาท้าทายสำคัญประการหนึ่งของ สปป.ลาว ในยุคโลกาภิวัตน์ ในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวและคนกลุ่มหนึ่งที่เป็นส่วนน้อยได้รับประโยชน์จากโลกาภิวัตน์ แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศก็ยังคงยากจนเหมือนเดิม รัฐบาล สปป.ลาว ถึงกับมีการประกาศว่า การต่อสู้กับความยากจนนับเป็น

ความสำคัญอันดับแรก และรัฐบาลจะจัดสถานะของประเทศที่เป็นประเทศด้อยพัฒนาที่สุดประเทศหนึ่งให้ได้ภายในปีพ.ศ.2563^{58,59,60}

สำหรับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ของ สปป.ลาว จากที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า สภากส่วนใหญ่นคน สปป.ลาว มีฐานะยากจน ชีวิตความเป็นอยู่ และสุขภาพอนามัยจัดอยู่ในขั้นยากลำบาก การศึกษาไม่เกินประถมศึกษา ผู้ชายได้รับการสนับสนุนให้เรียนและฝึกทักษะอาชีพในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้หญิง ประชากร สปป.ลาว ส่วนใหญ่มีปัญหาการว่างงาน ในช่วงนอกฤดูการเกษตร มากถึงร้อยละ 50 หญิงสาว สปป.ลาว ที่ให้ข้อมูล ระบุว่าตนได้เข้าสู่อาชีพค้าประเวณี เนื่องจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะที่เดียวกัน ก็มีข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมถึง เหตุผลที่คน สปป.ลาว พยายามลักลอบข้ามพรมแดนเข้ามายังประเทศไทย ได้แก่

- 1) ความคล้อยคลึงทางด้านภาษา วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ในหมู่เครือญาติ และความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคนไทย ล้วนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
- 2) ค่านิยมในกลุ่มวัยรุ่น การสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว การเห็นจากความสำเร็จของคนที่เดินทางกลับบ้านพร้อมกับการมีเงินเลี้ยงตัวเองได้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลักลอบเดินทางเข้ามาในไทย
- 3) การลักลอบเดินทางเข้ามายังประเทศไทย ถือเป็นทางเลือก

---

⁵⁸ เอกสารศึกษาพื้นที่ สปป.ลาว 2551 : 30-35

⁵⁹ ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขง 2550 : 150, 153, 159

⁶⁰ www.manager.co.th

อนึ่ง การที่ สปป.ลาว ถูกจัดว่าเป็นประเทศที่ยากจนและด้อยพัฒนาที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอาเซียนนั้น มิใช่เนื่องมาจากเหตุผลจากความยากจนประการเดียว แต่ สปป.ลาว ยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดและข้อเสียเปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากรมนุษย์ ที่คนส่วนใหญ่ขาดการศึกษา และไม่มีงานทำ ตลอดจนพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจที่ยังอ่อนแอ ในขณะที่ประเทศไทยมีความต้องการแรงงานราคาถูก เพื่อรองรับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ บวกกับแรงกดดันการพัฒนาเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ที่ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ผลักดันให้คน สปป.ลาว ต้องเดินทางลักลอบเข้าประเทศไทยเพื่อหางานทำและความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ทำให้เกิดการลักลอบค้าแรงงานเด็กและสตรี สปป.ลาว ข้ามประเทศเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งแรงงานเหล่านี้ มักถูกใช้งานอย่างไม่เป็นธรรม บางรายถูกทำร้ายร่างกาย บางรายถูกล่วงละเมิดทางเพศ เป็นต้น สำหรับการเดินทางลักลอบเข้ามายังประเทศไทย จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ ชายแดนไทย – สปป.ลาว ปีพ.ศ.2546 – พ.ศ.2547 ซึ่งเป็นงานวิจัยที่สถาบันเอเชียศึกษาทำร่วมกับองค์การ Family and Health International และกระทรวงสาธารณสุข สปป.ลาว โดยทำการวิจัยเชิงคุณภาพในพื้นที่ชายแดน คือ เชียงราย น่าน หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ทุกชายแดนมีเครือข่ายนายหน้า ทั้งฝั่ง สปป.ลาว และฝั่งไทย ข้อมูลจากฝั่งไทยที่จังหวัดเชียงราย พบว่ามีนายหน้าเฉพาะในเมืองไทย แต่เมื่อเก็บข้อมูลทางฝั่ง สปป.ลาว โดยเฉพาะทางแขวงบ่อแก้วปรากฏว่า มีนายหน้าของ สปป.ลาว และมีนายหน้าไทยเข้าไปทำงานด้วยกันที่ สปป.ลาว นายหน้าจะเดินทางไปล่อลวงหญิงและเด็ก สปป.ลาว จากในหมู่บ้าน เมื่อล่อลวงแล้วก็เดินทางเข้ามาประเทศไทยได้ภายในวันเดียว ทั้งนี้ เนื่องจากเส้นทางของพรมแดน ไทย - สปป.ลาว ติดต่อกัน โดยไม่จำเป็นต้องแวะพักระหว่างทาง เส้นทางล่อลวง มีดังนี้

3.2.1 เส้นทางจังหวัดเชียงราย มาจากแขวงบ่อแก้ว เมืองต้นผึ้ง ผาอุดม ปากทา เป็นต้น

3.2.2 เส้นทางจังหวัดน่าน มาจากแขวงสาเยบุลี เมืองเชียงฮ่อน แก่นท้าว
บ่อเต็น หงสา

3.2.3 เส้นทางจังหวัดหนองคาย มาจากนครเวียงจันทน์ เมืองปากจิม
หาดชายฟอง สังก์ทอง

3.2.4 เส้นทางจังหวัดนครพนม มาจากแขวงคำม่วน เมืองปากซัน ปากกะดิง
ท่าพะบาด ไนแขวงบอลิคำไซ และจากหนองบก ท่าแขก หินบูน เซบั้งไฟ

3.2.5 เส้นทางจังหวัดมุกดาหาร มาจากแขวงสะหวันนะเขต เมืองสองคอน
ไซพูทอง อุทุมพอน ลำพอน อาตสะพังทอง

3.2.6 เส้นทางจังหวัดอุบลราชธานี มาจากแขวงจำปาสัก เมืองสาละวัน โพน
ทอง ชะนะ สมบูน จำปาสัก สุขุมมา โขง และปทุมพอน

ลักษณะการล่อลวงโดยการล่อลวงว่ามีงานให้ทำ แต่นำมาขายบริการทางเพศ
หรือถูกพามาแล้วขายต่อให้นายหน้าคนอื่น⁶¹

จากที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า แรงงาน สปป.ลาว ส่วนใหญ่จะ
ลักลอบเข้ามาทำงานในไทย ในกิจการ 3 ประเภทได้แก่

1. งานบ้าน งานก่อสร้าง งานตามโรงงานต่างๆ โดยเฉพาะงานตามโรงงาน
ที่ส่วนใหญ่ แรงงานเป็นสตรีและเด็ก บางรายถูกโกงค่าจ้าง ถูกทำทารุณกรรม
ร่างกาย ถูกปิดกั้น ไม่ได้รับการติดต่อกับผู้คน เป็นต้น

2. แรงงานประมงและอาหารทะเล ที่ จ.สมุทรสาคร จ.สมุทรสงคราม
จ.ระนอง จ.สุราษฎร์ธานี จากรายงานในภาพรวมแรงงานประมงต่างชาติขององค์การ
กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children’s Fund – UNICEF)
และองค์การบริการทางด้านกฎหมาย เพื่อสตรีและเด็ก(Legal Support for
Children and Women – LSCW) พบว่ามีการพบแรงงานอพยพเด็กสปป.ลาวมา

---

⁶¹ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การค้ามนุษย์ 2547 : 47

ชายแรงงานประมงในไทย และมีข้อบ่งชี้ที่ทราบอีกว่ามีสภาพการทำงานที่ถูกเอาเปรียบ บังคับให้ใช้ยาเสพติด ให้ใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน บางรายถูกฆาตกรรมบนเรือประมงไทย ถึงแม้จะไม่ค่อยมีรายงานการคุ้มครองของชน สปป.ลาว ในประเทศไทย แต่จาก ข้อมูลพบว่าแรงงาน สปป.ลาว บางส่วนที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย แล้วขาดการ ติดต่อกับครอบครัวหรือญาติเกินกว่า 1 ปี ประมาณ ร้อยละ 1 ของจำนวนแรงงาน อพยพทั้งหมด อาจตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์⁶²

3. การค้าบริการทางเพศ จากระยะทางซึ่งไม่ไกลมาก และภาษา วัฒนธรรมที่ไม่เป็นอุปสรรคได้กลายเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ทำให้สตรี และเยาวชน สปป.ลาว เดินทางเข้ามาหางานทำในประเทศไทยเพื่อโอกาสที่ดีกว่า เมื่อ ปีพ.ศ.2548 เจ้าหน้าที่ สปป.ลาว ในแขวงจำปาสักได้รายงานว่า มีเยาวชน สปป.ลาว ทั้งชายและ หญิง ประมาณ 23,000 กว่าคน เดินทางเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างผิด กฎหมาย ในจำนวนนี้พบว่าเกินกว่า 50% เป็นเยาวชนหญิง ซึ่งเยาวชนหญิงเหล่านี้มีความเสี่ยงสูง ต่อการถูกล่อลวงเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศ และพบว่ามีแรงงาน จาก สปป.ลาว ลักลอบเข้าประเทศไทยผ่านขบวนการค้ามนุษย์ ประมาณวันละ 300 คน สำหรับเส้นทางลักลอบเข้าสู่ประเทศไทย จ.อุบลราชธานีถือเป็นจังหวัดที่มีการ ลักลอบนำแรงงานจาก สปป.ลาว เข้ามาทำงานในประเทศไทยมากเป็นอันดับต้นๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ อ.โขงเจียม อ.โพธิ์ไทร อ.เขมราฐ อ.สิรินธร เป็นต้น ทั้งนี้ ตาม เส้นทางเข้ามาในเขตไทย ทางด่าน ช่องเม็ก อ.สิรินธร ขบวนการลักลอบนำหญิง สปป.ลาว เข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นที่รู้จักในพื้นที่ชายแดน ไทย – สปป.ลาว ว่าเป็นเรื่องกระทำได้ง่ายทั้งโดยทางเรือ การเดินเท้า และทางรถยนต์ โดยมีคนจำนวน

⁶² ILO – IPEC, 2003 อรทัย จุลสุวรรณ์รักษ์ หน้า 2

มากเข้าไปเกี่ยวข้อง แต่ชาวบ้านที่รู้ข้อมูล ไม่มีใครอยากพูดถึง เพราะเกรงว่าตนเอง จะได้รับอันตรายจากเครือข่ายการค้ามนุษย์ ซึ่งมักจะมีผู้ทรงอิทธิพลสนับสนุนอยู่ เบื้องหลัง โดยทั่วไป การค้าบริการทางเพศที่ช่องเม็ก ของหญิง สปป.ลาว มีไม่ต่ำกว่า 200 คน ส่วนชายแดนฝั่งสปป.ลาว ซึ่งเรียกว่า ฝั่งวังเต่า ในช่วงวันหยุดเทศกาล จะมีนักท่องเที่ยวคนไทยเข้าไปเที่ยวหญิงบริการ สปป.ลาว ไม่ต่ำกว่า 400 คน ทั้งนี้ หากในอนาคต เมื่อมีการเปิดเส้นทางจากช่องเม็ก ไปปากเซ แขวงจำปาสัก และผ่าน เข้าไปจนถึงเวียดนามได้ คาดว่าธุรกิจการค้าบริการทางเพศ ณ จุดนี้ จะมีแนวโน้ม สูงขึ้น

สำหรับหมู่บ้านในเขตชายแดนอื่นๆ ของ สปป.ลาว ที่พบคือ ในหมู่บ้านจะมี เครือข่ายขบวนการค้ามนุษย์ข้ามแดนเข้าไปในหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมี โทรศัพท์เคลื่อนที่ 2 เครื่อง ที่ผู้ค้ามนุษย์ในไทยจัดให้เพื่อนัดหมาย ใครต้องการข้าม แดนก็โทรไปบอกให้มารอรับที่ฝั่งไทยได้ และจัดส่งไปยังที่ทำงาน โดยผู้ค้าจัดไว้ให้ ล่วงหน้า โดยต้องจ่ายค่าแรงให้ครึ่งหนึ่ง นายจ้างจะติดต่อกับนายหน้าค้ามนุษย์ โดยตรงถ้าจะเข้าเครือข่ายนี้ก็ต้องทำงานอย่างน้อย 1 ปี ถ้าหนีกลับก่อนจะไม่ได้เงิน เลยที่เกิดขึ้นบ่อยคือ เมื่อครบสัญญา นายหน้าพาไปส่งที่ชายแดนเพื่อข้ามกลับ แต่ก็ ถูกตำรวจจับ เงินโดนยึดไปหมด เหลือเพียงค่าเรือ 200 บาท

ส่วนรูปแบบของการค้าบริการทางเพศของหญิง สปป.ลาว มี 3 รูปแบบ ได้แก่ การบังคับค้าบริการทางเพศที่กระทำโดยใช้การล่อลวงอย่างมาก การใช้วิธี ล่อลวงเพียงเล็กน้อย และการกระทำโดยปราศจากการล่อลวงอย่างชัดเจน แต่ก็มี การระบุว่าสาวที่ปฏิเสธขายบริการทางเพศจะถูกทุบตีและกักขังไว้ในสถานบริการ หนึ่งในวิธีการที่นิยมใช้ในการจัดหาบริการคือ การใช้บริการจากนายหน้าจัดหาหญิง สาว (ล่อลวง) โดยนายหน้าจะจัดการให้หมดทุกอย่าง นับตั้งแต่การเดินทางเข้าสู่ ประเทศไทย ทั้งการจัดเตรียมหางานทำไว้ให้ล่วงหน้า ซึ่งพบว่านายหน้าเหล่านี้มี

บทบาทอย่างมากในการสนับสนุนและชักชวนให้ผู้หญิง สปป.ลาว เข้ามาทำงานในประเทศไทย อีกทั้งยังมีเครือข่ายทั้งในเขตไทยและ สปป.ลาวด้วย⁶³

สำหรับผู้ซื้อบริการทางเพศ ก็มีความหลากหลายเช่นกัน ทั้งพ่อค้าชาวจีน นักธุรกิจชาวจีน เวียดนาม ชาวตะวันตก ที่เดินทางผ่านชายแดนไทย – สปป.ลาว และจากความหลากหลายของผู้ซื้อบริการและผู้ขายบริการ ดังกล่าว ได้กลายเป็นปัญหาสังคมตามมา โดยเฉพาะการป้องกันโรคเอดส์ โรคการติดเชื้อต่าง ๆ ควบคุมได้ยาก ซึ่งปัจจุบันได้แพร่ขยายเป็นวงกว้าง⁶⁴

ล่าสุดจากการประชุมเครือข่ายภูมิภาคประเทศในกลุ่มน้ำโขงในการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ที่โรงแรมดิเอเมอรัลล์ รัชดา กรุงเทพฯ เมื่อ 24 ก.ค.2555 นายบัณฑิต ศรีวิไล ผู้อำนวยการกรมสกัดกั้นและต่อต้านการค้ามนุษย์ของ สปป.ลาว ได้กล่าวถึงลักษณะการค้ามนุษย์ของ สปป.ลาว ว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการล่อลวงกันเองเพื่อนำเหยื่อไปบังคับให้ค้าประเวณี โดยเฉพาะกลุ่มคน สปป.ลาว ที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี⁶⁵

3.3 กัมพูชา

กัมพูชา มีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของเส้นทางการค้ามนุษย์ เช่นเดียวกับประเทศไทย สถานการณ์ปัจจุบัน ภายใต้การนำประเทศของ สมเด็จเจฮุนเซน นายกรัฐมนตรี ยังคงมีเสถียรภาพโดยเฉพาะการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกทางการเมือง เพื่อต้องการรวบอำนาจทั้งฝ่ายบริหารและความมั่นคงไว้แต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้การได้เป็นแกนนำในการบริหารประเทศ ทำให้พรรคประชาชน

---

⁶³ กฤตยา และ สุชาดา 2549 : 252

⁶⁴ อรทัย จุลสุวรรณรักษ์ 2550 : 43 – 44

⁶⁵ www.dailynews.co.th

กัมพูชา (Cambodian People's Party –CPP) ของสมเด็จจุนเซน นอกจากจะมีความมั่นคงทางการเมืองแล้วยังส่งผลให้ สมเด็จจุนเซน น่าจะยังคงคุมอำนาจได้อย่างเบ็ดเสร็จ และมีแนวโน้มสูงที่จะอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกัมพูชาได้อีกวาระหนึ่ง⁶⁶

แม้ว่าการเมืองในประเทศกัมพูชากลายได้การปกครองของสมเด็จจุนเซน จะมีความมั่นคงสูง แต่สภาพสังคม โดยเฉพาะคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน เกิดช่องว่างระหว่างคนจนและคนรวย ความช่วยเหลือของรัฐบาลไม่สามารถกระจายไปสู่ประชาชนที่มีฐานะยากจนตามชนบทที่ห่างไกลความเจริญได้ แม้ว่ารัฐบาลจะได้เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสาธารณูปโภคแล้วก็ตาม จึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนชาวกัมพูชาที่ยากจนพยายามดิ้นรนหาทางประกอบอาชีพโดยอาศัยช่องทางหรือพรมแดนทางธรรมชาติไทย-กัมพูชาเป็นเส้นทางผ่าน ลักลอบเข้าสู่ประเทศไทย เข้ามารับจ้างทำงาน เป็นแก๊งขอทาน และบริการทางเพศ เพื่อความอยู่รอดภายใต้ขบวนการค้ามนุษย์ที่แสวงประโยชน์จากกลุ่มคนเหล่านี้ สำหรับช่องทางต่างๆ ที่ชาวกัมพูชา มักใช้เดินทางข้ามแดนลักลอบเข้าสู่ประเทศไทย ปัจจุบันมีหลายช่องทางได้แก่

- 3.3.1 ชายแดน อ.อรัญประเทศ อ.ตาพระยา จ.สระแก้ว (โดยเฉพาะที่ตลาดโรงเกลือ นับเป็นการค้ามนุษย์ที่มีเครือข่ายโยงใยมหาศาล)
- 3.3.2 ชายแดน อ.คลองใหญ่ จ.ตราด
- 3.3.3 ชายแดน อ.กาบเชิง อ.ปราสาท จ.สุรินทร์
- 3.3.4 ชายแดน อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี

---

⁶⁶ กองข่าว กรมข่าวทหารบก 2552 : 37, 50-51

3.3.5 ช่องสงงำ จ.ศรีสะเกษ

3.3.6 อ.โป่งน้ำร้อน จ.จันทบุรี⁶⁷

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า ชาวกัมพูชาส่วนใหญ่จะลักลอบเข้ามาทำงานในเขตไทยได้แก่กิจการ 3 ประเภทคือ

3.3.1.1 การบริการทางเพศ ผู้หญิงและเด็กชาวกัมพูชา จะถูกลักลอบเข้ามาขายบริการทางเพศทั้งชายแดนในฝั่งประเทศไทยและฝั่งกัมพูชาโดยเฉพาะ ตามเมืองใหญ่ๆ เช่น กรุงเทพฯ พัทยา และตามกาสิโนต่างๆ โดยมีจุดเชื่อมโยงอยู่ที่เกาะกงพนมเปญ กัมปงโสม และ จ.ตราด ส่วนใหญ่แล้ว เด็กผู้หญิงกัมพูชามักจะถูกหลอกมาจากจังหวัดที่ยากจนของประเทศให้เดินทางมาที่กรุงพนมเปญ แล้วถูกล่อลวงให้ข้ามแดนจากเกาะกงเข้าเขตไทย มาทำงานในจังหวัดตราด โดยกลุ่มผู้ค้ามนุษย์จากเกาะกงจะเรียกกลุ่มที่เป็นเครือข่ายผู้ค้ามนุษย์ด้วยกันจากจังหวัดตราดให้มารับเด็กผู้หญิงชาวกัมพูชาข้ามแดนเพื่อนำไปสู่จุดหมายต่อไปทั้งนี้กลุ่มคนที่จัดการเรื่องการข้ามแดน จะเป็นเจ้าของสถานบริการ สำหรับนายหน้าค้ามนุษย์จะมีอยู่มากในเขตกรุงพนมเปญ โดยเหยื่อที่ถูกหลอกบางรายอาจถูกส่งตรงไปค้าบริการทางเพศที่ประเทศมาเลเซียอีกด้วย

3.3.1.2 แรงงานในกิจการประมง แรงงานชาวกัมพูชา ส่วนใหญ่จะเดินทางมาจาก เมือง เปรเวง กำปงจาม ซึ่งเป็นเมืองที่ยากจนและอยู่ใจกลางประเทศ จากนั้นจะลักลอบเข้ามาทั้งทางด่านคลองใหญ่ จ.ตราด และด่านอรัญประเทศ จ.สระแก้ว เพื่อจะเดินทางไปทำงานประมงต่อที่ จ.ตราด จ.ระยอง จ.สมุทรปราการ และ จ.ปัตตานี เฉพาะที่ จ.ตราด ร้อยละ 90 ของชาวประมงเป็นชาวกัมพูชา แรงงานชาวกัมพูชาส่วนใหญ่มักเจอปัญหาการทำงานเกินเวลาโดยไม่ได้รับค่าจ้าง บางรายต้อง

⁶⁷ www.dmh.go.th

ทำงานหนัก แต่กลับถูกหักรายได้บางส่วนจากหนี้สินที่เกิดจากกระบวนการรับเข้าทำงาน บางรายพยายามหลบหนีเพราะต้องทนกับการทำงานบนเรือประมงมาเป็นเวลานาน เนื่องจากถูกนายจ้างเอาเปรียบ

3.3.1.3 แก๊งขอทาน ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กกำพร้าทั้งหญิงและชาย อายุไม่เกิน 15 ปี ที่ลักลอบจากชายแดนไทย – กัมพูชา (จากข้อ 3.3.1 – 3.3.6) เข้ามาขอทานในกรุงเทพฯ และตามจังหวัดใหญ่ๆ ตลอดจนแหล่งธุรกิจ โดยมีผู้ควบคุมหรือนายหน้าของเด็ก คอยดูแลหาอาหาร ที่พัก บริเวณใกล้เคียงกับที่ขอทานซึ่งทำเป็นขบวนการดังเช่น เหตุการณ์การจับกุมเด็กชายขอทานชาวกัมพูชาอายุ 7 ขวบในพื้นที่เมืองพัทยา จ.ชลบุรี เมื่อกลางปีพ.ศ.2554 และเมื่อ 27 มี.ค.2555 เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมกลุ่มขอทานที่เป็นทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รวมทั้งผู้ให้ที่พักพิงรวม 10 คน ที่ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี แต่ก็ยังไม่สามารถจับกุมขบวนการค้ามนุษย์ที่อยู่เบื้องหลังกลุ่มขอทานดังกล่าวได้^{68,69}

อนึ่งจากการประชุมเครือข่ายภูมิภาคประเทศในกลุ่มน้ำโขงในการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ ที่โรงแรมดิเอเมอรัลล์ รัชดา กรุงเทพฯ เมื่อ 24 ก.ค.2555 พ.ต.อ. ชก ริคเม (Sok Reakmey) รองอธิบดีกรมการค้ามนุษย์และป้องกันเด็กผู้แทนกัมพูชา ได้กล่าวถึง ปัญหาการค้ามนุษย์ในกัมพูชาว่าเกิดจากประชาชนชาวกัมพูชา ต้องการรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ชาวกัมพูชาต้องการเข้ามาทำงานเป็นพนักงานตามโรงงาน พนักงานเสิร์ฟ ในเขตไทย แต่กลับถูกหลอกให้ไปค้าประเวณีแทน⁷⁰

⁶⁸ อรทัย จุลสุวรรณ์ 2550 : 27, 44

⁶⁹ www.dailynews.co.th

⁷⁰ www.dailynews.co.th

3.4 ไทย

สำหรับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทย จะขอยกตัวอย่างปรากฏการณ์การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีพื้นที่ จ.เชียงราย และ จ.พะเยา และการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าแรงงาน พื้นที่ จ.ตาก (อ.แม่สอด) และ จ.สมุทรสาคร สรุปปัจจัยที่ทำให้กลุ่มคนดังกล่าวต้องตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ามนุษย์ ได้ดังนี้ :-

3.4.1 การค้ามนุษย์ในรูปแบบการค้าประเวณี พื้นที่ จ.เชียงราย และ จ.พะเยา

3.4.1.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจนของคนในครอบครัว

3.4.1.2 ปัจจัยด้านสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว การที่เด็กต้อง

เผชิญกับปัญหาความแตกแยก การหย่าร้างของบิดา มารดา การขาดความอบอุ่น ทำให้เด็กต้องเผชิญการออกไปสู่โลกภายนอก และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ บางรายตัดสินใจเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ และถูกล่วงละเมิดทางเพศเมื่ออายุน้อย ค่านิยมทางสังคม ก็เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กสาวในหมู่บ้าน ชุมชน ของจังหวัดตัดสินใจต้องการมาหางานทำที่ได้รายได้ดีกว่าแทนการทำงานหนักๆ แต่ได้รายได้น้อย

3.4.2 การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าแรงงาน พื้นที่ จ.ตาก (อ.แม่สอด) และ จ.สมุทรสาคร ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับแรงงานต่างด้าวจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ พม่า

3.4.2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน จึงยอมที่จะลักลอบเข้ามาหางานทำโดยผิดกฎหมายในเขตไทย และถูกล่อลวงโดยนายหน้าของกลุ่มที่ค้ามนุษย์

3.4.2.2 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ความด้อยโอกาสทางสังคม การมีชีวิตอยู่อย่างลำบากแร้นแค้น สภาพแวดล้อมที่ถูกบังคับ กดขี่ ไม่ได้ได้รับความยุติธรรมจากองค์กรของรัฐ

3.4.3 รูปแบบของการเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์

3.4.3.1 ผู้ชักชวนให้เหยื่อเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์

1) ผู้ชักชวนให้เหยื่อเข้าสู่การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้า
ประเวณี

1.1) กลุ่มคนรู้จักอยู่หมู่บ้านเดียวกัน หรือเครือญาติ ที่
ทำตัวเป็นนายหน้าให้กับนายจ้างคนไทยที่ต้องการคนงาน ไม่ต้องใช้วิธีการซับซ้อน
เมื่อได้คำสั่งจากนายจ้าง กลุ่มขบวนการนี้จะติดต่อกลับไปยังญาติพี่น้องที่พักอยู่ตาม
แนวชายแดนทั้งฝั่งไทย ฝั่งพม่า ให้รวบรวมเพื่อน ญาติ หรือคนรู้จักในหมู่บ้าน
เดียวกัน หมู่บ้านใกล้เคียง ส่งเข้ามาทำงาน

1.2) กลุ่มขบวนการที่ร่วมมือกับคนไทย จะมีคนต่างด้าว
ไปรับจ้างทำงานตามร้านอาหาร สถานบริการ และพักอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ และมี
หน้าที่หาลูกค้าที่ต้องการใช้บริการเด็กผู้หญิง เน้นไปที่ลูกค้าต่างประเทศ หาลูกค้าได้
แล้ว จะติดต่อไปยังกลุ่มตามแนวชายแดน ให้หาเหยื่อทั้งเต็มใจและไม่เต็มใจ

1.3) กลุ่มขบวนการที่ทำในลักษณะญาติ จะจัดหา
เด็กหญิงหมู่บ้านเดียวกัน หรือชนกลุ่มน้อยที่มีความต้องการขายเด็ก รับเข้ามาดูแล
อ้างว่าเป็นลูกหลาน เลี้ยงจนโต อายุ 14 -15 ปี ก็บังคับให้ขายตัว ครั้งแรก ค่าเปิด
บริสุทธิ์อยู่ที่ 30,000 – 40,000 บาท

1.4) เอเยนต์หรือนายหน้า ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่
ชวนไปให้แต่งงานกับคนต่างชาติ โดยผู้ที่เป็นเหยื่อไม่รู้จักหน้าตา ชื่อ ที่อยู่ ของคน
ต่างชาติที่จะไปอยู่ด้วย มีหลายรายที่แต่งงานแล้วถูกหลอกไปขายต่อ เข้าขบวนการค้า
มนุษย์

1.5) แม่เล้าจิว หรือเอเยนต์อยู่ในโรงเรียน มีการ
ค้าประเวณีโดยผ่านนายหน้าเป็นเพื่อนนักเรียนด้วยกัน โดยขายบริการทางเพศผ่านรูป
ถ่าย ผ่านมือถือ อินเทอร์เน็ต ขายตรงในโรงแรมม่านรูด

1.6) นายหน้าคนไทย และนายหน้าคน สปป.ลาว ซึ่งนำผู้หญิงจากประเทศเพื่อนบ้าน บริเวณด่านชายแดน อำเภอเชียงคำซึ่งติดกับ สปป.ลาว เข้ามาขายบริการทางเพศในร้านอาหาร หรือนายหน้าที่เป็นธุระจัดหาแรงงานต่างด้าว แรงงานข้ามชาติ สปป.ลาวเข้ามาทำงานในฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว เก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร หรือ ให้อยู่ในฟาร์มไก่

1.7) เอเยนต์/นายหน้าจัดหาคู่ที่มีการเปิดบริษัทจัดหาคู่ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต โดยการส่งรูปลงใน อินเทอร์เน็ต ประกาศหาคู่ไปต่างประเทศ โดยมีบริษัทนายหน้าจัดหาคู่เป็นผู้จัดการ

1.8) เอเยนต์/นายหน้าที่เป็นกลุ่มมิชชันนารี คอยล่อลวงเด็กและหญิงเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ใช้สิ่งล่อใจเด็กจากเด็กด้วยตัวเองและการใช้สื่อ ไม่ว่าจะเป็น เกมส์ , โทรศัพท์มือถือและการชักชวนผ่านกลุ่มเด็กด้วยตัวเองมาเที่ยว ต้มกินในสถานบันเทิง และชักชวนเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ โดยดึงตัวเด็กออกจากกลุ่มเพื่อน ออกจากโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน โดยเด็กไม่รู้ตัว

2) ผู้ชักชวนให้เหยื่อเข้าสู่การค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าแรงงาน

2.1) นายหน้าฝั่งพม่า เป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการติดต่อกับคนที่อยู่ฝั่งไทยหรือนายหน้ารายใหญ่ในฝั่งไทยและทำหน้าที่รวบรวมเหยื่อจากประเทศพม่าตามจำนวนที่นายหน้าฝั่งไทยต้องการ

2.2) นายหน้าฝั่งไทย มีนายหน้าหลายประเภท ซึ่งประกอบด้วย

2.2.1) นายหน้าซึ่งเป็นคนในชุมชนที่ซึ่งเป็นจุดผ่านหรือจุดพักของการเคลื่อนย้ายเหยื่อ

2.2.2) นายหน้าคนกลาง/ตัวกลางที่จัดหาและนำพาเด็ก/เหยื่อเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ต่างๆ ที่มีความต้องการ

2.2.3) นายหน้าที่ทำหน้าที่จัดส่งเหยื่อเคลื่อนย้าย
ไปยังโรงงานต่างๆ โดยตรง หรือพื้นที่เป้าหมาย

2.3) นายหน้านำพาข้ามพรมแดน หมายถึงผู้ที่ติดต่อ
แรงงานและพาข้ามพรมแดนมาประเทศไทย โดยจะเป็นผู้จัดการเรื่องการเดินทาง

2.4) นายหน้าหางาน / ส่งคนเข้าโรงงาน หมายถึง
นายหน้าชาวต่างชาติที่อยู่อาศัยในประเทศไทยเป็นเวลานานและรู้จักกับ
ผู้ประกอบการ เป็นผู้กว้างขวางในพื้นที่ พูดภาษาไทยได้ดีและสามารถที่จะ
ติดต่อสื่อสารกับกลุ่มแรงงานในพื้นที่ เพื่อจัดส่งแรงงานเข้าสู่กิจการต่างๆ

2.5) นายหน้าเคลียร์เจ้าหน้าที่รัฐ หมายถึง ผู้ที่รู้จักกับ
ทางเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคน และเป็นผู้กว้างขวางในแวดวงแรงงานข้ามชาติซึ่งเป็นที่
รู้จักกันดีในกลุ่มแรงงานด้วยกัน นายหน้าคนดังกล่าวจะเป็นผู้เจรจาต่อรองและอ้างถึง
เจ้าหน้าที่รัฐที่รู้จักกันดีเพื่อช่วยเหลือแรงงาน

2.6) นายหน้าทำบัตร/ทำเอกสาร หมายถึง นายหน้าที่มี
ความรู้ในกระบวนการทำเอกสาร เช่น ใบอนุญาตทำงาน ใบทะเบียนราษฎร และบัตร
สุขภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย เพราะจะต้องรู้ภาษาไทยและต้องทำธุรกรรม และ
รับเซ็นต์เอกสารทางราชการกับหน่วยงานรัฐ

2.7) นายหน้าส่งคนกลับบ้าน หมายถึง ผู้รู้จักกับ
หน่วยงานรัฐที่ทำหน้าที่ผลักดันคนต่างชาติดังกล่าวกลับภูมิลำเนาประเทศต้นทาง หาก
แรงงานมีความประสงค์จะเดินทางกลับประเทศ

2.8) นายหน้าพาไปโรงพยาบาล หมายถึง ผู้ที่สามารถ
พูดภาษาไทยได้ดี หรือคนไทยที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกับแรงงานข้ามชาติ หาก
แรงงานข้ามชาติเจ็บป่วยมีความประสงค์อยากจะไปโรงพยาบาลแต่ถ้าไม่สามารถพูด
ภาษาไทยได้ และไม่รู้จักขั้นตอนต่าง ๆ ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลได้
นายหน้าจะอาสาพาแรงงานไปโรงพยาบาล

2.9) นายหน้าเงินกู้ หมายถึง ผู้ที่มีฐานะทางการเงินดี อาจจะเป็นคนไทย หรือคนต่างชาติ ซึ่งจะจัดบริการเงินกู้นอกระบบให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติ การคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 20 - 30 บาท

2.10) นายหน้าส่งเงินกลับบ้าน หมายถึง ผู้ที่เป็นต่างชาติ หรือแรงงานข้ามชาติ ผู้มีฐานะการเงินที่ประเทศต้นทางดี ประกอบกับมีโทรศัพท์มือถือ อยู่ที่ประเทศต้นทาง และประเทศปลายทาง โดยจะเป็นธุระจัดส่งเงินให้กับแรงงานที่มีความประสงค์จะส่งเงินกลับประเทศต้นทางเพื่อให้ครอบครัวที่ประเทศต้นทางได้ใช้จ่าย

2.11) นายหน้า Sub – Contractor หมายถึง ผู้คุมงาน ที่ส่งคนงานไปตามโรงงานต่างๆ นายหน้าลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย มีอิทธิพลและมีกลุ่มที่เป็นเครือข่ายกับผู้ประกอบการในการนำส่งแรงงานไปทำงานตามโรงงาน นายหน้าจะทำหน้าที่จัดส่ง ติดต่อ นำพาแรงงานไปทำงาน ทำเอกสารบัตรแรงงาน และรับค่าตอบแทน

2.12) นายหน้าค้ำมนุษย์ หมายถึง ผู้ที่จะเป็นธุระจัดหา นำพาแรงงานมาเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ ได้แก่ การบังคับค่าประเวณี โดยการต้องชดใช้หนี้, การบังคับให้ทำงาน แม้สภาพร่างกายไม่พร้อม มีการบังคับ ชูเซ็น และทำร้ายร่างกาย

3.4.3.2 วิธีการเดินทางเข้าสู่ประเทศ (กรณีเหยื่อการค้ามนุษย์เป็นชาวต่างประเทศ / แรงงานข้ามชาติ) และวิธีการเดินทางไปยังสถานประกอบการ / โรงงานหรือแหล่งทำงานอื่นๆ

1) วิธีการเดินทางเข้าสู่ประเทศของการค้ำมนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณี

1.1) ผ่านหน้าที่ทำในลักษณะกลุ่มเครือญาติ

1.2) ใช้หนังสือเดินทางปลอม

1.3) การขายบริการทางเพศผ่านรูปถ่าย ผ่านมือถือ อินเทอร์เน็ต เป็นลักษณะของการ ขายตรง ในโรงแรม่านรูด

1.4) เดินทางเข้ามาบริเวณด่านชายแดนตรงอำเภอเชียงคำ เพื่อมาขายบริการทางเพศในร้านอาหาร หรือเป็นแรงงานในฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว / ผลผลิตทางการเกษตร

1.5) การขายผ่านทาง อินเทอร์เน็ต ผ่านบริษัทจัดหาคู่ โดยการส่งรูปลงใน อินเทอร์เน็ต ประกาศหาคู่ไปต่างประเทศ โดยมีบริษัทนายหน้า จัดหาคู่เป็นผู้จัดการ

2.) วิธีการเดินทางเข้าสู่ประเทศของการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าแรงงาน

2.1) การนำพาโดยการเดินเท้าเข้าสู่พื้นที่ขึ้นใน

2.2) การนำพาโดยรถจักรยานยนต์รับจ้าง

2.3) การนำพาโดยรถส่วนตัว เช่น รถตู้ รถเก๋ง รถกระบะ

2.4) การนำพาโดยใช้รถยนต์ของทางราชการ หรือใช้รถที่ตกแต่งคล้ายรถของทางราชการ เช่น รถของสายตรวจตำรวจ รถพยาบาล รถไฟฟ้า รถป่าไม้ รถ รสพ. รถไปรษณีย์ เป็นต้น

2.5) การนำพาโดยรถโดยสารประจำทาง เช่น รถโดยสารประจำทางสาย แม่สอด - กรุงเทพฯ , แม่สอด - พิษณุโลก , แม่สอด - แม่สาย และ รถตู้ประจำทางสาย แม่สอด - ตาก

2.6) การนำพาโดยการแอบไปกับรถของพ่อค้าเร่ที่เข้ามาขายสินค้าในเขตอำเภอแม่สอด โดยทำตัวเป็นเหมือนลูกจ้างของพ่อค้าเร่ การขนย้ายในลักษณะนี้จะขนย้ายคนได้จำนวนไม่มากนัก

2.7) การนำพาโดยรถชนผัก / รถชนผลไม้ ซึ่งจะมีการทำให้พื้นที่ตรงกลางกระบะหลังรถปิดอัพให้เป็นที่โล่ง แล้วให้คนเข้าไปแอบอยู่บริเวณดังกล่าว จากนั้นก็นำผักและผลไม้เรียงซ้อนปิดบังไว้ เพื่ออำพรางสายตาของผู้คนและเจ้าหน้าที่

2.8) การนำพาโดยการปลอมแปลงเอกสารเดินทาง มีแก๊งปลอมหนังสือเดินทาง ในกรณีที่จะเดินทางข้ามประเทศ

2.9) ผ่านนายหน้าที่ได้เสาะแสวงหาเด็กผู้หญิงตามหมู่บ้าน โดยจะไปรับจากหมู่บ้านในฝั่งพม่า

2.10) วิธีการไปนำพามาทีละคน เช่น ในหนึ่งครอบครัว นายหน้าจะหลอกคนใดคนหนึ่งมาก่อน อาจจะเป็นแม่ หรือ พ่อ หลังจากนั้นจะเดินทางกลับไปบอกกับลูกๆ ของแรงงานที่พามาครั้งแรกว่า พ่อ หรือ แม่ให้ไปอยู่ด้วย

2.11) การทำ บัตรผ่านแดน แบบไปเช้า – เย็นกลับ พอผ่านไปได้ก็ไม่ใส่ใจเรื่องยากที่จะแสวงโชคต่อ เพราะจะมีนายหน้าพาเดินเข้าป่า จากนั้นจะขนส่งใส่รถกระบะเข้ากรุงเทพฯ⁷¹

4. บทสรุป

จากปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดขบวนการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยในบทที่ 3 เริ่มจากปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความเจริญทางด้านคมนาคมของประเทศที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มแม่น้ำโขง ความจำเป็นในการใช้แรงงานภายใน

---

⁷¹ www.m-society.go.th

ประเทศไทย ตลอดจนถึงนโยบายปัจจัยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยต่อขบวนการค้ามนุษย์ รวมทั้งเครือข่ายการค้ามนุษย์ที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้ซับซ้อนมากขึ้น ปัจจัยผลักดันตั้งแต่ ปัญหาความยากจน ความไม่สงบทางการเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม และทัศนคติของประเทศต้นทาง ความเชื่อตามทฤษฎี Trickle Down Theory ที่กล่าวว่า การพัฒนาจะสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนได้อีกทั้งปัจจัยเสริมจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และปรากฏการณ์การเชื่อมโยงระหว่างการย้ายถิ่นข้ามชาติของแรงงานสตรีในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ที่ถูกชักนำเข้าสู่ขบวนการค้ามนุษย์ ประกอบกับสถานะของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้แก่ พม่า กัมพูชา สปป.ลาว ที่เป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของเส้นทางการค้ามนุษย์ ทำให้ประชาชนบางกลุ่มต้องตกเป็นเหยื่อของขบวนการฯ ในรูปแบบต่างๆ ทั้งการค้าประเวณี การถูกบังคับใช้แรงงาน แก๊งขบวนการ เป็นต้น ดังนั้นแนวทางแก้ไขเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ แผนในระดับประเทศและการร่วมมือทั้งระดับภูมิภาค และการร่วมมือในระดับองค์กร โดยมีเครื่องมือ กลไกต่างๆ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม พิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น ทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ฯลฯ ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดของบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

เครื่องมือและกลไกในการแก้ปัญหาการคุ้มครองในประเทศไทย

- จุดเริ่มต้นของพันธะสัญญา
- นโยบายป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง (2554-2559) และการประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ
- การประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง พ.ศ.2551
- การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง (ปคม.) และการจัดตั้งคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง (ปกค.)
- บทบาททหารกับการแก้ไขปัญหาการคุ้มครอง
- กรอบความร่วมมือระดับต่างๆ
- บทสรุป

1. จุดเริ่มต้นของพันธสัญญา

การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทย เริ่มขึ้นในปีพ.ศ.2543 เมื่อประเทศไทย ได้ลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดย องค์การอาชญากรรม (The United Nations Convention against Transitional Organized Crime) ซึ่งนับเป็นพันธสัญญาที่ทำให้ประเทศไทยเริ่มศึกษาปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศ และเป็นรูปธรรมชัดเจนเมื่อไทยได้ร่วมลงนามในพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เมื่อ 18 ธ.ค.2544 (Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons , especially Women and Children Supplementing The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime) ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีองค์กรและหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ภายใต้บรรทัดฐานขององค์การสหประชาชาติ โดยให้แต่ละประเทศเร่งรัดปรับปรุงกฎหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองเด็กและผู้หญิงจากปัญหาการค้ามนุษย์

2. นโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ

เมื่อ 6 ส.ค.2547 ประเทศไทย ได้ประกาศนโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำร่างนโยบายยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ.2554 – 2559) เพื่อใช้เป็นทิศทางการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดไป โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อ 11 พ.ค.2553 เห็นชอบนโยบายยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ.2554 – 2559) เพื่อใช้เป็นทิศทางในการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศในระยะเวลา 6 ปี (พ.ศ.2554 – 2559) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

2.1 นโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2.1.2 ให้ความสำคัญและผลักดันมาตรการป้องกันการดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือและการพัฒนากลไกเชิงนโยบาย การขับเคลื่อน การพัฒนา และการบริหารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

2.1.4 ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

2.1.5 ผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจังเข้มงวดในการจัดการกับผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2.2 ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

2.2.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน

2.2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินคดี

2.2.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

2.2.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน

2.2.5 ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล⁷²

(รายละเอียดตามผนวก จ)

⁷² www.nocht.m-society.go.th

3. การประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดความผิดฐานค้ามนุษย์ขึ้นมาใหม่ให้ครอบคลุมถึงการกระทำทุกรูปแบบที่เข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิง และเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Perons Especially Woman and Children) นอกจากนี้ ยังได้กำหนดมาตรการเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เสียหายตลอดจนรองรับการเยียวยาผู้เสียหายและการนำตัวกลับประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างครบวงจรอีกด้วย

อนึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ กล่าวคือโดยที่พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 อันเดิมยังมีได้กำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลที่มีได้จำกัดแต่เฉพาะหญิงและเด็กและการกระทำด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การนำบุคคลเข้ามาค้าประเวณีในราชอาณาจักรหรือส่งไปค้านอกราชอาณาจักร การบังคับใช้แรงงานบริการหรือขูดรีด บังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งในปัจจุบันได้กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทย ได้ลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะหญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร จึงสมควรกำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำดังกล่าว เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพันธกรณี

ของอนุสัญญาและพิธีสารจัดตั้งกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งปรับปรุงการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายให้เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง พระราชบัญญัตินี้มีขึ้นเพื่อแก้ไขยกเลิกพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ.2540 อันเดิมซึ่งคุ้มครองเฉพาะเหยื่อการค้ามนุษย์ที่เป็นหญิงและเด็กเท่านั้น

สำหรับรายละเอียดในพระราชบัญญัติฉบับนี้ทั้งหมด 57 มาตรา 6 หมวด ได้แก่ หมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 ว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หมวด 3 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ หมวด 4 ว่าด้วยการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หมวด 5 ว่าด้วยกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และ หมวด 6 บทกำหนดโทษ (รายละเอียดตาม ผนวก ค)

4. การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปคม.) และการจัดตั้งคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.)

ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ในข้อ 2 เรืองนโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (2554 – 2559) และการประกาศให้เป็นวาระแห่งชาตินั้น การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์จำเป็นต้องมีกลไกในการบริหารนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ดังนี้

4.1 ระดับชาติ ตามที่รัฐบาลไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 5มิ.ย.51 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ 2 คณะ คือ คณะกรรมการ ปคม. และคณะกรรมการ ปกค.

4.1.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ปคม. ตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและ

ปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 กำหนดให้ นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการรองนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เป็นกรรมการ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเลขานุการ คณะกรรมการดังกล่าว มีหน้าที่ดังนี้

4.1.1.1 เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4.1.1.2 เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ โครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4.1.1.3 กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4.1.1.4 กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ และให้ความร่วมมือ ประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4.1.1.5 สั่งการและกำกับดูแลให้มีการศึกษาวิจัยและจัดทำข้อมูลแบบบูรณาการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4.1.1.6 สั่งการและกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.)

หมายเหตุ กรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งพ้นตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน

4.1.2 คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ปกค. ตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 กำหนดให้ รองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นรองประธาน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน เป็นกรรมการ โดยมี รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ดังนี้

4.1.2.1 จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผนประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ชุมชน และประชาสังคม ให้สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันละปราบปรามการค้ามนุษย์

4.1.2.2 จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนงานและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

4.1.2.3 จัดให้มีการรายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เสนอต่อคณะกรรมการ

4.1.2.4 ติดตามและจัดทำรายงาน เกี่ยวกับการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การให้ความร่วมมือ และประสานงานกับต่างประเทศ เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เสนอต่อคณะกรรมการ

4.2 ระดับพื้นที่ คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด 75 จังหวัด ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ปกค.) เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวกและดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ภายในจังหวัด (รายละเอียดตามผนวก ค)

5. บทบาททหารกับการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การรับมอบนโยบายเร่งด่วนที่กองทัพไทยต้องดำเนินการ

ตามที่นายกรัฐมนตรี ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้ตรวจเยี่ยมกองทัพไทยเมื่อ 13 ธ.ค.2554 พร้อมมอบนโยบายในการทำงานร่วมพัฒนาประเทศโดยมี พล.อ.ยุทธศักดิ์ ศศิประภา อธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และ พล.อ.ธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร ผู้บัญชาการทหารสูงสุดให้การต้อนรับ ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายให้กับผู้บังคับบัญชาระดับสูงของไทย โดยนโยบายเร่งด่วนที่จะให้กองทัพดำเนินการในปี แรก(ปีพ.ศ.2555) คือ ความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ การสร้างความปรองดองของคนในชาติ การเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ ผู้หลบหนีเข้าเมือง และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย

ในการนี้ กองบัญชาการกองทัพไทย จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี (ปีพ.ศ.2555 – ปีพ.ศ.2558) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกองบัญชาการกองทัพไทย เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ จะอยู่ในนโยบายที่ 2 ได้แก่ นโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ มี 5 ข้อ ได้แก่

- เทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์
- พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพไทยและระบบป้องกันประเทศ
- พัฒนาและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ
- พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ
- เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติด องค์กรอาชญากรรม การค้ำมนุษย์ ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย และบุคคลที่ไม่มีสถานะชัดเจน

อนึ่งจากรายละเอียดในข้อ 4.1.1 ที่กล่าวถึง หน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ หรือเรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ ปคม. นั้น ในส่วนของกองทัพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมเป็นกรรมการในคณะด้วย และหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทหาร ก็คือ ให้มีการศึกษาวิจัยและจัดทำข้อมูลแบบบูรณาการ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ ดังนั้น การจัดทำเอกสารทางวิชาการฉบับนี้ ก็เพื่อให้มีความสอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงที่นายกรัฐมนตรีมอบให้กับกองทัพไทย ขณะเดียวกันเป็นการสนองตอบการดำเนินงานตามนโยบายของกองทัพข้อที่ 2 เรื่อง นโยบายความมั่นคงแห่งรัฐในการเร่งดำเนินการแก้ไขการค้ำมนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ (2554-2559) ที่ทุกหน่วยต้องมีการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาร่วมกันเพื่อให้เป็นรูปธรรมโดยเร็ว^{73,74}

⁷³ www.thainews.prd.go.th

⁷⁴ www.rtarf.mi.th

6. กรอบความร่วมมือระดับต่างๆ

6.1 กรอบความร่วมมือระดับสากลโลก ได้แก่ ความร่วมมือตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมใน พ.ศ.2543 (The United Nations Convention against Transitional Organized Crime) ความร่วมมือที่เป็นไปตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็กใน พ.ศ.2544 (Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons , especially Women and Children Supplementing The United Nations Convention Against Transnational Organized Crime) และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ.2491 (Universal Declaration of Human Rights) รายละเอียดตามผนวก ก ข ง กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียน ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 18 ระหว่างวันที่ 7 – 8 พ.ค. 2554 ที่กรุงจาร์กาตา ได้มีการลงนามร่วมกันในแถลงการณ์ว่าด้วยการกระชับความร่วมมือ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN Leaders’ Joint Statement in Enhancing Cooperation Against Trafficking in Persons in Southeast Asia) และในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 21 เมื่อ 18 พ.ย.2555 ที่กรุงเทพมหานคร ประเทศไทยหนึ่งในสมาชิกอาเซียน ได้ผลักดันให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการภูมิภาคว่าด้วยการค้ามนุษย์ (Regional Plan Action to Combat Trafficking in Persons) แถลงการณ์และการจัดทำแผนดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการร่วมมือ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับทวิภาคี เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ร่วมกัน โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิกอาเซียนที่ปัญหาการค้ามนุษย์ในแต่ละประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น^{75,76,77}

⁷⁵ www.aseanwatch.org

⁷⁶ www.manager.co.th.

⁷⁷ www.biztempnews.com

6.2 กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค จากรายละเอียดข้อมูลของกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง อันได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ซึ่งเป็นประเทศต้นทางของการค้ามนุษย์ ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 อาจสรุปได้ว่า ปัญหาการค้ามนุษย์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เป็นปัญหาร่วมของภูมิภาค ที่มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของแต่ละประเทศ โดยกลุ่มและขบวนการค้ามนุษย์ได้ฉกฉวยโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่ง ที่อยู่ในสภาวะยากลำบากเข้าไม่ถึงโอกาสทางสังคม เศรษฐกิจ แหล่งข้อมูลข่าวสาร และการบริการทางสังคม พร้อมกับอาศัยช่องว่างของกฎหมาย ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์กระทำการได้อย่างต่อเนื่องทั้งนี้โดยรัฐบาลในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า จีนตอนใต้ เวียดนาม และไทย ได้ร่วมลงนามบันทึกความเข้าใจระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงว่าด้วยความร่วมมือต่อต้านการค้ามนุษย์ (Coordinated Mekong Ministerial Initiative Against Trafficking : COMMIT) เมื่อ 29 ต.ค.2547 ที่พม่า เพื่อแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการต่อต้านการค้ามนุษย์

6.3 กรอบความร่วมมือระดับทวิภาคี เป็นความร่วมมือในการจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศ ระดับทวิภาคี โดยเฉพาะในประเทศสมาชิกอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ได้แก่

6.3.1 บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา เรื่อง ความร่วมมือทวิภาคีว่าด้วยการขจัดการค้าเด็กและหญิงและการช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์ เมื่อ 31 พ.ค.2546 ณ ราชอาณาจักรกัมพูชา และมีข้อตกลงจัดทำโครงการร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศ ใน 3 เรื่อง ได้แก่ กระบวนการส่งกลับและคืนสู่สังคม , กระบวนการดำเนินคดี และการรายงานข้อมูล

6.3.2 บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่าด้วยความร่วมมือต่อต้าน การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ลงนามเมื่อ 13 ก.ค.2548 ที่กรุงเทพฯ และได้ เห็นชอบแผนปฏิบัติการและแนวทางการดำเนินงานว่าด้วยความร่วมมือระหว่างไทย – สปป.ลาว เกี่ยวกับการรับ – ส่ง และฟื้นฟูพัฒนาเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรี และเด็ก เมื่อ 6 – 8 ก.พ.2548 ที่ จังหวัดมุกดาหาร

6.3.3 บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามว่าด้วยความร่วมมือระดับทวิภาคีเพื่อการ ขจัดการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กและการช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ ลง นามเมื่อ 24 มี.ค.2551 ที่กรุงโฮจิมินห์

6.3.4 บันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับ รัฐบาลแห่งสหภาพพม่าว่าด้วยความร่วมมือเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรี และเด็ก ลงนามเมื่อ 24 เม.ย.2552 ที่กรุงเนปีดอ^{78,79}

7. บทสรุป

จากรายละเอียดในบทที่ 1 2 3 และ 4 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าประเทศไทยเป็น ประเทศหนึ่งที่มีปัญหาการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในห้วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากไทยเป็นประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่าประเทศ เพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขง อีกทั้งยังมีสถานภาพเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และประเทศปลายทางของการค้าผู้หญิงและเด็ก โดยเฉพาะพื้นที่ตามแนว ชายแดนไทย - กัมพูชา ไทย – สปป.ลาว ไทย – พม่า และมณฑลยูนนานตอนใต้ของ

⁷⁸ นภา เศรษฐกร 2549 – 2550 : 42 – 50

⁷⁹ วีระ อินทุสดี 2552 – 2553 : 16 – 17

จีน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการลักลอบของประชากรในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเข้าเขตไทยอย่างผิดกฎหมายและกลายเป็นช่องทางให้ขบวนการค้ามนุษย์ฉวยโอกาสเคลื่อนย้ายประชากรกลุ่มนี้ (เหยื่อการค้ามนุษย์) เข้าสู่ตลาดขายแรงงานและตลาดการค้าประเวณี นอกจากนี้จะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนตามหลักสากลแล้ว ปัจจุบันประชาคมโลกยังได้ให้ความสำคัญกับขบวนการค้ามนุษย์โดยในปีพ.ศ.2555 สหรัฐได้จัดทำรายงานปัญหาการค้ามนุษย์ของไทย และได้จัดลำดับให้ประเทศไทยอยู่ในระดับบัญชีเฝ้าดูอันดับ 2 (Tier 2 Watch List) ทั้งนี้การทำการรายงานปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยโดยสหรัฐดังกล่าว ได้ส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนานาชาติของประเทศเป็นอย่างมาก ปัจจุบันการค้ามนุษย์ยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของประเทศไทย ความเร่งด่วนในการแก้ไขจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันทุกฝ่าย และต้องกระทำภายในกรอบความร่วมมือทั้งในระดับสากลโลก ระดับภูมิภาค ระดับอนุภูมิภาค และระดับทวีปภาคี นอกเหนือจากการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ภายในประเทศ ทั้งนี้ปัญหาการค้ามนุษย์จะไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง ประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือแม้แต่ประเทศคู่ภาคี อาจมีความร่วมมือที่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ปัญหาจะยังคงลุกลามไปยังประเทศอื่นๆ ใกล้เคียงที่รัฐบาลในประเทศนั้นๆ มิได้สร้างภูมิคุ้มกันหรือระบบรองรับในการแก้ปัญหาเอาไว้ เนื่องจากขบวนการค้ามนุษย์สามารถเคลื่อนย้ายถ่ายโอน กิจการค้ามนุษย์ไปยังประเทศอื่นๆ ได้ตามเครือข่ายอาชญากรรมที่มีอยู่ทั่วโลก

ดังนั้นการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จึงมิใช่การแก้ไขปัญหาโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมีกลไกร่วมกันเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างเป็นระบบ อันสะท้อนให้เห็นถึงเจตนารมณ์ร่วมกันในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งปัจจุบันมีเครือข่ายที่ซับซ้อนและขยายเป็นวงกว้างมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. การค้ำมนุษย์ แนวคิด กลไก และประเด็นท้าทาย , ศิริพร สโครบานเนค (2548) มุลนิธิผู้หญิง ปณ.47บางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700
2. สาละวินแม่โขง ; ผู้คน ผืนน้ำ และสุวรรณภูมิของอุษาคเนย์ มกราคม 2551 มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สำนักพิมพ์ โดยมูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
3. ลุ่มน้ำโขง : วิฤต พัฒนา และทางออก พฤษจิกายน 2549 มุลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สำนักพิมพ์โดยมูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
4. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การค้ำมนุษย์ 13 – 14 พฤษภาคม 2547 โรงแรมดุสิตโฮเทลแลนด์ รีสอร์ทท จ.เชียงราย (อัดสำเนา)
5. ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง 2550
6. สถานะความรู้เรื่อง แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทิศทางการวิจัยที่พึงพิจารณา , กฤตยา อาชวนิจกุล (2546) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
7. เจษฎา มีบุญลือ พันเอกหญิง เอกสารการศึกษาเฉพาะกรณี เรื่อง เปิดเส้นทางขบวนการลักลอบของแรงงานต่างด้าวในประเทศไทย (2553) ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
8. อรทัย จุลสุวรรณรักษ์ ภาคนิพนธ์ เรื่อง การค้ำมนุษย์ในประเทศไทย 2550 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9. ปฏิบัติการบุกค้นสถานประกอบการที่มีการกตขี่แรงงาน มุลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) 2554

10. สรุปลสถานการณ์ความเคลื่อนไหวต่างประเทศรอบปี 2552 กองข่าว กรมข่าว ทหารบก (อัสสำเนา)
11. เอกสารศึกษาพื้นที่ เรื่อง ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สถาบันจิตวิทยาเพื่อความมั่นคง 2551 รุ่นที่ 102 คณะที่ 5
12. ศิบัติ นพประเสริฐ จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 84 โครงการความมั่นคงศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2553) เรื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ : การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย
13. จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ 94 โครงการความมั่นคงศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2554) เรื่อง ASEAN 2015
14. เต็มพงษ์ สิทธิประเสริฐ พลตำรวจตรี เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง การปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงภายในประเทศ เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ ศึกษาเฉพาะกรณี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2553 – 2554) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 23 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
15. ชัยวัฒน์ โชติมา พลตำรวจตรี เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2549 – 2550) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 19 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
16. วัชร อินทุสุต เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง แนวทางการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองของพนักงานอัยการในประเทศไทย (2552 – 2553) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 22 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
17. นภา เศรษฐกร เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง ทิศทางใหม่ในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (2549 – 2550) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 49 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

18. วัลลภ พลอยทับทิม เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง ปัญหาและผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติของการค้าหญิงและเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ (2544 – 2545) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 44 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
19. ระรินทิพย์ ศิโรรัตน์ เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง ระบบฐานข้อมูล ต้นแบบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ (2551 – 2552) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 51 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
20. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
21. นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ (พ.ศ. 2554 – 2559) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
22. www.caht.go.th
23. www.fws.cc/lopburisocial
24. www.thailandlawyercenter.com
25. www.ipsr.mahidol.ac.th
26. www.womenthai.org
27. www.wikipedia.org
28. www.mfa.go.th/humanrights
29. www.ombudsman.go.th
30. www.gotoknow.org
31. www.learners.tn.th
32. www.dailyworldtoday.com
33. www.news.voicetv.co.th
34. www.manager.co.th

35. www.dailynews.co.th
36. www.ryt9.com
37. www.interpolbangkok.com
38. www.computer.cmru.ac.th
39. www.udonthani.m-society.go.th
40. www.prp.trf.or.th
41. www.rtarf.mi.th
42. www.newswit.com
43. www.dmh.go.th
44. www.nocht.m-society.go.th
45. www.thainews.prd.go.th
46. www.aseanwatch.org
47. www.oknation.net
48. www.thaigoodview.com
49. www.biztempnews.com

ผนวก ก

PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH
TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN
AND CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED
NATIONS CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH
TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN
AND CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED
NATIONS CONVENTION AGAINST
TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

Advance copy of the authentic text. The copy certified
by the Secretary-General will be issued at a later time.

UNITED NATIONS

2000

PROTOCOL TO PREVENT, SUPPRESS AND PUNISH
TRAFFICKING IN PERSONS, ESPECIALLY WOMEN AND
CHILDREN, SUPPLEMENTING THE UNITED NATIONS
CONVENTION AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME

Preamble

The States Parties to this Protocol,

Declaring that effective action to prevent and combat trafficking in persons, especially women and children, requires a comprehensive international approach in the countries of origin, transit and destination that includes measures to prevent such trafficking, to punish the traffickers and to protect the victims of such trafficking, including by protecting their internationally recognized human rights,

Taking into account the fact that, despite the existence of a variety of international instruments containing rules and practical measures to combat the exploitation of persons, especially women and children, there is no universal instrument that addresses all aspects of trafficking in persons,

Concerned that, in the absence of such an instrument, persons who are vulnerable to trafficking will not be sufficiently protected,

Recalling General Assembly resolution 53/111 of 9 December 1998, in which the Assembly decided to establish an open-ended intergovernmental ad hoc committee for the purpose of elaborating a comprehensive international convention against transnational organized

crime and of discussing the elaboration of, inter alia, an international instrument addressing trafficking in women and children,

Convinced that supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime with an international instrument for the prevention, suppression and punishment of trafficking in persons, especially women and children, will be useful in preventing and combating that crime,

Have agreed as follows:

I. General provisions

Article 1

Relation with the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

1. This Protocol supplements the United Nations Convention against Transnational Organized Crime. It shall be interpreted together with the Convention.

2. The provisions of the Convention shall apply, *mutatis mutandis*, to this Protocol unless otherwise provided herein.

3. The offences established in accordance with article 5 of this Protocol shall be regarded as offences established in accordance with the Convention.

Article 2

Statement of purpose

The purposes of this Protocol are:

- (a) To prevent and combat trafficking in persons, paying particular attention to women and children;
- (b) To protect and assist the victims of such trafficking, with full respect for their human rights; and
- (c) To promote cooperation among States Parties in order to meet those objectives.

Article 3

Use of terms

For the purposes of this Protocol:

- (a) “Trafficking in persons” shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;

(b) The consent of a victim of trafficking in persons to the intended exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in subparagraph (a) have been used;

(c) The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered “trafficking in persons” even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;

(d) “Child” shall mean any person under eighteen years of age.

Article 4

Scope of application

This Protocol shall apply, except as otherwise stated herein, to the prevention, investigation and prosecution of the offences established in accordance with article 5 of this Protocol, where those offences are transnational in nature and involve an organized criminal group, as well as to the protection of victims of such offences.

Article 5

Criminalization

1. Each State Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the conduct set forth in article 3 of this Protocol, when committed intentionally.

2. Each State Party shall also adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences:

(a) Subject to the basic concepts of its legal system, attempting to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article;

(b) Participating as an accomplice in an offence established in accordance with paragraph 1 of this article; and

(c) Organizing or directing other persons to commit an offence established in accordance with paragraph 1 of this article.

II. Protection of victims of trafficking in persons

Article 6

Assistance to and protection of victims of Trafficking in persons

1. In appropriate cases and to the extent possible under its domestic law, each State Party shall protect the privacy and identity of victims of trafficking in persons, including, inter alia, by making legal proceedings relating to such trafficking confidential.

2. Each State Party shall ensure that its domestic legal or administrative system contains measures that provide to victims of trafficking in persons, in appropriate cases:

(a) Information on relevant court and administrative proceedings;

(b) Assistance to enable their views and concerns to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders, in a manner not prejudicial to the rights of the defence.

3. Each State Party shall consider implementing measures to provide for the physical, psychological and social recovery of victims of trafficking in persons, including, in appropriate cases, in cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society, and, in particular, the provision of:

(a) Appropriate housing;

(b) Counselling and information, in particular as regards their legal rights, in a language that the victims of trafficking in persons can understand;

(c) Medical, psychological and material assistance; and

(d) Employment, educational and training opportunities.

4. Each State Party shall take into account, in applying the provisions of this article, the age, gender and special needs of victims of trafficking in persons, in particular the special needs of children, including appropriate housing, education and care.

5. Each State Party shall endeavour to provide for the physical safety of victims of trafficking in persons while they are within its territory.

6. Each State Party shall ensure that its domestic legal system contains measures that offer victims of trafficking in persons the possibility of obtaining compensation for damage suffered.

Article 7

Status of victims of trafficking in persons in receiving States

1. In addition to taking measures pursuant to article 6 of this Protocol, each State Party shall consider adopting legislative or other appropriate measures that permit victims of trafficking in persons to remain in its territory, temporarily or permanently, in appropriate cases.

2. In implementing the provision contained in paragraph 1 of this article, each State Party shall give appropriate consideration to humanitarian and compassionate factors.

Article 8

Repatriation of victims of trafficking in persons

1. The State Party of which a victim of trafficking in persons is a national or in which the person had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall facilitate and accept, with due regard for the safety of that person, the return of that person without undue or unreasonable delay.

2. When a State Party returns a victim of trafficking in persons to a State Party of which that person is a national or in which he or she

had, at the time of entry into the territory of the receiving State Party, the right of permanent residence, such return shall be with due regard for the safety of that person and for the status of any legal proceedings related to the fact that the person is a victim of trafficking and shall preferably be voluntary.

3. At the request of a receiving State Party, a requested State Party shall, without undue or unreasonable delay, verify whether a person who is a victim of trafficking in persons is its national or had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the territory of the receiving State Party.

4. In order to facilitate the return of a victim of trafficking in persons who is without proper documentation, the State Party of which that person is a national or in which he or she had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving State Party shall agree to issue, at the request of the receiving State Party, such travel documents or other authorization as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.

5. This article shall be without prejudice to any right afforded to victims of trafficking in persons by any domestic law of the receiving State Party.

6. This article shall be without prejudice to any applicable bilateral or multilateral agreement or arrangement that governs, in whole or in part, the return of victims of trafficking in persons.

III. Prevention, cooperation and other measures

Article 9

Prevention of trafficking in persons

1. States Parties shall establish comprehensive policies, programmes and other measures:

(a) To prevent and combat trafficking in persons; and

(b) To protect victims of trafficking in persons, especially women and children, from revictimization.

2. States Parties shall endeavour to undertake measures such as research, information and mass media campaigns and social and economic initiatives to prevent and combat trafficking in persons.

3. Policies, programmes and other measures established in accordance with this article shall, as appropriate, include cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.

4. States Parties shall take or strengthen measures, including through bilateral or multilateral cooperation, to alleviate the factors that make persons, especially women and children, vulnerable to trafficking, such as poverty, underdevelopment and lack of equal opportunity.

5. States Parties shall adopt or strengthen legislative or other measures, such as educational, social or cultural measures, including through bilateral and multilateral cooperation, to discourage the

demand that fosters all forms of exploitation of persons, especially women and children, that leads to trafficking.

Article 10

Information exchange and training

1. Law enforcement, immigration or other relevant authorities of States Parties shall, as appropriate, cooperate with one another by exchanging information, in accordance with their domestic law, to enable them to determine:

(a) Whether individuals crossing or attempting to cross an international border with travel documents belonging to other persons or without travel documents are perpetrators or victims of trafficking in persons;

(b) The types of travel document that individuals have used or attempted to use to cross an international border for the purpose of trafficking in persons; and

(c) The means and methods used by organized criminal groups for the purpose of trafficking in persons, including the recruitment and transportation of victims, routes and links between and among individuals and groups engaged in such trafficking, and possible measures for detecting them.

2. States Parties shall provide or strengthen training for law enforcement, immigration and other relevant officials in the prevention of trafficking in persons. The training should focus on methods used in

preventing such trafficking, prosecuting the traffickers and protecting the rights of the victims, including protecting the victims from the traffickers. The training should also take into account the need to consider human rights and child- and gender-sensitive issues and it should encourage cooperation with non-governmental organizations, other relevant organizations and other elements of civil society.

3. A State Party that receives information shall comply with any request by the State Party that transmitted the information that places restrictions on its use.

Article 11

Border measures

1. Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of people, States Parties shall strengthen, to the extent possible, such border controls as may be necessary to prevent and detect trafficking in persons.

2. Each State Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of offences established in accordance with article 5 of this Protocol.

3. Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that

all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.

4. Each State Party shall take the necessary measures, in accordance with its domestic law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.

5. Each State Party shall consider taking measures that permit, in accordance with its domestic law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Protocol.

6. Without prejudice to article 27 of the Convention, States Parties shall consider strengthening cooperation among border control agencies by, inter alia, establishing and maintaining direct channels of communication.

Article 12

Security and control of documents

Each State Party shall take such measures as may be necessary, within available means:

(a) To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and

(b) To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the State Party and to prevent their unlawful creation, issuance and use.

Article 13

Legitimacy and validity of documents

At the request of another State Party, a State Party shall, in accordance with its domestic law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for trafficking in persons.

IV. Final provisions

Article 14

Saving clause

1. Nothing in this Protocol shall affect the rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of non-refoulement as contained therein.

2. The measures set forth in this Protocol shall be interpreted and applied in a way that is not discriminatory to persons on the ground that they are victims of trafficking in persons. The interpretation and application of those measures shall be consistent with internationally recognized principles of non-discrimination.

Article 15

Settlement of disputes

1. States Parties shall endeavour to settle disputes concerning the interpretation or application of this Protocol through negotiation.

2. Any dispute between two or more States Parties concerning the interpretation or application of this Protocol that cannot be settled through negotiation within a reasonable time shall, at the request of one of those States Parties, be submitted to arbitration. If, six months after the date of the request for arbitration, those States Parties are unable to agree on the organization of the arbitration, any one of those States Parties may refer the dispute to the International Court of Justice by request in accordance with the Statute of the Court.

3. Each State Party may, at the time of signature, ratification, acceptance or approval of or accession to this Protocol, declare that it does not consider itself bound by paragraph 2 of this article. The other States Parties shall not be bound by paragraph 2 of this article with respect to any State Party that has made such a reservation.

4. Any State Party that has made a reservation in accordance with paragraph 3 of this article may at any time withdraw that reservation by notification to the Secretary-General of the United Nations.

Article 16

Signature, ratification, acceptance, approval and accession

1. This Protocol shall be open to all States for signature from 12 to 15 December 2000 in Palermo, Italy, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 12 December 2002.

2. This Protocol shall also be open for signature by regional economic integration organizations provided that at least one member State of such organization has signed this Protocol in accordance with paragraph 1 of this article.

3. This Protocol is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. A regional economic integration organization may deposit its instrument of ratification, acceptance or approval if at least one of its member States has done likewise. In that instrument of ratification, acceptance or approval, such organization shall declare the extent of its competence with respect to the matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

4. This Protocol is open for accession by any State or any regional economic integration organization of which at least one member State is a Party to this Protocol. Instruments of accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations. At the

time of its accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence with respect to matters governed by this Protocol. Such organization shall also inform the depositary of any relevant modification in the extent of its competence.

Article 17

Entry into force

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, except that it shall not enter into force before the entry into force of the Convention. For the purpose of this paragraph, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

2. For each State or regional economic integration organization ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol after the deposit of the fortieth instrument of such action, this Protocol shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or organization of the relevant instrument or on the date this Protocol enters into force pursuant to paragraph 1 of this article, whichever is the later.

Article 18

Amendment

1. After the expiry of five years from the entry into force of this Protocol, a State Party to the Protocol may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations, who shall thereupon communicate the proposed amendment to the States Parties and to the Conference of the Parties to the Convention for the purpose of considering and deciding on the proposal. The States Parties to this Protocol meeting at the Conference of the Parties shall make every effort to achieve consensus on each amendment. If all efforts at consensus have been exhausted and no agreement has been reached, the amendment shall, as a last resort, require for its adoption a two-thirds majority vote of the States Parties to this Protocol present and voting at the meeting of the Conference of the Parties.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote under this article with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs and vice versa.

3. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article is subject to ratification, acceptance or approval by States Parties.

4. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of this article shall enter into force in respect of a State Party ninety days

after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of an instrument of ratification, acceptance or approval of such amendment.

5. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties which have expressed their consent to be bound by it. Other States Parties shall still be bound by the provisions of this Protocol and any earlier amendments that they have ratified, accepted or approved.

Article 19

Denunciation

1. A State Party may denounce this Protocol by written notification to the Secretary-General of the United Nations. Such denunciation shall become effective one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. A regional economic integration organization shall cease to be a Party to this Protocol when all of its member States have denounced it.

Article 20

Depositary and languages

1. The Secretary-General of the United Nations is designated depositary of this Protocol.

2. The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed this Protocol.

ผนวก ข

คำแปล พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และ
ลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรี และเด็ก
เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ
ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร

พิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และ ลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรี และเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์การ

อารัมภบท

รัฐภาคีแห่งพิธีสารนี้

ประกาศว่าการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก จะต้องมีความร่วมมือระหว่างประเทศที่สมบูรณ์ในประเทศที่เป็นต้นทาง ประเทศที่เป็นทางผ่านและประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง ซึ่งรวมถึงมาตรการที่จะป้องกันการค้ามนุษย์เช่นว่า มาตรการลงโทษ ผู้ค้ามนุษย์ และมาตรการที่จะปกป้องผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เช่นว่า รวมทั้งโดยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายซึ่งเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ

พิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า แม้จะมีตราสารระหว่างประเทศอยู่หลากหลายที่มีกฎและมาตรการในทางปฏิบัติเพื่อต่อต้านการแสวงประโยชน์จากมนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก แต่ยังไม่มีความตกลงที่เป็นสากลซึ่งเจาะจงแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ทุกด้าน

หวังใญ่ว่าในกรณีที่น่าเศร้าจากตราสารเช่นว่า บุคคลที่อยู่ในสภาวะที่เสี่ยงต่อภัยจากการค้ามนุษย์จะได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ

รำลึกถึงมติของที่ประชุมสมัชชาฯ ที่53/111 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ.1988 ซึ่งที่ประชุมสมัชชาฯ ได้ตัดสินใจตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจที่เปิดกว้างระหว่างรัฐบาลขึ้นเพื่อพิจารณาอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การที่สมบูรณ์ และเพื่อหารือการพิจารณาตราสารระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าสตรีและเด็ก เป็นต้น

เชื่อมั่นว่าการเพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ด้วยตราสารระหว่างประเทศสำหรับการป้องกันปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก จะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและต่อต้านปัญหาอาชญากรรมนั้นได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

1 บทบัญญัติทั่วไป

ข้อ 1

ความสัมพันธ์กับอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่ จัดตั้งในลักษณะองค์กร

1. พิธีสารนี้เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ให้ตีความพิธีสารนี้ควบคู่กันไปกับอนุสัญญา ฯ
2. ให้นำบทบัญญัติของอนุสัญญา ฯ มาใช้บังคับกับพิธีสารนี้โดยอนุโลม เว้นแต่จะระบุไว้เป็นอย่างอื่นใน พิธีสารนี้
3. ให้ถือว่าความผิดที่กำหนดขึ้นตามข้อ 5 แห่งพิธีสารนี้ เป็นความผิดที่กำหนดขึ้นตามอนุสัญญา ฯ

ข้อ 2

คำประกาศความมุ่งประสงค์

ความมุ่งประสงค์ของพิธีสารนี้ คือ

- (ก) เพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยให้ความสนใจเป็นการเฉพาะต่อสตรีและเด็ก
- (ข) เพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เช่นว่า ด้วยการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของ ผู้เสียหายอย่างเต็มที่
- (ค) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

ข้อ 3

การใช้ถ้อยคำ

เพื่อความมุ่งประสงค์ของพิธีสารนี้

(ก) ให้ "การคุ้มครอง" หมายถึงการจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งบุคคลด้วยวิธีการขู่เข็ญ หรือด้วยการใช้กำลัง หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด ด้วยการลักพาตัว ด้วยการฉ้อโกง ด้วยการหลอกลวง ด้วยการใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือด้วยการใช้สถานะความเสียหายจากการคุ้มครองโดยมิชอบ หรือมีการให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจ ควบคุมบุคคลอื่นเพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์ การแสวงหาประโยชน์อย่างน้อยที่สุด ให้รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่นหรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การบังคับใช้ แรงงาน หรือบริการ การเอาคนลงเป็นทาสหรือการกระทำอื่นเสมือนการเอาคนลงเป็นทาส การทำให้ตกอยู่ใต้บังคับ หรือการตัดอวัยวะออกจากร่างกาย

(ข) ให้ถือว่าไม่สามารถยกความยินยอมของผู้เสียหายจากการคุ้มครองที่ให้กับการแสวงหาประโยชน์ โดยเจตนาตามที่ระบุไว้ในวรรค (ก) ของข้อนี้ มาเป็นข้ออ้างในกรณีที่มีการใช้วิธีการใด ๆ ที่ระบุไว้ในวรรค (ก)

(ค) ให้ถือว่าการจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือการรับไว้ซึ่งเด็กเพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์เป็น "การคุ้มครอง" แม้ว่าจะไม่มีการใช้วิธีการใด ๆ ที่ระบุไว้ในวรรค (ก) ของข้อนี้

(ง) เด็ก หมายถึงบุคคลใดที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ข้อ 4

ขอบเขตของการใช้บังคับ

เว้นแต่จะระบุไว้เป็นอย่างอื่นในพินิจสารนี้ ให้ใช้พินิจสารนี้บังคับในการป้องกันการสืบสวนสอบสวน และการฟ้องร้องดำเนินคดีความผิดที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ของพินิจสารนี้ เมื่อการกระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะข้ามชาติและเกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ตลอดจนใช้กับการคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำผิดเช่นว่า

ข้อ 5

การกำหนดให้เป็นความผิดอาญา

1. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นตามที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้การ กระทำตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 ของพินิจสารนี้ เป็นความผิดอาญาเมื่อกระทำโดยเจตนา

2. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการทางกฎหมายและมาตรการอื่นตามที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้การ กระทำต่อไปนี้เป็นความผิดอาญา

(ก) การพยายามกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้ ภายใต้แนวคิดพื้นฐานของ ระบบกฎหมายของรัฐภาคีนั้น

(ข) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ร่วมกระทำความผิดอาญาในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ ตามวรรค 1 ของข้อนี้

(ค) การจัดการหรือการสั่งการให้ผู้อื่นกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้ 2 การให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ข้อ 6

การให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1. ในกรณีที่เหมาะสมและเท่าที่เป็นไปได้ภายใต้กฎหมายภายในของตน ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐคุ้มครอง ความเป็นส่วนตัวและเอกลักษณ์ของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และรวมถึงการทำให้การดำเนินคดี เกี่ยวกับความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นความลับ เป็นต้น

2. ในกรณีที่เหมาะสมให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่าระบบกฎหมายและระบบปกครองภายในของตน มีมาตรการที่จัดให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับ

(ก) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการวิธีพิจารณาคดีในศาลและกระบวนการทางปกครองที่เกี่ยวข้อง

(ข) การให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ความเห็นและข้อกังวลของผู้เสียหายได้รับการนำเสนอและ พิจารณาในขั้นตอนที่เหมาะสมของการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด ในลักษณะที่ไม่กระทบ ต่อสิทธิของจำเลย

3. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณานำมาตรการไปปฏิบัติเพื่อจัดให้มีการฟื้นฟูสภาพทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางสังคมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงในกรณีที่เหมาะสม โดยการร่วมมือกับองค์กร เอกชน องค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและองค์กรประกอบต่าง ๆ ของประชาสังคม และโดยเฉพาะการจัดหา สิ่งต่อไปนี้

(ก) ที่พักที่เหมาะสม

(ข) การให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายของบุคคลเหล่านั้น ในภาษาที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สามารถเข้าใจได้

(ค) ความช่วยเหลือทางการแพทย์ ทางจิตวิทยา และทางด้านวัตถุ และ

(ง) โอกาสในการทำงาน การศึกษา และการฝึกอบรม

4. ในการใช้บังคับบทบัญญัติทั้งหลายในข้อนี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐคำนึงถึงอายุ เพศ และความจำเป็น พิเศษของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะความจำเป็น พิเศษของเด็ก ซึ่งรวมถึงที่พักอาศัย การศึกษา และการดูแลที่เหมาะสม

5. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพยายามจัดให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีความปลอดภัยทางกายในขณะที่ ผู้เสียหายอยู่ในอาณาเขตของตน
6. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่าระบบกฎหมายภายในของตนมีมาตรการที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายจาก การค้ามนุษย์ได้รับสินไหมทดแทนความเสียหายที่ประสบ

ข้อ 7

สถานะผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรัฐผู้รับ

1. นอกเหนือจากการปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ตามข้อ 6 แห่งพิธีสารนี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณา รับเอามาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการที่เหมาะสมอื่น ๆ ที่อนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สามารถอยู่ในอาณาเขตของตนได้ชั่วคราวหรือตลอดไปในกรณีที่เหมาะสม
2. ในการปฏิบัติตามบทบัญญัติในวรรค 1 ของข้อนี้ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐให้การพิจารณาที่เหมาะสมต่อ ปัจจัยด้านมนุษยธรรมและเมตตาธรรม

ข้อ 8

การส่งกลับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1. ให้รัฐภาคีซึ่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มีสัญชาติหรือมีสิทธิพำนักอย่างถาวรในรัฐนั้นในเวลาที่ผ่านมา เข้าไปในอาณาเขตของรัฐภาคีผู้รับ อำนวยความสะดวกและยอมรับให้บุคคลนั้นเดินทางกลับเข้าไป โดยปราศจากการล่าช้าอันไม่สมควรหรือสมเหตุสมผล โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของบุคคลนั้นอย่าง เต็มที่
2. เมื่อรัฐภาคีหนึ่งส่งคืนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลับไปยังรัฐภาคีที่บุคคลนั้นมีสัญชาติหรือมีสิทธิ พำนักอย่างถาวรในเวลาที่ผ่านมาเข้าไปในอาณาเขตของรัฐภาคีผู้รับ การส่งตัวกลับนั้นให้คำนึงถึง ความปลอดภัยของบุคคลเช่นว่าและคำนึงถึงสถานะในการดำเนินกระบวนการทางกฎหมายซึ่ง เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงที่ว่าบุคคล

นั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และควรให้เป็นที่ไปด้วยความ สมัคใจของบุคคล
เช่นว่า

3. เมื่อมีคำร้องขอจากรัฐภาคีผู้รับ ให้รัฐภาคีที่ได้รับการร้องขอพิสูจน์ทราบ
โดยปราศจากการล่าช้าอัน ไม่ควรหรือไม่สมเหตุผลว่าบุคคลผู้เป็นผู้เสียหายจาก
การค้ามนุษย์มีสัญชาติของรัฐตนหรือมีสิทธิ พำนักอย่างถาวรในอาณาเขตของตนใน
เวลาที่ผ่านเข้าไปในอาณาเขตของรัฐภาคีผู้รับหรือไม่

4. เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางกลับของผู้เสียหายจาก
การค้ามนุษย์ผู้ซึ่งไม่มีเอกสาร สำคัญที่ถูกต้อง เมื่อรัฐภาคีผู้รับร้องขอ ให้รัฐภาคีซึ่ง
บุคคลดังกล่าวมีสัญชาติหรือมีสิทธิพำนักอย่าง ถาวรในเวลาที่ผ่านมาเข้าไปในรัฐภาคี
ผู้รับ ยอมออกเอกสารการเดินทางและการอนุญาตอื่น ๆ ที่ จำเป็นเพื่อให้บุคคลเช่น
ว่าสามารถเดินทางและกลับเข้าไปในอาณาเขตของตนได้

5. ความในข้อนี้ไม่กระทบถึงสิทธิใด ๆ ที่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้รับ
ตามกฎหมายภายในของรัฐ ภาคีผู้รับ

6. ความในข้อนี้ไม่กระทบถึงความตกลงหรือข้อตกลงทวิภาคีหรือพหุภาคีใด
ที่ใช้บังคับอยู่ไม่ว่า ทั้งหมดหรือบางส่วน ในการเดินทางกลับของผู้เสียหายจากการค้า
มนุษย์ 3 การป้องกัน ความร่วมมือ และมาตรการอื่น ๆ

ข้อ 9

การป้องกันการค้ามนุษย์

1. ให้รัฐภาคีกำหนดนโยบาย โครงการ และมาตรการอื่น ๆ ที่สมบูรณ
(ก) เพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ และ
(ข) เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก
ไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายอีก

2. ให้รัฐภาคีพยายามดำเนินมาตรการต่าง ๆ เช่น การค้นคว้าวิจัย การรณรงค์ให้ข้อสนเทศ และการรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ รวมทั้งการมีความริเริ่มทางสังคมและเศรษฐกิจเพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์

3. ให้นโยบาย โครงการ และมาตรการอื่น ๆ ที่กำหนดตามข้อนี้ รวมถึงความร่วมมือกับองค์กรเอกชน องค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และองค์ประกอบต่าง ๆ ของประชาสังคมตามความเหมาะสม

4. ให้รัฐภาคีดำเนินหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่มาตรการต่าง ๆ รวมทั้งความร่วมมือในระดับทวี ภาควิชาหรือพหุภาควิชา เพื่อลดปัจจัยที่ทำให้บุคคลโดยเฉพาะสตรีและเด็กเสี่ยงต่อภัยจากการค้ามนุษย์ เช่น ความยากจน ความด้อยพัฒนา และการขาดโอกาสที่เท่าเทียมกัน

5. ให้รัฐภาคีรับเอาหรือเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่มาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่น ๆ เช่น มาตรการทางการศึกษา ทางสังคม หรือทางวัฒนธรรม รวมถึงการดำเนินการผ่านทางความร่วมมือ ระดับทวีภาคีและพหุภาคี เพื่อลดความต้องการที่ก่อให้เกิดการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจาก บุคคลทุกรูปแบบโดยเฉพาะจากสตรีและเด็ก ซึ่งนำไปสู่การค้ามนุษย์

ข้อ 10

การแลกเปลี่ยนข้อสนเทศและการฝึกอบรม

1. ให้หน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย ด้านการตรวจคนเข้าเมือง และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของรัฐ ภาคีร่วมมือซึ่งกันและกันตามความเหมาะสม ด้วยการแลกเปลี่ยนข้อสนเทศตามกฎหมายภายใน ของตน เพื่อให้หน่วยงานเหล่านั้นสามารถระบุ

(ก) ว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งข้ามหรือกำลังพยายามที่จะข้ามเขตแดนระหว่างประเทศด้วย เอกสารเดินทางที่เป็นของผู้อื่นหรือโดยปราศจากเอกสารการเดินทางเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นผู้เสียหายในการค้ามนุษย์หรือไม่

(ข) ถึงชนิดเอกสารเดินทางที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ใช้หรือพยายามจะใช้ข้ามเขตแดนระหว่าง ประเทศเพื่อความมุ่งประสงค์ในการค้ามนุษย์ และ

(ค) ถึงวิถีทางและวิธีการที่กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรเพื่อความมุ่งประสงค์ใน การค้ามนุษย์ใช้ รวมถึงการจัดการและการขนส่งผู้เสียหาย เส้นทางและเครือข่ายระหว่าง บุคคลใด บุคคลหนึ่งกับอีกบุคคลหนึ่งและระหว่างกลุ่ม ซึ่งประกอบการค้ามนุษย์เช่นว่า และ มาตรการที่เป็นไปได้ในการตรวจจับวิถีทางและวิธีการเหล่านั้น

2. ให้รัฐภาคีจัดให้มีหรือเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกันการค้ามนุษย์ การฝึกอบรม ควรเน้นที่วิธีการที่ใช้ในการป้องกันการค้ามนุษย์ การฟ้องร้องดำเนินคดีผู้ค้ามนุษย์ และการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายตลอดจนการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การฝึกอบรมให้คำนึงถึงความจำเป็นที่ต้องพิจารณาถึงสิทธิมนุษยชน ประเด็นที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับเด็ก และเพศ และการฝึกอบรมควรส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรเอกชน องค์กรที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และองค์ประกอบของประชาสังคม

3. ให้รัฐภาคีซึ่งได้รับข้อเสน�텍ตปฏิบัติตามคำขอใด ๆ ของรัฐภาคีซึ่งได้ส่งข้อเสน�텍ตมาให้ในเรื่องข้อจำกัดในการใช้ข้อเสน�텍ตเช่นว่า

ข้อ 11

มาตรการทางด้านชายแดน

1. โดยไม่กระทบต่อข้อผูกพันระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีของบุคคล ให้รัฐภาคีเสริมสร้างความแข็งแกร่งเท่าที่เป็นไปได้ให้กับการควบคุมชายแดนเท่าที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและสืบสวนการค้ามนุษย์

2. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่นที่เหมาะสมเพื่อป้องกันเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งวิธีการในการขนส่งที่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการขนส่งเชิงพาณิชย์มีให้นำไปใช้ในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ของพิธีสารนี้

3. เมื่อเป็นการสมควรและโดยไม่กระทบต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศที่ใช้บังคับอยู่ ให้มาตรการ เช่นว่ารวมถึงการกำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการขนส่งเชิงพาณิชย์ ซึ่งรวมถึงบริษัทขนส่ง หรือเจ้าของ หรือผู้ประกอบการขนส่งด้วยวิธีการใด ๆ ทำให้แน่ใจได้ว่าผู้โดยสารทุกคนมีเอกสารเดินทางที่จำเป็นสำหรับการเข้าสู่รัฐผู้รับ

4. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการที่จำเป็นตามกฎหมายภายในของตนเพื่อจัดให้มีการลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหน้าที่ตามที่ระบุไว้วรรค 3 ของข้อนี้

5. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาดำเนินมาตรการที่จำเป็นตามกฎหมายภายในของตนที่จะอนุญาตให้มีการปฏิเสธการเข้าเมืองหรือการยกเลิกการตรวจลงตราให้กับบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารนี้

6. โดยไม่กระทบต่อข้อ 27 ของอนุสัญญานี้ ให้รัฐภาคีต้องพิจารณาเสริมสร้างความแข็งแกร่งของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานควบคุมชายแดน อาทิ โดยการกำหนดและรักษาช่องทางในการติดต่อสื่อสารโดยตรง

ข้อ 12

ความปลอดภัยของเอกสารและการควบคุมเอกสาร

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการเท่าที่จำเป็นตามวิธีการที่มีอยู่

(ก) เพื่อประกันว่าเอกสารเดินทางหรือเอกสารแสดงตนที่ออกโดยรัฐภาคีแต่ละรัฐ มีคุณภาพพอที่จะไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิดได้โดยง่าย และไม่สามารถนำไปปลอม หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทำซ้ำหรือออกเอกสารโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้โดยง่าย และ

(ข) เพื่อประกันความถูกต้องและความมั่นคงปลอดภัยของเอกสารเดินทางหรือเอกสารแสดงคนที่ออกโดยหรือออกในนามของรัฐภาคีนั้น และเพื่อป้องกันการผลิต การออก และการใช้เอกสารนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ 13

ความชอบด้วยกฎหมายและความสมบูรณ์ตามกฎหมายของเอกสาร

เมื่อได้รับการร้องขอจากรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง ให้รัฐภาคีพิสูจน์ทราบตามกฎหมายภายในของตน ภายในเวลาที่สมควรถึงความชอบด้วยกฎหมายและการมีความสมบูรณ์ตามกฎหมายของเอกสารเดินทางหรือเอกสารแสดงตนซึ่งออกหรือมีการอ้างว่าได้ออกในนามของรัฐตนและสงสัยว่ากำลังถูกนำไปใช้ในการคุ้มครอง

4 บทบัญญัติ

ข้อ 14

ช้อยกเว้น

1. ไม่มีความใดในพิธีสารนี้จะกระทบถึงสิทธิ พันธกรณี และความรับผิดชอบของรัฐและปัจเจกชน ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงกฎหมายว่าด้วยมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และกฎหมายว่า ด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และโดยเฉพาอย่างยิ่ง ในกรณีที่สามารถใช้ได้ อนุสัญญา ค.ศ.1951 และ พิธีสาร ค.ศ.1967 เกี่ยวกับสถานะของผู้ลี้ภัย และหลักการในการไม่ผลักดันกลับไป เผชิญภาวะอันตรายต่อชีวิตตามที่ระบุในอนุสัญญาและพิธีสารดังกล่าว

2. ให้ตีความและใช้บังคับมาตรการตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารนี้ ในทางที่ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลด้วยเหตุ ที่บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เสียหายจากการคุ้มครอง ให้การตีความและการใช้บังคับมาตรการดังกล่าวต้องสอดคล้องกับหลักการว่าด้วยการไม่เลือกปฏิบัติซึ่งเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ

ข้อ 15

การระงับข้อพิพาท

1. ให้รัฐภาคีพยายามระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความและการใช้บังคับพิธีสารนี้โดยการเจรจา
2. ข้อพิพาทใด ๆ ระหว่างรัฐภาคีสองรัฐขึ้นไปเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้บังคับพิธีสารนี้ ซึ่งไม่ สามารถระงับได้โดยการเจรจาภายในระยะเวลาอันควร ให้ส่งไปเพื่อการอนุญาโตตุลาการตามคำร้องขอของรัฐภาคีคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หากรัฐภาคีคู่พิพาทยังไม่สามารถตกลงกันได้ในการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการหกเดือนหลังจากที่มีคำร้องขอให้มีการอนุญาโตตุลาการ รัฐภาคีคู่พิพาทรัฐใดรัฐหนึ่งอาจส่งข้อพิพาทดังกล่าวต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศโดยการร้องขอตามธรรมนูญของศาลนั้น
3. ในเวลาที่มีการลงนาม การให้สัตยาบัน การยอมรับ หรือการให้ความเห็นชอบ หรือการภาคยานุวัติพิธีสารนี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐอาจประกาศว่าไม่ถือว่าตนผูกผูกพันโดยวรรค 2 ของข้อนี้ รัฐภาคีอื่นจะต้องไม่ผูกผูกพันโดยวรรค 2 ของข้อนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐภาคีใดที่ได้ทำข้อสงวนดังกล่าว
4. รัฐภาคีใดที่ได้ทำข้อสงวนไว้ตามวรรค 3 ของข้อนี้ อาจถอนข้อสงวนนั้นเมื่อใดก็ได้โดยการแจ้งไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ

ข้อ 16

การลงนาม การให้สัตยาบัน การยอมรับ การให้ความเห็นชอบ และการภาคยานุวัติ

1. พิธีสารนี้จะเปิดให้ทุกรัฐลงนามตั้งแต่วันที่ 12 ถึง 15 ธันวาคม ค.ศ. 2000 ที่เมืองปาเลอร์โม ประเทศอิตาลี และภายหลังจากนั้นที่สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก จนถึงวันที่ 12 ธันวาคม ค.ศ. 2002

2. พิธีสารนี้จะเปิดให้ลงนามโดยองค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคด้วย โดยเงื่อนไขว่าจะต้องมีรัฐสมาชิกขององค์การนั้นอย่างน้อยหนึ่งรัฐได้ลงนามในพิธีสารนี้ตามวรรค 1 ของข้อนี้แล้ว

3. พิธีสารนี้ต้องมีการให้สัตยาบัน การยอมรับ หรือการให้ความเห็นชอบ สัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบต้องมอบให้กับเลขาธิการสหประชาชาติ องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคอาจมอบ สัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับ หรือการแสดงความเห็นชอบของตน หากมีรัฐสมาชิกขององค์การนั้นอย่างน้อยหนึ่งรัฐได้กระทำเช่นเดียวกันในสัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับ หรือการแสดงความเห็นชอบนั้น ให้องค์การเห็นว่าประกาศขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้บังคับของพิธีสารนี้ และให้ องค์การเห็นว่าแจ้งผู้เก็บรักษาซึ่งการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของอำนาจหน้าที่ตนด้วย

4. พิธีสารนี้เปิดให้มีการภาคยานุวัติโดยรัฐใด ๆ หรือองค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคใด ๆ ที่มีรัฐสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งรัฐเป็นภาคีของพิธีสารนี้ ภาคยานุวัติสารจะต้องมอบให้กับเลขาธิการ สหประชาชาติ ในเวลาที่ภาคยานุวัติ องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคจะต้องประกาศขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้บังคับของพิธีสารนี้ องค์การเห็นว่าจะต้องแจ้งผู้เก็บรักษาซึ่งการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของอำนาจหน้าที่ของตนด้วย

ข้อ 17

การมีผลบังคับใช้

1. พิธีสารนี้มีผลบังคับใช้เก้าสิบวันภายหลังจากวันที่มีการมอบสัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับหรือสารแสดงความเห็นชอบ หรือภาคยานุวัติสารฉบับที่สี่สิบ

เพื่อความมุ่งประสงค์ของวรรคนี้ เว้นแต่ พิธีสารนี้จะมีผลบังคับใช้ก่อนการมีผล
บังคับใช้ของอนุสัญญา สารใดที่มอบโดยองค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับ
ภูมิภาคจะไม่นับเพิ่มจากสารที่ได้มอบไว้แล้วโดยรัฐสมาชิกขององค์การเช่นว่า

2. สำหรับรัฐแต่ละรัฐหรือองค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคแต่
ละองค์การที่ให้สัตยาบันยอมรับ เห็นชอบ หรือภาคยานุวัติ พิธีสารนี้หลังการมอบสาร
เช่นว่าฉบับที่สี่สิบ พิธีสารนี้จะมีผลใช้บังคับในสามสิบวันหลังจากวันที่มอบสารที่
เกี่ยวข้องของรัฐหรือองค์การเช่นว่า หรือในวันที่พิธีสารนี้มีผลบังคับใช้ตามวรรค 1
ของข้อนี้ แล้วแต่ว่ากรณีใดเกิดขึ้นภายหลัง

ข้อ 18

การแก้ไข

1. หลังจากครบห้าปีจากการมีผลบังคับใช้ของพิธีสารนี้ รัฐภาคีรัฐหนึ่งอาจ
เสนอข้อแก้ไขและยื่นเสนอต่อเลขาธิการสหประชาชาติ ผู้ซึ่งภายหลังจากนั้นจะแจ้ง
ข้อแก้ไขที่ได้รับการเสนอไปยังรัฐภาคีทั้งปวงและไปยังที่ประชุมของภาคีของ
อนุสัญญา เพื่อความมุ่งประสงค์ในการพิจารณาและตัดสินใจเสนอขึ้น ให้ที่ประชุม
ของภาคีใช้พยายามทุกทางที่จะบรรลุฉันทามติในข้อแก้ไขแต่ละข้อ หากได้ใช้ความ
พยายามทั้งหมดที่จะบรรลุฉันทามติแล้ว แต่ไม่สามารถบรรลุข้อตกลงใด ๆ ได้ให้รัฐ
ภาคีที่เข้าร่วมประชุมและลงคะแนนเสียงรับรองข้อแก้ไขด้วยคะแนนเสียงข้างมากสอง
ในสามในการประชุมของที่ประชุมภาคีเป็นวิธีสุดท้าย

2. ให้องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคใช้สิทธิลงคะแนนเสียง
ภายใต้ข้อนี้ด้วยจำนวนคะแนนเสียงเท่ากับจำนวนของรัฐสมาชิกขององค์การที่เป็นรัฐ
ภาคีของพิธีสารนี้ ในเรื่องที่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของตน องค์การเช่นว่าต้องไม่ใช่
สิทธิลงคะแนนเสียง หากสมาชิกขององค์การนั้นใช้สิทธิของตน และในทางกลับกัน

สมาชิกขององค์การนั้นต้องไม่ใช่สิทธิลงคะแนนเสียง หากองค์การเชื่อว่าใช้สิทธิขององค์การเอง

3. ข้อแก้ไขที่ได้รับการรับรองตามวรรค 1 ของข้อนี้ ต้องมีการให้สัตยาบัน การยอมรับ หรือการให้ความเห็นชอบโดยรัฐภาคี

4. ข้อแก้ไขที่ได้รับการรับรองตามวรรค 1 ของข้อนี้จะมีผลบังคับใช้ต่อรัฐภาคีในวันที่เก้าสิบหลังจากวันที่มอบสัตยาบันสาร สารแสดงการยอมรับ หรือสารแสดงความเห็นชอบต่อข้อแก้ไขเช่นว่าแก่เลขาธิการสหประชาชาติ

5. เมื่อข้อแก้ไขมีผลบังคับใช้จะมีผลผูกพันกับรัฐภาคีที่ทั้งปวงที่ได้แสดงว่ายินยอมของตนที่จะผูกพันตามข้อแก้ไขนั้น รัฐภาคีอื่นจะยังคงผูกพันด้วยบทบัญญัติของพิธีสารนี้และข้อแก้ไขอื่น ๆ ก่อนหน้านั้นที่รัฐภาคีเหล่านั้นได้ให้สัตยาบันสาร การยอมรับ หรือการให้ความเห็นชอบแล้ว

ข้อ 19

การเพิกถอน

1. รัฐภาคีอาจบอกเลิกพิธีสารนี้โดยการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังเลขาธิการสหประชาชาติ การเพิกถอนเช่นว่าจะมีผลเมื่อพ้นหนึ่งปีหลังจากวันที่เลขาธิการสหประชาชาติได้รับการแจ้งนั้น

2. องค์การบูรณาการด้านเศรษฐกิจระดับภูมิภาคจะสิ้นสุดการเป็นภาคีของพิธีสารนี้เมื่อรัฐสมาชิกทั้งหมดขององค์การนั้นได้เพิกถอนตัวแล้ว

ข้อ 20

การเก็บรักษาและภาษา

1. เลขานุการสหประชาชาติได้รับมอบหมายให้เป็นผู้เก็บรักษาพิธิสารนี้
  2. ต้นฉบับของพิธิสารนี้ซึ่งตัวบทภาษาอาหรับ ภาษาจีน ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษารัสเซีย และภาษาสเปน มีความถูกต้องเท่าเทียมกัน ต้องมอบไว้ที่เลขานุการสหประชาชาติ เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็มที่ลงนามข้างท้ายนี้ได้รับมอบอำนาจอย่างถูกต้องโดยรัฐบาลของ ผู้ลงนามเหล่านั้น ได้ลงนามในพิธิสารนี้
-

ผนวก ค

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติ

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปราม
การค้าหญิง และเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จาก
การค้าประเวณีการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทาง
เพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาส การนำคนมาขอตาน การบังคับใช้แรงงาน
หรือบริการ การบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้าหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการ
ขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงาน
หรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือ
ทรัพย์สินของบุคคลนั่นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลัง
ประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

“องค์กรอาชญากรรม” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งมีการจัดโครงสร้างโดย
สมคบกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง และไม่ว่าจะ
เป็นโครงสร้างที่ชัดเจนมีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างแน่นอนหรือมีความ
ต่อเนื่องของสมาชิกภาพหรือไม่ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดฐานใด
ฐานหนึ่งหรือหลายฐานที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือกระทำความผิด

ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และ ให้หมายความรวมถึงข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้มาตรา ๕ ให้ประธานศาลฎีกา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตนให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อบังคับ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ข้อบังคับประธานศาลฎีกา กฎกระทรวงและระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ ผู้ใดเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวงใช้อำนาจโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(๒) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา ๗ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภค

(๑) สนับสนุนการกระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภค

(๒) อุปการะโดยให้ทรัพย์สิน จัดหาที่ประชุมหรือที่พำนักให้แก่ผู้กระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภค

(๓) ช่วยเหลือด้วยประการใดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภคพ้นจากการถูกจับกุม

(๔) เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้กระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภคถูกลงโทษ

(๕) ชักชวน ชี้แนะ หรือติดต่อบุคคลให้เข้าเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา ๘ ผู้ใดตระเตรียมเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๖ ต้องระวางโทษหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๙ ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดตามมาตรา ๖ ต้องระวางโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าผู้ที่สมคบกันกระทำความผิดคนหนึ่งคนใดได้ลงมือกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกันผู้ร่วมสมคบด้วยกันทุกคนต้องระวางโทษตามที่ได้บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นอีกกระทงหนึ่งด้วย

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผลผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้นต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้มีการสมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา ๑๐ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๖ ได้กระทำโดยร่วมกันตั้งแต่สามคนขึ้นไปหรือโดยสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้กึ่งหนึ่งในกรณีที่สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมได้กระทำความผิดตามมาตรา ๖ สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมทุกคนที่เป็นสมาชิกอยู่ในขณะที่กระทำความผิด และรู้เห็นหรือยินยอมกับการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นแม้จะมีได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้นเอง

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำเพื่อให้ผู้เสียหายที่ถูกพาเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๑ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๖ นอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้นำมาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยแสดงตนเป็นเจ้าของพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงาน โดยตนเองมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่กระทำการนั้น ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๓ ผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐกรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าพนักงาน หรือกรรมการองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน และพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดใดตามพระราชบัญญัตินี้เสียเอง ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๔ ให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒

หมวด ๒

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา ๑๕ ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองผู้บริโภค เรียกว่า “คณะกรรมการ ปคม.” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการ ปกค. เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ การบำบัดฟื้นฟู และการประสานงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ไม่น้อยกว่าเจ็ดปีด้านละหนึ่งคนโดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นกรรมการ และมีปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเลขานุการ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (๒) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือโครงสร้างของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (๓) กำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (๔) กำหนดแนวทางและกำกับดูแลการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศตลอดจนการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (๕) สั่งการและกำกับดูแลให้มีการศึกษาวิจัยและจัดทำข้อมูลแบบบูรณาการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(๖) วางระเบียบเกี่ยวกับการจดทะเบียนองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมขององค์กรดังกล่าว

(๗) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน

(๘) วางระเบียบเกี่ยวกับการรายงานสถานะการเงินและการจัดการกองทุน เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) สั่งการและกำกับดูแลการดำเนินงานของคณะกรรมการ ปกค.

(๑๐) ดำเนินการตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายกรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติเช่นเดียวกันเป็นกรรมการแทน เว้นแต่วาระ การดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของ กรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้วแต่ ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจาก ตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา ๒๑ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อย กว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุมในกรณีที่ประธาน กรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็น ประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมการลงมติ ของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนนถ้า คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ ขาดคณะกรรมการต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละสามครั้งมาตรา ๒๒ ให้มี คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองผู้บริโภคโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปกค.” ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการ ต่างประเทศ ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรมปลัดกระทรวง แรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อัยการสูงสุดผู้

ปัญหาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนแปดคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านการป้องกัน การปราบปราม การบำบัดฟื้นฟูและการประสานงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองไม่น้อยกว่าเจ็ดปีด้านละสองคน โดยต้องเป็นภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นกรรมการ และมีรองปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการ ปกค. มีอำนาจแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการ โดยอาจแต่งตั้งจากข้าราชการหรือภาคเอกชนก็ได้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

มาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการ ปกค. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำและกำกับกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและแผนประสานงานของหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ชุมชน และประชาสังคม ให้สอดคล้องกับ

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง

(๒) จัดทำและกำกับการดำเนินการตามแผนงานและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง

(๓) จัดให้มีและกำกับการดำเนินการตามโครงการรณรงค์และการให้การศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง

(๔) จัดให้มีการรายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์มาตรการ และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอต่อคณะกรรมการ

(๕) ติดตามและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศการให้ความร่วมมือและประสานงานกับต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เสนอต่อคณะกรรมการ

(๖) กำหนดหลักเกณฑ์และอนุมัติการใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามมาตรา ๔๔ (๔)

(๗) จัดทำและกำกับแผนปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และพันธกรณีระหว่างประเทศ

(๘) ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๒๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการ ปกค. โดยอนุโลม

คณะกรรมการ ปกค. ต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละหกครั้ง

มาตรา ๒๕ คณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. มอบหมายก็ได้

ให้นำมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม

มาตรา ๒๖ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค.
- (๒) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานและร่วมมือกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และ เอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้
- (๓) จัดระบบงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งช่วยเหลือเยียวยาและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายให้มีประสิทธิภาพ
- (๔) จัดให้มีการรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งจัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (๕) จัดให้มีข้อมูลสารสนเทศและการเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
- (๖) ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. หรือตามที่คณะกรรมการและคณะกรรมการ ปกค. มอบหมาย

ให้สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง

หมวด ๓

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน

(๒) ตรวจสอบบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เมื่อผู้นั้นยินยอม แต่ถ้าผู้นั้นเป็นหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

(๓) ตรวจสอบยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อยู่ในยานพาหนะนั้น

(๔) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานในการค้ามนุษย์ หรือเพื่อพบและช่วยบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และหากเนินซ้ำว่าจะเอาหมายค้นมาได้ พยานหลักฐานนั้นอาจถูกโยกย้าย ซ่อนเร้น หรือทำลายไปเสียก่อน หรือบุคคลนั้นอาจถูกประทุษร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้นในการใช้อำนาจตาม (๔) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและรายงานเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้ รวมทั้งผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปตลอดจนจัดทำสำเนารายงานดังกล่าวไว้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนารายงานนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือรองผู้กำกับการตำรวจขึ้นไป หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับเจ็ดขึ้นไป ทั้งนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนารายงานเหตุผลและผลการตรวจค้น บัญชีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และบัญชีทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้นหรือศาลอาญา ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในการดำเนินการตาม (๒) และ (๓) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจสั่งให้
ผู้ใต้บังคับบัญชาทำแทนได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะขอความ
ช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ แต่จะบังคับให้
ผู้ใดช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่ผู้นั้นไม่ได้

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่
ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งบัตรประจำตัว
พนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุ
เบกษา

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริง
เกี่ยวกับการคุ้มครองและเพื่อคุ้มครองป้องกันภัยแก่บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า
เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานคุ้มครอง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจัดให้
บุคคลดังกล่าวอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราวได้แต่ต้องไม่เกินสี่สิบชั่วโมง ทั้งนี้
ให้รายงานให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษหรืออธิบดีกรม
พัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายเกิน
กว่ากำหนดเวลาในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่ง
อนุญาต ทั้งนี้ ศาลจะอนุญาตได้ไม่เกินเจ็ดวัน โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

การจัดให้บุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราว
ตามมาตรานี้ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในสถานที่อันสมควรซึ่งมีใช้ห้องขังหรือสถาน
คุมขัง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใด
ซึ่งส่งทาง ไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใน

การสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อสารสนเทศอื่นใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด ฐานค้ามนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดี กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี จะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลอาญาหรือ ศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งเอกสาร หรือข้อมูลข่าวสาร ดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับประธานศาลฎีกา

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใด ประกอบกับเหตุผลและความจำเป็น ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(๒) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

(๓) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวันโดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามคำสั่งดังกล่าวให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังจากที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

ในการดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจร้องขอให้บุคคลใดช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกรายละเอียดผลการดำเนินการนั้น และให้ส่งบันทึกนั้นไปยังศาลที่มีคำสั่งโดยเร็วบรรดาเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตาม

วรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาและใช้ประโยชน์ในการสืบสวนและใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีความผิดฐานคุ้มครองแทนที่ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๑ ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง พนักงานอัยการโดยตนเองหรือโดยได้รับคำสั่งจากพนักงานสอบสวนจะนำผู้เสียหายหรือพยานบุคคลมายื่นคำร้องต่อศาล โดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าได้มีการกระทำความผิดและเหตุแห่งความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบพยานไว้โดยพลันก็ได้

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือพยานบุคคลจะให้การต่อศาลเอง เมื่อผู้เสียหายหรือพยานบุคคลแจ้งแก่พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่มีชักช้า

ให้ศาลสืบพยานทันทีที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ในการนี้ หากผู้มีส่วนได้เสียในคดีคนใดยื่นคำร้องต่อศาลแกลงเหตุผลและความจำเป็นขอถามค้านหรือตั้งทนายความถามค้านเมื่อเห็นสมควรก็ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้ และให้นำความในมาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคสาม และวรรคสี่แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าต่อมามีการฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๑

ก็ให้รับฟังพยานดังกล่าวในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้

มาตรา ๓๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๔

การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

มาตรา ๓๓ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พักการรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกาย และจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณี วัฒนธรรมของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการช่วยเหลือ ตลอดจนขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย

การให้ความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง อาจจัดให้บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายได้รับการดูแลในสถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือสถานสงเคราะห์อื่นของรัฐหรือเอกชนก็ได้

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานอัยการเรียกค่า

สินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

การเรียกค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในระยะเวลาใดระหว่างที่คดีอาญากำลังพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นก็ได้

คำพิพากษาในส่วนที่เรียกค่าสินไหมทดแทน ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญาและในกรณีที่ศาลสั่งให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าของหนี้ตามคำพิพากษา และ ให้อธิบดีกรมบังคับคดีมีหน้าที่ดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาในกรณีนี้ด้วยในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง และการบังคับคดีตามวรรคสามมิให้เรียกค่าธรรมเนียม และให้นำความในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาบังคับใช้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๖ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายระหว่างที่อยู่ในความดูแลไม่ว่าบุคคลนั้นจะพำนักอยู่ ณ ที่ใด ไม่ว่าจะก่อนขณะ หรือหลังการดำเนินคดีทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของบุคคลในครอบครัวของผู้เสียหายด้วย

ในกรณีที่ผู้เสียหายจะให้การหรือเบิกความเป็นพยานในความผิดฐานค้ามนุษย์ตามพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นพยานได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาถ้าผู้เสียหายต้องเดินทางกลับประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวของผู้เสียหายอาศัยอยู่ในประเทศอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานในประเทศนั้น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน และไม่ว่าจะกระทำผ่านสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้น ๆ หรือไม่ก็ตาม เพื่อให้มีการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายและบุคคลในครอบครัวอย่างต่อเนื่องในประเทศนั้น

มาตรา ๓๗ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู การเรียกร้องสิทธิของผู้เสียหาย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจดำเนินการให้มีการผ่อนผันให้ผู้เสียหายนั้นอยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว และได้รับอนุญาตให้ทำงานเป็นการชั่วคราวตามกฎหมายได้ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมเป็นหลัก

มาตรา ๓๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นคนต่างด้าวกลับประเทศที่เป็นถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาโดยไม่ชักช้า เว้นแต่บุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยมีหลักฐานเอกสารตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของบุคคลนั้น

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ในต่างประเทศ หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยจริงหรือไม่ หากบุคคลนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้บุคคลนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่ชักช้า และให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น

ในกรณีที่ผู้เสียหายในต่างประเทศเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือเป็นผู้ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและก่อนออกนอกราชอาณาจักร สถานะของการได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรยังไม่สิ้นสุด เมื่อได้ตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความถูกต้องของผู้เสียหายที่ถือเอกสาร

แล้ว หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เสียหายนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น และให้ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามสถานะและระยะเวลาที่เป็นอยู่เดิมก่อนออกไปนอกราชอาณาจักร

ในกรณีที่ผู้เสียหายในต่างประเทศเป็นคนต่างด้าวและไม่มีเอกสารประจำตัวแต่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้ที่มีหรือเคยมีภูมิถิ่นเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยถูกต้องตามกฎหมายเมื่อได้ตรวจพิสูจน์สถานะของการมีภูมิถิ่นเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของผู้นั้นแล้ว หากผู้นั้นประสงค์จะกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เสียหายนั้นเดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้นั้น และให้ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามสถานะและระยะเวลาที่เป็นอยู่เดิมก่อนออกไปนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๔๐ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์ จำนวนคดี การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการดำเนินงานในอนาคตเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๔๑ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้เสียหายในความผิดฐานเข้ามาออกไปหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตามหรือรับเร้าบุคคลเพื่อค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อ

ค่าประเวณี หรือความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

หมวด ๕

กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

มาตรา ๔๒ ให้จัดตั้งกองทุนในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เรียกว่า “กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายสำหรับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน ประกอบด้วย

- (๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้จากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรืออุทิศให้
- (๔) เงินที่ได้รับจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- (๕) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน
- (๖) เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินของกองทุนหรือที่ได้จากการจัดหารายได้
- (๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมาย

อื่น

มาตรา ๔๓ เงินและดอกผลที่กองทุนได้รับตามมาตรา ๔๒ ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๔๔ เงินและทรัพย์สินของกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

- (๑) การช่วยเหลือผู้เสียหายตามมาตรา ๓๓
- (๒) การคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๓๖
- (๓) การช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับเข้ามาในราชอาณาจักรหรือถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๓๘

(๔) การป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ปกค. กำหนด

(๕) การบริหารกองทุน

มาตรา ๔๕ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศปลัดกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนสามคน ใน จำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนจากภาคเอกชนจำนวนสองคนซึ่งเกี่ยวข้องกับงานด้านพัฒนา สังคม ด้านสังคมสงเคราะห์ ด้านป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองหรือด้านการเงิน เป็นกรรมการ และให้รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๔๖ให้นำมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๕มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ การประชุมของคณะกรรมการบริหารกองทุน และการแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๔๗ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔

(๒) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๓) รายงานสถานะการเงินและการจัดการกองทุนต่อคณะกรรมการตาม ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๘ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหา ผลประโยชน์ และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๔๙ ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ กองทุนจำนวนห้าคนประกอบด้วย ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่ง คณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเงิน การสังคมสงเคราะห์ และการประเมินผลด้านละหนึ่งคนและให้รองปลัดกระทรวงการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายเป็นกรรมการและ เลขานุการให้นำมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มา ใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน โดยอนุโลม

มาตรา ๕๐ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน
- (๒) รายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ
- (๓) เรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับกองทุนจากบุคคลใดหรือเรียก บุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผล

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่ง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบและรับรองภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วัน สิ้นปีบัญชีทุกปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินทำรายงานผลการสอบและรับรอง บัญชีและการเงินของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่ วันสิ้นปีบัญชี เพื่อให้คณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบรายงานผลการ สอบบัญชีตามวรรคสอง ให้รัฐมนตรีเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอสภา ผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบและจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดกระทำความผิดฐานคุ้มครอง ค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสองแสนบาทถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปี แต่ไม่ถึงสิบแปดปีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถึงสองแสนสี่หมื่นบาทถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำแก่บุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่แปดปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนหกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

มาตรา ๕๓ นิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานคุ้มครอง ค้ำมนุษย์ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาทในกรณีที่ถูกกระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของบุคคลใดหรือไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกปีถึงสิบสองปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสองหมื่นบาทถึงสองแสนสี่หมื่นบาท

มาตรา ๕๔ ผู้ใดขัดขวางการสืบสวน การสอบสวน การฟ้องร้อง หรือการดำเนินคดีความผิดฐานคุ้มครอง ค้ำมนุษย์ เพื่อมิให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถ้าเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้เสียหายหรือพยานเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นไม่ไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิก

ความอันเป็นเท็จ หรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ใช้กำลังบังคับ ชูเชื้อ ช่มชู้ ช่มชื่นใจ หลอกลวง หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นเพื่อให้ผู้เสียหายหรือพยานไปพบพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือไม่ไปศาลเพื่อให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ หรือเพื่อให้ผู้นั้นให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความอันเป็นเท็จหรือไม่ให้ข้อเท็จจริงหรือเบิกความ ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ เอาไปเสีย แก้ไข เปลี่ยนแปลงปกปิด หรือซ่อนเร้น เอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ หรือปลอม ทำหรือใช้เอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ อันเป็นเท็จในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่กรรมการ กรรมการ ปกค.อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน หรือเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(๕) ใช้กำลังบังคับ ชูเชื้อ ช่มชู้ ช่มชื่นใจ หรือกระทำการอันมิชอบประการอื่นต่อกรรมการ กรรมการ ปกค. อนุกรรมการ สมาชิกของคณะทำงาน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้หรือเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน เพื่อจูงใจให้กระทำการไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๕ ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติหน้าที่หรือกฎหมาย

(๑) รู้ว่ามีการณ์ยื่นคำขอเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๓๐ แล้วเปิดเผยแก่บุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้รู้ว่ามีหรือจะมีการยื่นคำขอเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้ยื่นคำขอสูญเสียโอกาสที่จะได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารนั้น หรือ

(๒) รู้หรือได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามมาตรา ๓๐ แล้วเปิดเผยแก่บุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้รู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

มาตรา ๕๖ ผู้ใดกระทำการหรือจัดให้มีการกระทำการดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) บันทึกรูปภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงหรือสิ่งอื่นที่สามารถแสดงว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ไม่ว่าขั้นตอนใด ๆ

(๒) โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่ทำให้บุคคลอื่นรู้จักชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือบุคคลในครอบครัวผู้เสียหายนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด

(๓) โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ภาพหรือเสียง ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใดเปิดเผยประวัติ สถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำที่ผู้กระทำจำต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการคุ้มครองหรือช่วยเหลือผู้เสียหาย หรือผู้เสียหายยินยอมโดยบริสุทธิ์ใจ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๗ ให้โอนเงินทุนสงเคราะห์เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ว่าด้วยการดำเนินงานและการใช้จ่ายเงินสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาเป็นทุนประเดิมแก่กองทุนตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ ยังมีได้กำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากบุคคลที่มีได้จำกัดแต่เฉพาะหญิงและเด็กและกระทำด้วยวิธีการที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การนำบุคคลเข้ามาค้าประเวณีในหรือส่งไปค้านอกราชอาณาจักร บังคับใช้แรงงานบริการหรือขูดรีด บังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบประการอื่น ซึ่งในปัจจุบันได้กระทำในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น ประกอบกับประเทศไทยได้ลงนามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร จึงสมควรกำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำดังกล่าวเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพันธกรณีของอนุสัญญาและพิธีสารจัดตั้งกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้งปรับปรุงการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายให้เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ผนวก ง

Universal Declaration of Human Rights

Universal Declaration of Human Rights

PREAMBLE

Whereas recognition of the inherent dignity and of the equal and inalienable rights of all members of the human family is the foundation of freedom, justice and peace in the world,

Whereas disregard and contempt for human rights have resulted in barbarous acts which have outraged the conscience of mankind, and the advent of a world in which human beings shall enjoy freedom of speech and belief and freedom from fear and want has been proclaimed as the highest aspiration of the common people,

Whereas it is essential, if man is not to be compelled to have recourse, as a last resort, to rebellion against tyranny and oppression, that human rights should be protected by the rule of law,

Whereas it is essential to promote the development of friendly relations between nations,

Whereas the peoples of the United Nations have in the Charter reaffirmed their faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person and in the equal rights of men and women and have determined to promote social progress and better standards of life in larger freedom,

Whereas Member States have pledged themselves to achieve, in co-operation with the United Nations, the promotion of universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms,

Whereas a common understanding of these rights and freedoms is of the greatest importance for the full realization of this pledge,

Now, Therefore THE GENERAL ASSEMBLY proclaims THIS UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS as a common standard of achievement for all peoples and all nations, to the end that every individual and every organ of society, keeping this Declaration constantly in mind, shall strive by teaching and education to promote respect for these rights and freedoms and by progressive measures, national and international, to secure their universal and effective recognition and observance, both among the peoples of Member States themselves and among the peoples of territories under their jurisdiction.

Article 1.

- All human beings are born free and equal in dignity and rights. They are endowed with reason and conscience and should act towards one another in a spirit of brotherhood.

Article 2.

- Everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth in this Declaration, without distinction of any kind, such as race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social

origin, property, birth or other status. Furthermore, no distinction shall be made on the basis of the political, jurisdictional or international status of the country or territory to which a person belongs, whether it be independent, trust, non-self-governing or under any other limitation of sovereignty.

Article 3.

- Everyone has the right to life, liberty and security of person.

Article 4.

- No one shall be held in slavery or servitude; slavery and the slave trade shall be prohibited in all their forms.

Article 5.

- No one shall be subjected to torture or to cruel, inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 6.

- Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law.

Article 7.

- All are equal before the law and are entitled without any discrimination to equal protection of the law. All are entitled to

equal protection against any discrimination in violation of this Declaration and against any incitement to such discrimination.

Article 8.

- Everyone has the right to an effective remedy by the competent national tribunals for acts violating the fundamental rights granted him by the constitution or by law.

Article 9.

- No one shall be subjected to arbitrary arrest, detention or exile.

Article 10.

- Everyone is entitled in full equality to a fair and public hearing by an independent and impartial tribunal, in the determination of his rights and obligations and of any criminal charge against him.

Article 11.

- (1) Everyone charged with a penal offence has the right to be presumed innocent until proved guilty according to law in a public trial at which he has had all the guarantees necessary for his defence.
- (2) No one shall be held guilty of any penal offence on account of any act or omission which did not constitute a penal offence, under national or international law, at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than the one that was applicable at the time the penal offence was committed.

Article 12.

- No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

Article 13.

- (1) Everyone has the right to freedom of movement and residence within the borders of each state.
- (2) Everyone has the right to leave any country, including his own, and to return to his country.

Article 14.

- (1) Everyone has the right to seek and to enjoy in other countries asylum from persecution.
- (2) This right may not be invoked in the case of prosecutions genuinely arising from non-political crimes or from acts contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 15.

- (1) Everyone has the right to a nationality.
- (2) No one shall be arbitrarily deprived of his nationality nor denied the right to change his nationality.

Article 16.

- (1) Men and women of full age, without any limitation due to race, nationality or religion, have the right to marry and to found a family. They are entitled to equal rights as to marriage, during marriage and at its dissolution.
- (2) Marriage shall be entered into only with the free and full consent of the intending spouses.
- (3) The family is the natural and fundamental group unit of society and is entitled to protection by society and the State.

Article 17.

- (1) Everyone has the right to own property alone as well as in association with others.
- (2) No one shall be arbitrarily deprived of his property.

Article 18.

- Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion; this right includes freedom to change his religion or belief, and freedom, either alone or in community with others and in public or private, to manifest his religion or belief in teaching, practice, worship and observance.

Article 19.

- Everyone has the right to freedom of opinion and expression; this right includes freedom to hold opinions without interference and to

seek, receive and impart information and ideas through any media and regardless of frontiers.

Article 20.

- (1) Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and association.
- (2) No one may be compelled to belong to an association.

Article 21.

- (1) Everyone has the right to take part in the government of his country, directly or through freely chosen representatives.
- (2) Everyone has the right of equal access to public service in his country.
- (3) The will of the people shall be the basis of the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal and equal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures.

Article 22.

- Everyone, as a member of society, has the right to social security and is entitled to realization, through national effort and international co-operation and in accordance with the organization and resources of each State, of the economic, social and cultural rights indispensable for his dignity and the free development of his personality.

Article 23.

- (1) Everyone has the right to work, to free choice of employment, to just and favourable conditions of work and to protection against unemployment.
- (2) Everyone, without any discrimination, has the right to equal pay for equal work.
- (3) Everyone who works has the right to just and favourable remuneration ensuring for himself and his family an existence worthy of human dignity, and supplemented, if necessary, by other means of social protection.
- (4) Everyone has the right to form and to join trade unions for the protection of his interests.

Article 24.

- Everyone has the right to rest and leisure, including reasonable limitation of working hours and periodic holidays with pay.

Article 25.

- (1) Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, housing and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control.

- (2) Motherhood and childhood are entitled to special care and assistance. All children, whether born in or out of wedlock, shall enjoy the same social protection.

Article 26.

- (1) Everyone has the right to education. Education shall be free, at least in the elementary and fundamental stages. Elementary education shall be compulsory. Technical and professional education shall be made generally available and higher education shall be equally accessible to all on the basis of merit.
- (2) Education shall be directed to the full development of the human personality and to the strengthening of respect for human rights and fundamental freedoms. It shall promote understanding, tolerance and friendship among all nations, racial or religious groups, and shall further the activities of the United Nations for the maintenance of peace.
- (3) Parents have a prior right to choose the kind of education that shall be given to their children.

Article 27.

- (1) Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits.
- (2) Everyone has the right to the protection of the moral and material interests resulting from any scientific, literary or artistic production of which he is the author.

Article 28.

- Everyone is entitled to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in this Declaration can be fully realized.

Article 29.

- (1) Everyone has duties to the community in which alone the free and full development of his personality is possible.
- (2) In the exercise of his rights and freedoms, everyone shall be subject only to such limitations as are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.
- (3) These rights and freedoms may in no case be exercised contrary to the purposes and principles of the United Nations.

Article 30.

- Nothing in this Declaration may be interpreted as implying for any State, group or person any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms set forth herein.

ผนวก จ

นโยบาย ยุทธศาสตร์

และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๙)

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๙)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นทิศทางในการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือ การพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน รวมถึงการพัฒนาและบริหารข้อมูล
๒. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙)

นโยบาย

เพื่อให้การป้องกัน และปราบปรามการคุ้มครองมีทิศทางการจัดการเท่าทันกับสถานการณ์และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น และสามารถขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้น การดำเนินมาตรการต่างๆ จึงได้กำหนดนโยบาย และให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้การกำหนดมาตรการ/กลยุทธ์และการปฏิบัติงานร่วมกันของภาคีเครือข่ายมีความเหมาะสม สามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ ดังนี้

นโยบาย

๑. เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง
๒. ให้ความสำคัญและผลักดันมาตรการการป้องกัน การดำเนินคดี การคุ้มครองช่วยเหลือและการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน และการพัฒนาและบริหารข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

๔. ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

๕. ผลักดันการดำเนินการอย่างจริงจัง เข้มงวด ในการจัดการกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ผู้ค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มผู้ค้ามนุษย์ และกลุ่มผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
๒. กลุ่มเสี่ยง
๓. กลุ่มประชาชนทั่วไป
๔. กลุ่มที่เป็นภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และภาคประชาสังคมทั้ง ภายในและระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน

เป้าประสงค์

๑. ประชาชน ตระหนัก และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์
๒. ครอบครัวและชุมชนเอาใจใส่ในการดูแลบุตรหลาน

มาตรการ/กลยุทธ์

๑. รมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกประเภท เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจถึงการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างปลอดภัย ความเสี่ยงของการค้ามนุษย์ และให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

๒. สร้างจิตสำนึกและเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่ภาคีเครือข่าย และนักธุรกิจการท่องเที่ยว

๓. ส่งเสริมกลไกชุมชนให้เข้มแข็งในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์

๔. ส่งเสริมความมั่นคงในการดำรงชีวิตของสมาชิกในครอบครัว

๕. ผลักดันให้มีการบรรจุเรื่องสิทธิมนุษยชน สิทธิเด็ก และการค้ามนุษย์ไว้ในกระบวนการสอนทั้งในและนอกระบบการศึกษาทุกระดับ

๖. ส่งเสริมให้มีการอบรมเผยแพร่ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อมิให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ข้ามชาติ

๗. จัดสรรทรัพยากรและรูปแบบการดำเนินงานป้องกันให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของพื้นที่ทั้งสถานะต้นทาง สถานะทางผ่านและสถานะปลายทาง

๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินคดี

เป้าประสงค์

๑. ความร่วมมือของผู้เสียหายในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

๒. ประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย

มาตรการ/กลยุทธ์

๑. เสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีทั้ง ทางแพ่งและอาญา

๒. ผลักดันเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์และการดำเนินคดีไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ และสถาบันงานสอบสวน สถาบันนิติบัณฑิต และสถาบันวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

๓. สนับสนุนการปราบปรามผู้กระทำความผิดและขบวนการอาชญากรรม ทั้งภายในประเทศและข้ามชาติอย่างจริงจัง โดยการใช้กระบวนการความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา การให้ความช่วยเหลือทางอาญา การสืบพยานในต่างประเทศ การยึดอายัดทรัพย์สินในต่างประเทศ และการนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๔. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบเครือข่ายด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย

๕. ผลักดันให้มีการปรับปรุง/แก้ไขกฎหมายที่มีความคาบเกี่ยวกับกระบวนการค้ามนุษย์พร้อมทั้ง กำหนดโทษไว้เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์

๖. สนับสนุนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ

๗. ผลักดันร่างกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย

๘. ผลักดันให้มืองค์กร/คณะที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีการค้ามนุษย์ เพื่อวินิจฉัย และให้คำแนะนำการดำเนินคดีที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อนและคาบเกี่ยวกับคดีอื่นๆ

๙. สนับสนุนให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เข้าร่วมสังเกตการณ์ในการสอบสวน

๑๐. แก้ไขกฎหมายการคุ้มครองตัวบุคคลซึ่งอาจตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จาก ๒๔ ชั่วโมง เป็น ๗ วัน

๑๑. ทบทวนวิธีการและขั้นตอนการดำเนินคดีให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงต่าง ๆ

๑๒. เร่งรัดให้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้มีระเบียบว่าด้วยการกำหนดค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๑๓. สนับสนุนการใช้ทรัพยากรด้านการสืบสวนสอบสวน และปราบปรามจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

๓) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ

เป้าประสงค์

ผู้เสียหายได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองตามมาตรฐานที่กำหนด

มาตรการ/กลยุทธ์

๑. จัดทำมาตรฐานและคู่มือของประเทศในการช่วยเหลือ คุ้มครอง และส่งกลับ

๒. พัฒนาสมรรถนะของผู้ให้บริการและพัฒนาองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการคุ้มครองช่วยเหลือให้มีความรู้ความเข้าใจตามมาตรฐานที่กำหนด และคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

๓. ส่งเสริมให้มีหน่วยบริการแบบครบวงจร ในพื้นที่ที่เป็นเส้นทางการค้ามนุษย์ในการช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. สนับสนุนให้หน่วยงานที่ดำเนินการคุ้มครองพยาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองพยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง / จัดหาสถานคุ้มครองหรือสถานพักพิงผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยองค์กรภาคเอกชนตามมาตรฐานที่กำหนด
๖. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราชการส่วนท้องถิ่นและชุมชนของผู้เสียหายในการดูแลภายหลังการส่งกลับ
๗. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครคนไทยในต่างประเทศเพื่อช่วยเหลือและดูแลผู้เสียหายก่อนการส่งกลับประเทศไทย
๘. พัฒนาระบบการให้บริการล่ามเพื่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
๙. สร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับเจ้าหน้าที่ในการรักษาความลับของข้อมูล

๔) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน เป้าประสงค์

การส่งเสริมและขยายความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกระดับทั้ง ในและต่างประเทศ
อย่างต่อเนื่อง

มาตรการ/กลยุทธ์

๑. เสริมสร้างความร่วมมือสำหรับการเจรจาระดับทวิภาคีกับประเทศที่มีสถานะต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางในเรื่องการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัย การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ การหาตลาดแรงงานสำหรับผู้หญิง
๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเครือข่ายความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาค และระดับภูมิภาคเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ และการย้ายถิ่นอย่างปลอดภัยอย่างแข็งขันและต่อเนื่อง
๓. เสริมสร้างและเพิ่มพูนความเป็นหุ้นส่วนระหว่างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภูมิภาค

๔. ดำเนินขั้นตอนการแก้ไขกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อประเทศไทยสามารถให้สัตยาบันพิธีสารเพื่อป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children)

๕. ทบทวนและประเมินสถานการณ์การค้ามนุษย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อพัฒนากระบวนการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๖. ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนามาตรการ และเพื่อขจัดปัจจัยเสี่ยงต่อกระบวนการค้ามนุษย์

๗. ส่งเสริมศักยภาพให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวางมาตรการและการดำเนินงาน ร่วมกับเครือข่ายประชาคมที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน เพื่อป้องกัน ฝ้าระวัง สืบเสาะ ติดตาม และช่วยเหลือผู้ที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมทั้ง การติดตาม ฝ้าระวัง ควบคุมบุคคลหรือนิติบุคคลผู้กระทำความผิดจากการกระทำผิดซ้ำ

๕) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและบริหารข้อมูล

เป้าประสงค์

การบ่งชี้สถานการณ์ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน การติดตามสถานภาพของผู้เสียหายและการติดตามเส้นทางการค้ามนุษย์

มาตรการ/กลยุทธ์

๑. ผลักดันให้มีระบบข้อมูลการค้ามนุษย์ ทั้ง ในระดับประเทศและระดับจังหวัด

๒. สร้างความร่วมมือให้เครือข่ายนำเข้าข้อมูลอย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ

๓. สร้างกลไก/ระบบการรายงานของภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นเครื่องมือในการประสานความร่วมมือและส่งต่อ
๔. สนับสนุนการพัฒนาระบบ Software และระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
๕. พัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระดับประเทศและระหว่างประเทศเพื่อการประสานงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี
๖. พัฒนาช่องทางให้ประชาชนทั่วไปเข้าถึงข่าวสารข้อมูลที่ควรรู้ทั้ง สิทธิ บทบาทหน้าที่และกรณีที่ควรเฝ้าระวัง
๗. ส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการของกระบวนการคุ้มครองข้อมูลทั้ง ของประเทศตามชายแดนและภูมิภาค
๘. พัฒนากลไก / ระบบข้อมูลการเฝ้าระวังและการรับแจ้งเบาะแสของอาสาสมัครให้ถูกต้องและน่าเชื่อถือ
๙. พัฒนาสมรรถนะและทักษะของผู้จัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ บ่งชี้สถานการณ์และติดตามกระบวนการคุ้มครองข้อมูลอย่างต่อเนื่อง
๑๐. พัฒนาระบบการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองข้อมูล
๑๑. ส่งเสริม / สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล/ข่าวสารระหว่างภาคี เครือข่ายทั้งระดับภูมิภาคระดับประเทศและระดับพื้นที่

ผนวก ฉ

รายชื่อคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์
(ปคม.)

รายชื่อคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการคุ้มครอง (ปคม.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง (มาตรา ๑๕)

๑. นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
๒. รองนายกรัฐมนตรี	รองประธานกรรมการ
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา	กรรมการ
๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
๙. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน	กรรมการ
๑๐. นางสาวสุรี จุติกุล	กรรมการ
๑๑. พลตำรวจโท ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	กรรมการ
๑๒. นายวันชัย รุจนวงศ์	กรรมการ
๑๓. นางสุวิจิ จันทร์ถนอม กู๊ด	กรรมการ
๑๔. ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	เลขานุการ
๑๕. อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและ พิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส	ผู้ช่วยเลขานุการ

ผนวก ช

GMS Economic Corridors Map

GMS Economic Corridors Map

07-gms0109 hj RM

ผนวก ซ

เส้นทางคุ้มครอง

เส้นทางค้ำมนุษย์

